

Kuntaliiton
VERKKOJULKAISU

Juha Karvonen, Mikko Svartsjö

Perusopetuksen ja lukio- koulutuksen kustannuskehitys vuonna 2014

Kouluikkuna

 Kuntaliitto
Kommunförbundet

KIRJOITTAJAT

Juha Karvonen
Mikko Svartsjö

KANNEN KUVA

Pixhill.com

ISBN 978-952-293-367-6 (pdf)

© Suomen Kuntaliitto
Helsinki 2016

Suomen Kuntaliitto
Toinen linja 14, 00530 Helsinki
PL 200, 00101 Helsinki
Puh. 09 7711
Faksi 09 771 2291
www.kunnat.net

Sisältö

1	Johdanto	5
2	Perusopetuksen kustannukset	7
2.1	Perusopetuksen kokonaiskustannukset	7
2.2	Kustannukset eri kuntakokoryhmissä	8
2.3	Perusopetuksen kustannusrakenne vertailukunnissa	12
2.4	Opetuksen kustannukset	13
2.5	Oppilasruokailun kustannukset.....	14
2.6	Kuljetuskustannukset	15
2.7	Kiinteistökustannukset.....	17
2.8	Sisäinen hallinto.....	18
2.9	Muu oppilashuolto	19
2.10	Vammaisopetus.....	20
3	Toiminnallisten tietojen vertailu	21
3.1	Vähimmäistuntimäärä.....	21
3.2	Opetusresurssi vuosiviikkotunteina	22
3.3	Luokkamuotoisen erityisopetuksen vuosiviikkotunnit	23
3.4	Luokkamuotoinen ja integroitu erityisopetus	24
3.5	Erityinen ja tehostettu tuki	25
3.6	Opetusryhmien koko	26
3.7	Opetushenkilöstö.....	27
3.8	Koulunkäyntiavustajat	28
3.9	Kouluterveydenhoitajat.....	29
4	Tietoja perusopetuksen päättäneistä	30
4.1	Peruskoulunsa päättäneiden yhteishaku.....	30
4.2	Sijoittuminen jatkokoulutukseen	31
5	Perusopetuspalvelujen saavutettavuus	33
5.1	Koulujen koko	33
5.2	Perusopetuksen saavutettavuus	34
5.3	Kouluverkko ja koulumatkojen pituus	36
6	Yhteenveto ja johtopäätökset	37
7	Lukiokoulutuksen kustannukset	39
7.1	Lukiokoulutuksen kustannukset kuntakoon ryhmissä	41
7.2	Lukiokoulutuksen kustannusrakenne	44
7.3	Opetuksen kustannukset	46
7.4	Opiskelijaruokailun kustannukset	47
7.5	Sisäinen hallinto.....	48
7.6	Kiinteistökustannukset.....	48
8	Toiminnallisten tietojen vertailu	50
8.1	Lukiokoulutuksen opetusresurssit vuosiviikkotunteina	50
8.2	Opetushenkilöstö.....	52
9	Lukiokoulutuksen laatu- ja vaikuttavuustietoja	53
9.1	Ylioppilastutkinnon suorittaneet	53
9.2	Peruskoulun ja lukion päättötodistusten keskiarvovertailu.....	54
9.3	Keskeyttäminen lukiokoulutuksessa	55
9.4	Ylioppilastutkinnon suorittaneiden sijoittuminen	56
9.5	Oppilaitokset	57
10	Yhteenveto ja johtopäätökset	59

1 Johdanto

Tämän raportin aineisto ja vertailutiedot perustuvat Kuntaliiton yhdessä kuntien kanssa ylläpitämään perusopetuksen ja lukiokoulutuksen vertailutietokantaan (Kouluikkuna). Vuonna 2014 Kouluikkunan vertailutietokannassa oli mukana 60 kuntaa. Kuntien määrä kattaa 1 097 peruskoulua ja yli 300 000 peruskoululaista, joka on noin 60 % koko maan oppilasmäärästä. Lukiokoulutuksen aineisto pitää sisällään 132 lukiota ja noin 62 000 opiskelijaa eli noin 60 % koko maan lukiolaisten määrästä.

Kustannustietoina raportissa on käytetty kunnilta saatuja tietoja varainhoitovuosilta 2013 ja 2014. Raportissa on tarkasteltu sekä kustannustietoja että toimintaan ja vaikuttavuuteen liittyviä tunnuslukuja. Tiedot koskevat pääosin kuntien omana toimintana järjestämiä perusopetuksen ja lukiokoulutuksen palveluja. Ryhmittäiset keskiarvot on laskettu kuntakohtaisista tunnusluvuista. Eri vuosien tietoja vertailtaessa tulee ottaa huomioon, että vertailuryhmiin sisältyvät kunnat eivät ole kaikilta osin samat molempina vuosina. Kustannustietojen vertailussa vertailuryhmät on kuitenkin yhdenmukaistettu. Kustannusvertailussa ei ole otettu huomioon kustannustason muutosta.

Raportissa tunnuslukuja on vertailtu kuntakoon perusteella neljässä eri kuntakoryhmässä:

1. Yli 100 000 asukkaan kunnat
2. 50 000–100 000 asukkaan kunnat
3. 20 000–50 000 asukkaan kunnat
4. Alle 20 000 asukkaan kunnat

Perusopetus

Raportissa tarkastellaan, miten kuntakoko näyttäytyy perusopetuspalvelujen kustannuseroina ja kustannusrakenteessa. Perusopetuksen kustannuksia verrattiin kokonaiskustannusten, opetuksen, koulukuljetuksen, oppilasruokailun, kiinteistökustannusten ja sisäisen hallinnon osalta. Kuntakokoon perustuvia keskiarvoja verrattiin myös edelliseen varainhoitovuoteen.

Toimintatietojen osalta käytiin läpi kunnissa käytössä olevia perusopetuksen vuosiviikko- ja vähimmäistuntimääriä. Erityisopetuksen osalta tarkasteltiin luokkamuotoisen ja integroidun erityisopetuksen sekä tehostetun ja erityisen tuen piirissä olevia oppilaita. Opetushenkilöstön osalta vertailtiin vakinaisten ja määräaikaisten opettajien määriä. Oppilashuoltoa tarkasteltiin avustaja- ja kouluterveydenhoitajaresursien näkökulmasta. Raportissa on tarkasteltu koulujen kokoa ja perusopetuspalvelujen saavutettavuutta. Raportissa selvitetään myös peruskoulunsa päättäneiden oppilaiden yhteishakutuloksia ja sijoittumista jatkokoulutukseen.

Lukiokoulutus

Kustannustietoina vertailtiin lukiokoulutuksen kokonaiskustannuksia ja opetuksen, opiskeljaruokailun, kiinteistökustannusten sekä sisäisen hallinnon menoja mm. opiskelijamäärään suhteutettuna ja kustannusrakenteen näkökulmasta.

Toimintatietojen osalta selvitettiin lukiokoulutuksen vuosiviikkotuntimääriä eri kuntakoryhmissä sekä lukiossa olevien vakinaisten ja määräaikaisten opettajien määriä. Laatuun ja vaikuttavuuteen liittyvinä indikaattoreina tarkasteltiin mm. ylioppilastutkinnon hyväksytysti suorittaneiden määriä sekä ylioppilas-koearvosanojen keskiarvoja.

Lukiokoulutuksen vaikuttavuutta arvioitiin myös vertaamalla opiskelijoiden peruskoulun päättötodistusten keskiarvoa lukion päättötodistusten keskiarvoon. Ylioppilastutkinnon aikaisemmin suorittaneista opiskelijoista selvitettiin, kuinka he ovat sijoittuneet lukiokoulutuksen päätyttyä. Lukioverkkoa tarkasteltiin oppilaitosten koon ja lukioiden määrän perusteella.

2 Perusopetuksen kustannukset

2.1 Perusopetuksen kokonaiskustannukset

Vuonna 2014 perusopetuksen kunnittain oppilasta kohden lasketut keskimääräiset nimelliset kokonaiskustannukset kasvoivat edelliseen vuoteen verrattuna 1,1 prosenttia. Ilman poistoja, arvonalentumisia ja sisäisiin vuokriin sisältyviä pääomakustannuksia lasketut yksikkökustannukset pysyivät ennallaan vuodesta 2013. Tilastokeskuksen laskema kuntien opetustoimen hintaindeksi kasvoi samaan aikaan 1,4 prosentilla vuodesta 2013 vuoteen 2014.

Perusopetuksen toimintamenot euroa/oppilas	2013	2014	Muutos %	Osuus toimintamenoista (2014) %
Käyttömenot	8 820	8917	1,1	
Käyttömenot*	7 952	7955	0,0	
Opetus	4 749	4832	1,7	54,3
Kuljetus	308	313	1,7	3,7
Ruokailu	539	547	1,4	6,3
Kiinteistömenot yhteensä	1 860	1912	2,8	20,7
Kiinteistöjen ylläpito	1 066	1022	-4,2	11,4
Sisäisiin vuokriin sisältyvät pääomakust.	794	890	12,1	9,3
Sisäinen hallinto	455	472	3,9	5,4
Muu oppilashuolto	381	374	-2,0	4,3
Vaikeasti kehitysvamm. opetus	31 770	31282	-1,5	0,9
Muu vammaisopetus	19 833	19277	-2,8	3,4
Pienet hankkeet	105	94	-10,6	1,1

*Ilman poistoja, arvonalentumisia ja sisäisiin vuokriin sisältyviä pääomakustannuksia
Lähde: Kouluikkuna

Toiminnoittain eritellyistä kustannuksista opetuksen oppilaskohtaiset kustannukset nousivat 1,7 %. Muun oppilashuollon kustannukset laskivat kaksi prosenttia. Koulukuljetusten kustannuksissa oli kasvua 1,7 % ja oppilasruokailussa 1,4 %. Kiinteistöjen ylläpitoon liittyvät kustannukset laskivat keskimäärin 4,2 % ja pääomakustannukset nousivat 12,1 %. Ylläpidon kustannusten laskua ja pääomakustannusten nousua selittää suuresti se, että pääomakustannukset on kirjanpidossa esim. tilastointia varten aikaisempaa paremmin eritelty sisäisestä vuokrasta ja ylläpidosta erilleen. Kokonaisuudessaan kiinteistömenot kasvoivat 2,8 %. Pidentetyn oppivelvollisuudessa piirissä olevien oppilaiden kustannukset laskivat vaikeasti kehitysvammaisten osalta 1,5 % ja muun vammaisopetuksen oppilaiden kohdalla 2,8 %. Perusopetuksen hallinnon kustannuksissa oli muutosta +3,9 %. Niin sanottujen pienten hankkeiden investoinnit laskivat 10,6 %.

Perusopetuksen keskimääräinen kustannusrakenne pysyi pääosin ennallaan vuoteen 2013 verrattuna. Opetuksen osuus euromääräisistä toimintamenoista oli keskimäärin 54,3 %. Kiinteistömenojen osuus oli noin 20,7 %, josta kiinteistöjen ylläpidon osuus oli 11,4 % ja sisäisiin vuokriin sisältyvien pääomakustannusten osuus 9,3 %. Kiinteistöjen ylläpidon osuus laski yhdellä prosenttiyksiköllä ja pääomakustannusten osuus nousi 0,7 prosenttiyksiköä. Muiden toimintojen osalta muutokset olivat +/- 0,2 prosenttiyksiköä. Kuljetuskustannusten osuus kokonaismenoista oli n. 3,7 % ja ruokailun 6,3 %. Hallinnon osuus kokonaiskustannuksista oli 5,3 %. Vammaisopetuksen osuus oli 4,3 %, josta vaikeasti vammaisten osuus oli 0,9 % ja muun vammaisopetuksen osuus 3,4 %. Pienten hankkeiden osuus oli 1,1 %.

Perusopetuksen toiminta- ja vyörytyserämenot	Palkkaus, muutos (%) 2013-2014	Muut menot, muutos (%) 2013-2014	Yhteensä, muutos (%) 2013-2014
Opetus	1,7	1,4	1,7
Kuljetus	4,0	1,6	1,6
Ruokailu	-5,8	2,3	2,2
Muu oppilashuolto	-0,1	19,1	2,2
Vammaisopetus yhteensä	0,2	1,8	0,7
Vaikeasti kehitysvamm. opetus	7,9	10,1	8,6
Muu vammaisopetus	-1,3	0,1	-0,9
Sisäinen hallinto	4,0	5,9	4,6
Kiinteistömenot yhteensä	-1,2	3,7	3,7
Kiinteistöjen ylläpito	-1,2	-0,1	-0,1
Sisäisiin vuokriin sisältyvät pääomakust.	-	7,5	7,5
Yhteensä	1,6	3,2	2,3

Lähde: Kouluikkuna

Kuntien oman perusopetuksen euromääräiset yhteenlasketut toiminta- ja vyörytyserämenot kasvoivat 2,3 % vuoteen 2013 verrattuna. Palkkausmenoihin sisältyvät palkat ja palkkiot, eläkekulut sekä muut sivukulut kasvoivat 1,6 %. Muihin menoihin kirjattavat aineet, tarvikkeet, tavarat, palveluiden ostot (sis. esim. henkilöstövuokrauksen) ja muut kulut nousivat puolestaan 3,2 %. Sisäisen hallinnon menoissa kasvua oli 4,6 %. Kiinteistömenoissa muutos oli 3,7 %. Kiinteistökustannuksista sisäisten vuokrien pääomakustannuksia kirjattiin 7,5 % edellistä vuotta enemmän ja ylläpidon kustannukset pysyivät ennallaan.

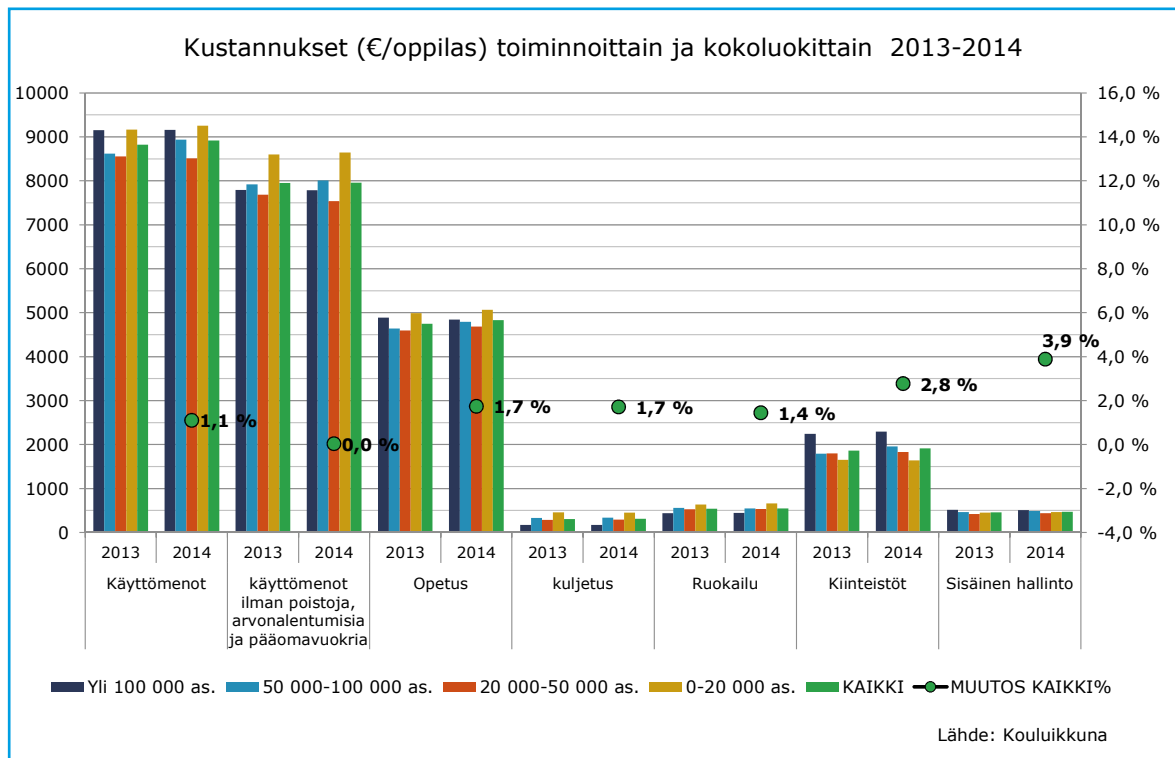
Oppilasmäärä	Muutos (%) 2013-2014
Perusopetuksen valmistava opetus	7,5
9 vuoden oppivelvollisuus	1,0
Pidennetty oppivelvollisuus, vammaisoppilaat	-1,9
Yhteensä	1,0

Lähde: Kouluikkuna

Perusopetuksen oppilasmäärällä mitattu volyymi kasvoi vuodesta 2013 vuoteen 2014 yhdellä prosentilla. Maahanmuuttajien perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilasmäärä oli vuonna 2014 7,5 % suurempi vuoteen 2013 verrattuna. Pidennettyä oppivelvollisuutta suorittavien vaikeasti kehitysvammaisten ja muiksi vammaisoppilaksi laskettavien oppilaiden määrä laski 1,9 %. Vertailussa olevien 50 000–100 000 asukkaan kuntien yhteenlaskettu oppilasmäärä pysyi lähes ennallaan (muutos -0,3 %). Muiden kuntakokoryhmien oppilasmäärä kasvoi 0,5–1,6 %.

2.2 Kustannukset eri kuntakokoryhmissä

Keskisuuret 20 000–50 000 ja 50 000–100 000 asukkaan kunnat tuottivat perusopetuspalvelut muita ryhmiä pienemmin menoin. 20 000–50 000 asukkaan kuntien käyttömenot mukaan lukien poistot, arvonalentumiset ja sisäisiin vuokriin sisältyvät pääomakustannukset olivat vuonna 2014 keskimäärin 8 510 euroa ja 50 000–100 000 asukkaan kunnissa 8 934 euroa oppilasta kohden. Yli 100 000 asukkaan kuntien keskiarvo oli 9 157 €/oppilas. Pienempien alle 20 000 asukkaan kuntien käyttömenot olivat 9 254 euroa oppilasta kohti. Kakkien vertailukuntien keskiarvo oli 8 917 €/oppilas.

Perusopetuksen käyttömenot 2014 oppilasta kohti (sis. poistot, arvonalentumiset ja sisäisiin vuokriin sisältyvät pääomakustannukset):

- Yli 100 000 asukkaan kunnat 9157 € (v. 2013, 9 150 €) +0,1 %
- 50 000–100 000 kunnat 8 934 € (v. 2013, 8 620 €) +3,6 %
- 20 000–50 000 kunnat 8 510 € (v. 2013, 8 551 €) -0,5 %
- Alle 20 000 asukkaan kunnat 9 254 € (v. 2013, 9 162 €) +1,0 %
- Vertailukuntien keskiarvo 8 917 € (2013, 8 820 €) +1,1 %

Yli 100 000 asukkaan kunnissa perusopetuksen yksikkökustannuksia lisäsivät muihin kuntaryhmiin verrattuna suuremmat sisäisiin vuokriin sisältyvät pääomakustannukset.

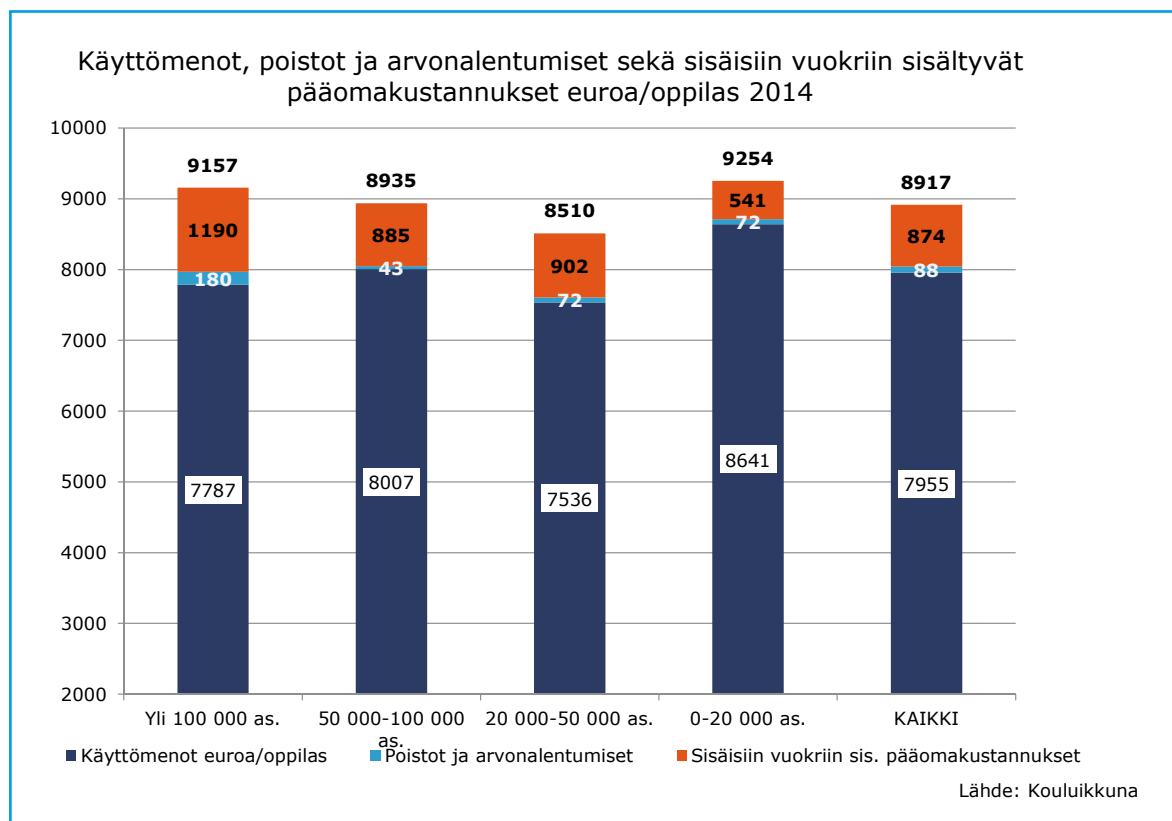
Verrattaessa perusopetuksen yksikkökustannuksia edelliseen vuoteen 20 000–50 000 asukkaan kuntakoryhmässä kustannukset laskivat 0,5 %. Yli 100 000 asukkaan kunnissa yksikkökustannukset pysyivät ennallaan 0,1 %. Eniten kustannukset kasvoivat 50 000–100 000 asukkaan kunnissa, joissa kasvua edelliseen vuoteen verrattuna oli 3,6 prosenttia. Alle 20 000 asukkaan kunnissa kokonaiskustannukset olivat prosentin edellistä vuotta korkeammat.

Kustannukset ilman poistoja, arvonalentumisia ja sisäisiin vuokriin sisältyviä pääomakustannuksia

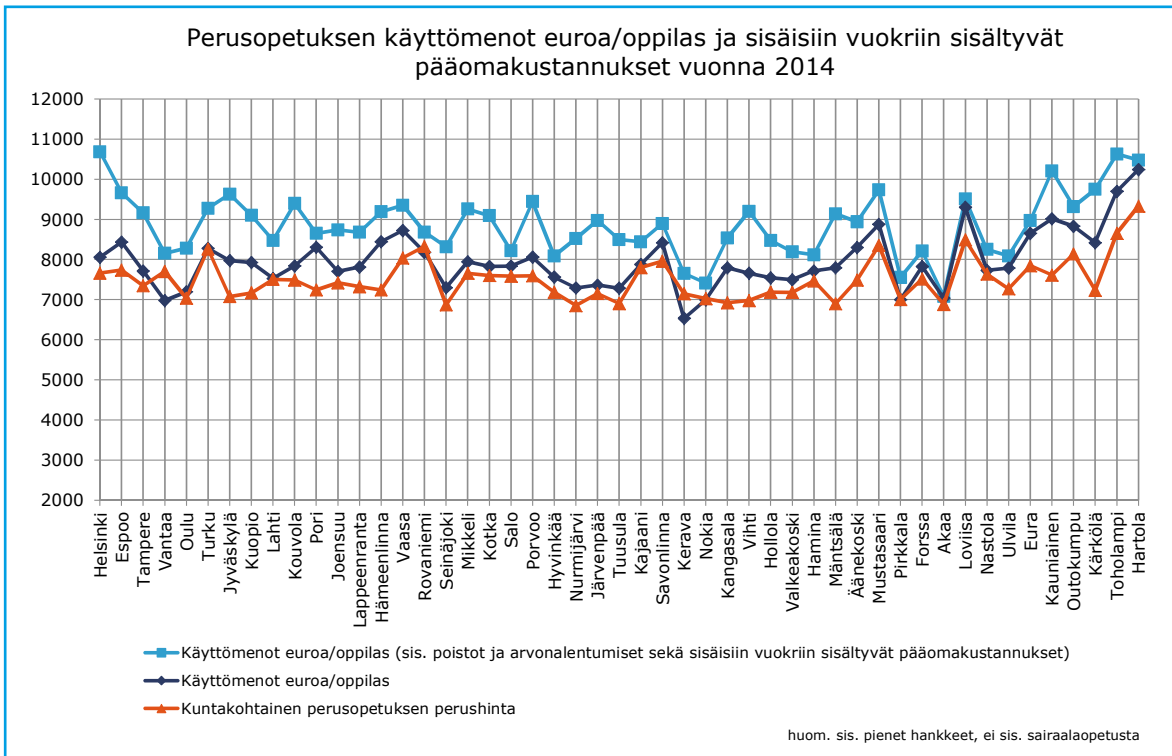
Kun kustannuksia tarkasteltiin ilman poistoja, arvonalentumisia ja sisäisiin vuokriin sisältyviä pääomakustannuksia, yli sadantuhannen asukkaan kunnissa kustannukset olivat 7 787 €/oppilas, 50 000–100 000 asukkaan kunnissa 8 007 €/oppilas, 20 000–50 000 asukkaan kunnissa 7 536 €/oppilas ja alle 20 000 asukkaan kunnissa 8 641 €/oppilas. Kaikkien kuntien keskimääräiset kustannukset olivat 7 955 €/oppilas.

Perusopetuksen käyttömenot 2014 oppilasta kohden ilman poistoja, arvonalentumisia ja sisäisiin vuokriin sisältyviä pääomakustannuksia:

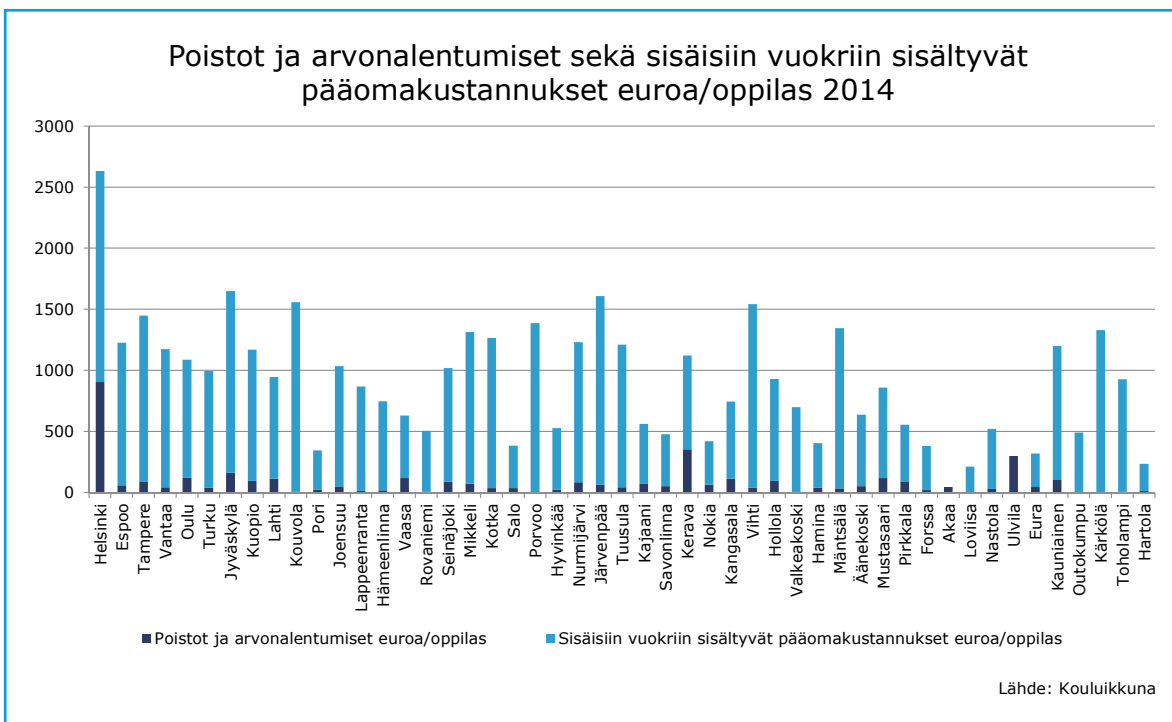
- Yli 100 000 asukkaan kaupungit 7 787 € (v. 2013, 7 794 €) -0,1 %
- 50 000–100 000 asukkaan kaupungit 8 007 € (v. 2013, 7 919 €) +1,1 %
- 20 000–50 000 kunnat 7 536 € (v. 2013, 7 681 €) -1,9 %
- Alle 20 000 asukkaan kunnat 8 641 € (v. 2013, 8 599 €) +0,5 %
- Vertailukuntien keskiarvo 7 955 € (v. 2013, 7 952 €) +0,0 %

Seuraavassa kuvassa on esitetty molemmat kokonaiskustannuksia kuvaavat tunnusluvut kunnittain asukasluvun mukaisessa järjestyksessä. Poistojen, arvonalentumisien ja sisäisiin vuokriin sisältyvien pääomakustannusten osuus kokonaiskustannuksista on keskimäärin pienempi pienemmissä kunnissa. Kuvassa on esitetty oranssilla värillä myös kuntakohtainen perusopetuksen perushinta, eli perusopetuksen valtionosuuden laskennallisten kustannusten sekä opetus- ja kulttuuriministeriön maksaman lisärahoituksen yhteenlaskettu rahoitus oppilasta kohden.

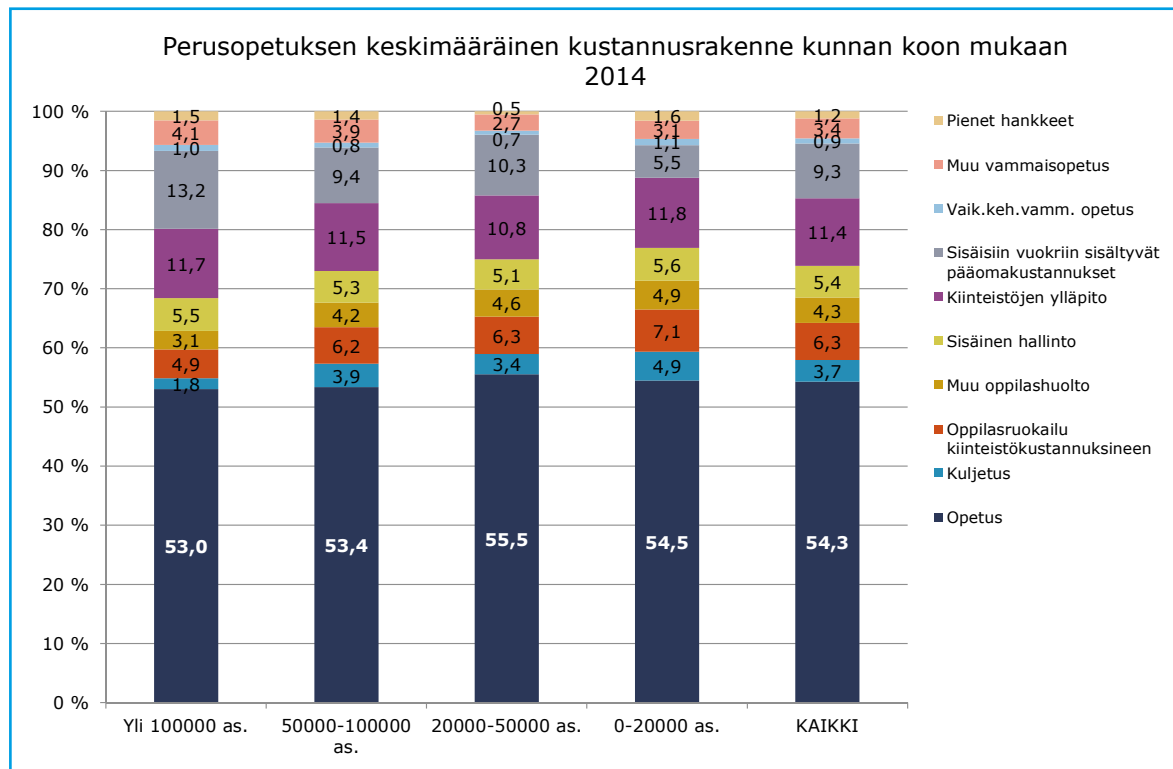

Seuraavassa kuvassa esitetty kunnittain käyttömönöiden suunnitelman mukaiset poistot ja keskitetysti hoidettujen perusopetuksen liittyvien kiinteistöjen ja tonttien sisäisiin vuokriin sisältyvät poistot ja korot sekä muut vastaavat kustannuslaskennalliset erät. Kustannukset on suhteutettu oppilasmäärään.

2.3 Perusopetuksen kustannusrakenne vertailukunnissa

Kuntien kustannusrakennetta verrailtiin tarkastelemalla perusopetuksen euromääräisiä toiminnoittaisia kustannuksia ja niiden osuutta perusopetuksen kokonaiskustannuksista. Alla olevassa kuvassa on esitetty perusopetuksen eri toimintojen prosentuaalinen osuus niiden kokonaiskustannuksista kuntakokoryhmi- en keskiarvoina.

Alle 20 000 asukkaan kunnissa opetuksen osuus oli noin 54,5 % toimintamenoista. 20 000–50 000 asukkaan kuntakokoryhmässä opetuksen osuus oli 55,5 %, mikä on hieman muita kuntakokoryhmiä suurempi. 50 000–100 000 asukkaan kunnissa opetuksen osuus oli 53,4 %. Yli 100 000 asukkaan kaupungeissa opetuksen osuus oli keskimäärin 53,0 %.

Kuljetuskustannukset ovat tyypillisesti suuremmat pienemmissä kunnissa. Asiaan vaikuttaa muun muassa pitkät etäisyydet, kunnan maantieteellinen rakenne, kouluverkon tiheys ja vähäisempi julkinen liikenne. Koulukuljetusten osuus toimintamenoista oli suurin alle 20 000 asukkaan kunnissa (4,9 %). Keskisuurissa (20 000–50 000 as.) kunnissa kuljetuskustannusten osuus oli 3,4 % ja melko suurissa (50 000–100 000 as.) kunnissa 3,9 %. Yli 100 000 asukkaan kunnissa kuljetusten osuus oli keskimäärin 1,8 % kustannuksista. Kaikkien vertailukuntien kuljetuskustannukset olivat keskimäärin 3,7 % perusopetuksen toimintamenoista.

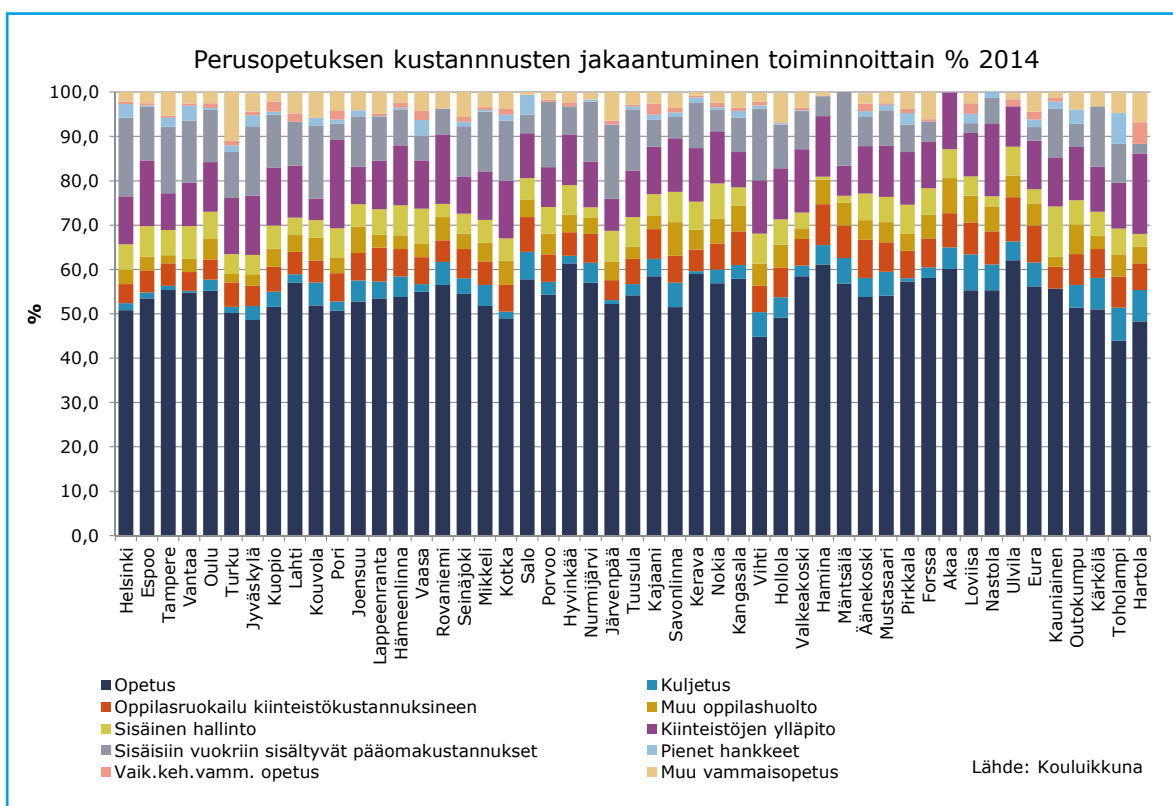
Oppilasruokailun kustannusten osuus perusopetuksen menoista oli pienissä kunnissa 7,1 %, keskisuurissa 6,3 %, melko suurissa 6,2 % sekä suurissa 4,9 %. Kaikkien kuntien keskiarvo oli 6,3 %.

Alle 20 000 asukkaan kunnissa sisäisen hallinnon kustannusten osuus kokonaismenoista oli 5,6 % ja 20 000–50 000 asukkaan kunnissa 5,1 %. 50 000–100 000 asukkaan kunnissa sisäiseen hallintoon käy-

tettiin 5,3 % ja yli 100 000 asukkaan kunnilla 5,5 %. Keskimäärin sisäiseen hallintoon vertailukunnissa käytettiin 5,4 % toimintamenoista.

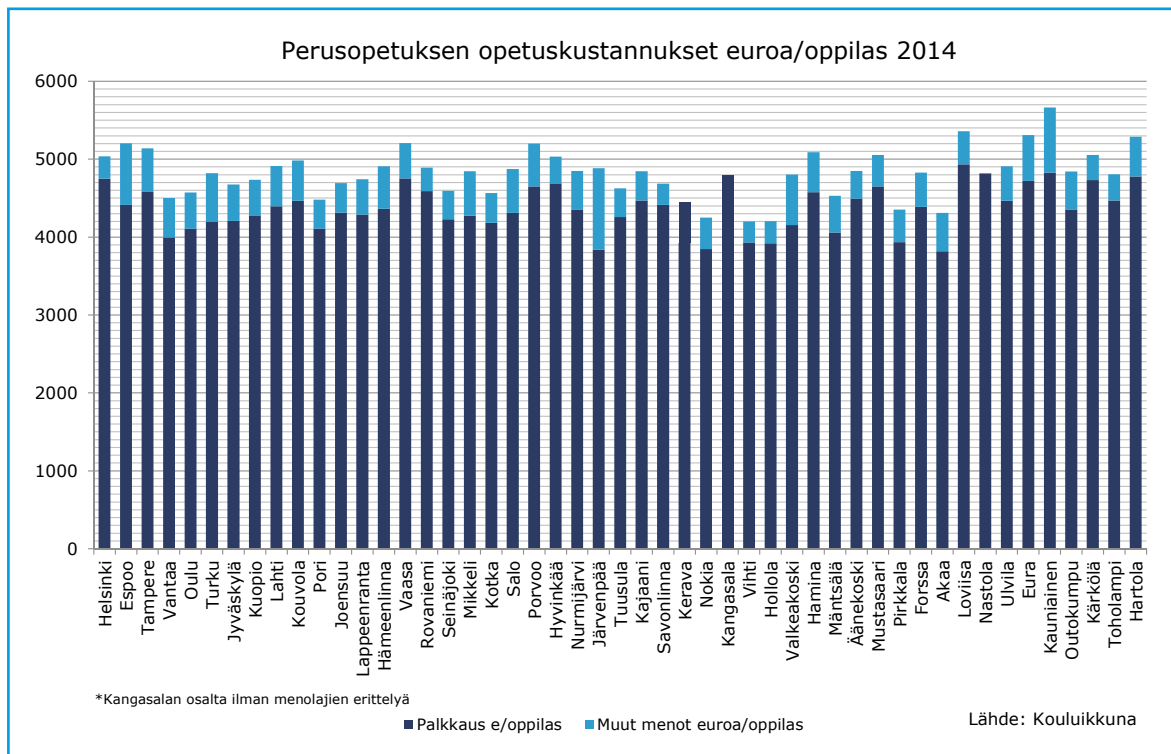
Sekä muun oppilashuollon, että vammaisopetuksen osuus kokonaiskustannuksista oli keskimäärin 4,3 %.

Perusopetuksen kokonaiskustannuksista noin viidennes käytettiin kiinteistömenoihin. Pienimmillä kunnilla kiinteistökustannusten osuus oli 17,3 %, keskusuurilla 21,1 % ja melko suurilla 20,9 % ja yli 100 000 asukkaan kunnilla 24,9 %. Kiinteistömenojen osuudessa ei tapahtunut merkittävää muutosta edelliseen vuoteen verrattuna.

2.4 Opetuksen kustannukset

Seuraavassa kuviossa opetuksen oppilaskohtaiset kustannukset on jaoteltu palkkakustannuksiin sekä muihin menoihin, joihin sisältyvät mm. aineet, tarvikkeet, tavarat ja ostopalvelut. Kuviossa opetuksen kustannukset on esitetty kuntakoon mukaisessa järjestyksessä. Palkkakustannusten osuus on merkitty tummansinisellä ja muut menot vaaleansinisellä pylväällä. Kustannukset sisältävät 9 vuoden oppivelvollisuuden oppilaiden ja perusopetukseen valmistavaan opetukseen välittömästi liittyvät kustannukset. Tunnusluvun laskennassa on käytetty vastaavaa oppilasmäärää.

Vuonna 2014 vertailukunnissa opetukseen käytettiin keskimäärin 4 832 euroa oppilasta kohden. Kasvua vuoteen 2013 verrattuna oli 1,7 %.

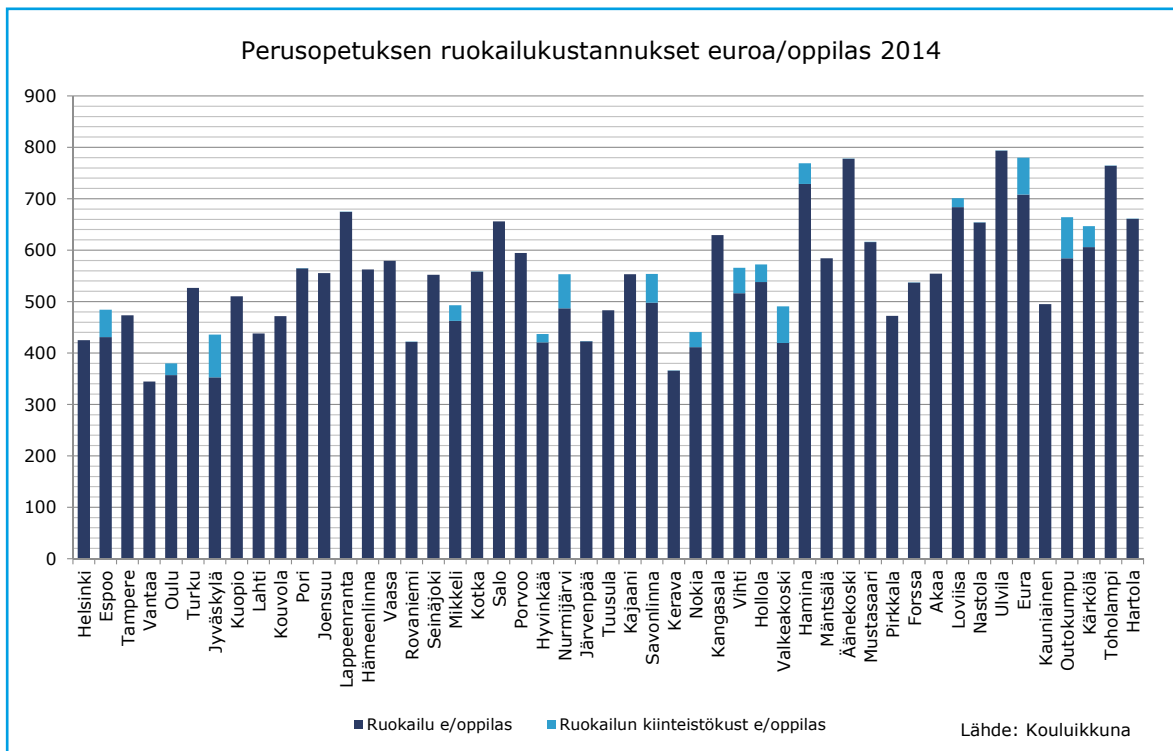
Yli 100 000 asukkaan kunnissa keskiarvo oli 4 843 €/oppilas ja 50 000–100 000 asukkaan kunnissa 4 791 euroa. Keski suurten 20 000–50 000 asukkaan kunnissa opetukseen käytettiin keskimäärin 4 685 €/oppilas ja alle 20 000 asukkaan kunnissa 5 068 €/oppilas.

Alle 20 000 asukkaan kunnissa palkkauksen osuus opetuksen kustannuksista oli 90,6 %, keski suurissa 20 000–50 000 asukkaan kunnissa 89,9 % ja 50 000–100 000 asukkaan kunnissa 91,0 % sekä suurissa yli 100 000 asukkaan kaupungeissa 89,3 %. Koko aineistossa palkkakustannusten osuus oli 90,2 %.

2.5 Oppilasruokailun kustannukset

Vuonna 2014 oppilaskohtaiset ruokailukustannukset kasvoivat keskimäärin 1,4 % edelliseen vuoteen verrattuna. Seuraavassa kuvassa on esitetty ruokailun oppilaskohtaisesti lasketut kustannukset kunnittain asukasluvun mukaisessa järjestyksessä. Vaalean sininen osa pylvästä kuvaa keittiön kiinteistökustannusten osuutta ruokailun kokonaiskustannuksista. Kiinteistökustannukset on kerätty lisätietona ja sen ovat antaneet pääasiassa ne kunnat, jotka tuottavat oppilasruokailun palvelut itse.

Vuonna 2014 oppilaskohtaiset ruokailukustannukset kasvoivat keskimäärin 1,4 % edelliseen vuoteen verrattuna. 50 000–100 000 asukkaan kunnissa oppilasruokailun menot laskivat -2,4 prosenttia vuoteen 2013 verrattuna. Eniten ruokailun kustannukset kasvoivat alle 20 000 asukkaan kuntakokoryhmässä, jossa menot nousivat 3,5 prosenttia. 20 000–50 000 asukkaan ja yli 100 000 asukkaan kunnissa kasvua oli keskimäärin 1,2 %.

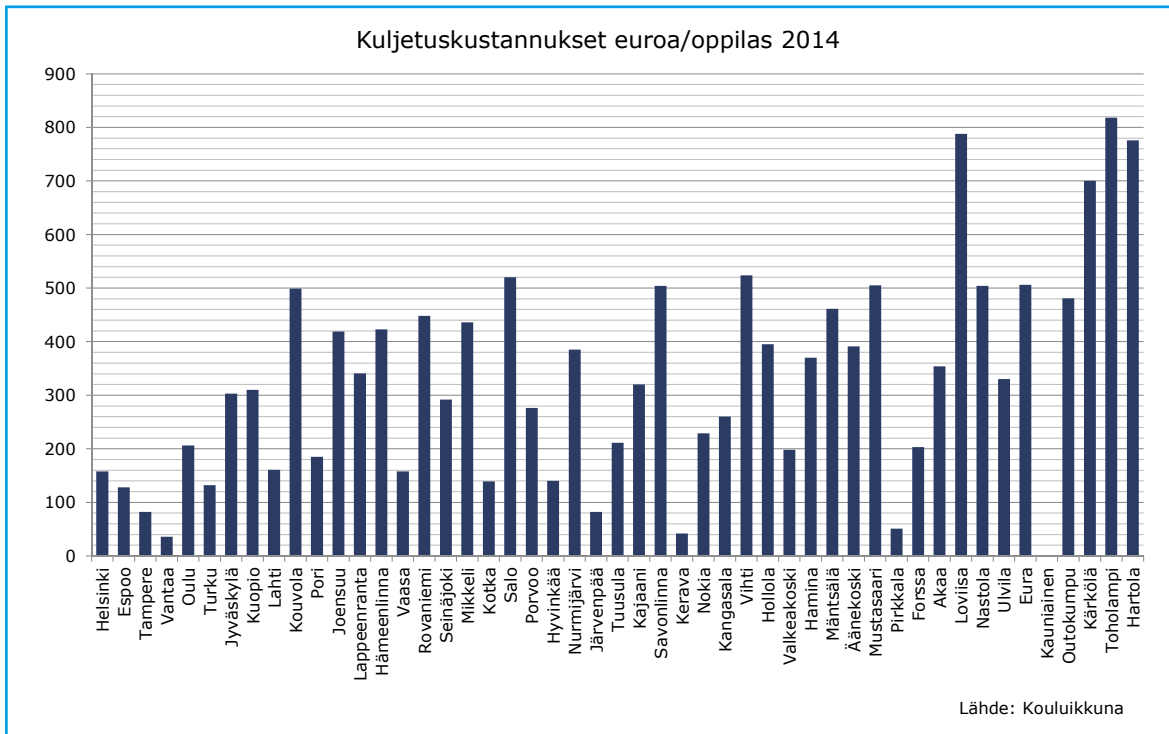
Vuonna 2014 oppilasruokailuun käytettiin alle 20 000 asukkaan kunnissa keskimäärin 661 euroa oppilasta kohden. Keskiuurissa 20 000–50 000 asukkaan kunnissa ruokailuun kului 533 €/oppilas. 50 000–100 000 asukkaan kunnissa ruokailuun käytettiin 543 €/oppilas ja yli 100 000 asukkaan kunnissa 446 euroa oppilasta kohden. Keskimäärin vertailukunnissa käytettiin oppilasruokailuun 547 euroa oppilasta kohden.

2.6 Kuljetuskustannukset

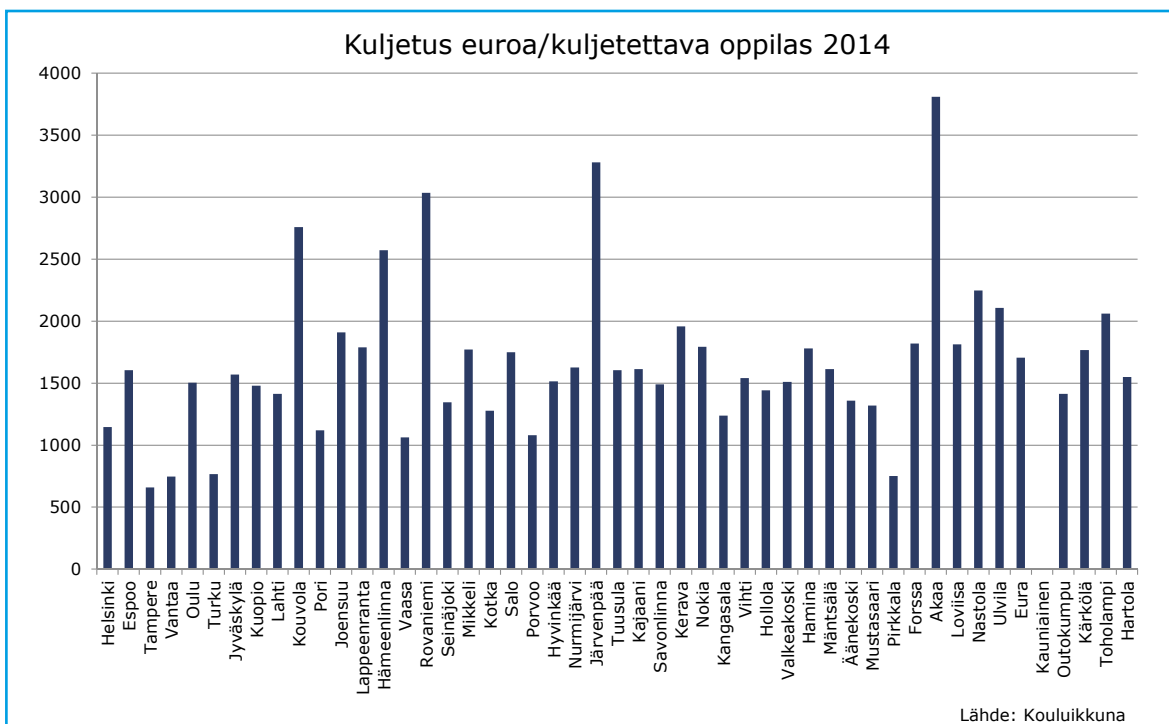
Varainhoitovuonna 2014 koulukuljetuksiin käytettiin keskimäärin 313 euroa oppilasta kohti, joka on 1,7 % enemmän kuin vuonna 2013. Tunnusluvun laskennassa käytettävät kustannukset ja oppilasmäärät sisältävät 9 vuoden oppivelvollisuuden ja perusopetukseen valmistavan opetuksen, joten pidennetyn oppivelvollisuuden vammaisoppilaat eivät ole mukana laskelmassa.

Vertailtaessa vuoden 2014 koulukuljetuskustannuksia eri kuntakoryhmien kesken edullisimmin kuljetuspalvelut tuottivat yli 100 000 asukkaan kaupungit. Niissä koulukuljetuksiin käytettiin 168 €/oppilas. 50 000–100 000 asukkaan kunnissa kuljetuskustannukset olivat 334 €/oppilas ja 20 000–50 000 asukkaan kunnissa 291 €/oppilas. Alle 20 000 asukkaan kunnissa kuljetuksiin käytettiin keskimäärin 453 €/oppilas.

Yli 100 000 asukkaan kunnissa kuljetuskustannukset laskivat 0,9 %. Melko suurissa 50 000–100 000 asukkaan kunnissa kasvuprosentti oli 1,5 % ja 20 000–50 000 asukkaan kunnissa 1,2 %. Pienimpien kuntien osalta kustannukset laskivat 0,9 %. Kuljetuskustannuksissa kunnan koolla oli vaikutusta keskimääräisten kustannusten suuruuteen. Pienempi asukasmäärä on yhteydessä harvempaan asutukseen, jolloin myös koulumatkat ovat pidempiä. Pienissä kunnissa myös julkisen liikenteen käyttömahdollisuudet ovat rajallisia.

Koska kaikki oppilaat eivät ole koulukuljetusten piirissä, verrattiin kuljetuskustannuksia myös suhteutettuna kustannukset niiden tilastoitujen oppilaiden määrään, joille on myönnetty oikeus maksuttomaan koulukuljetukseen. Kuntien käytännössä on kuitenkin hieman eroja sen suhteen kuinka paljon perusopetuslain vaatimuksia laajempaa maksuton kuljetus tarjotaan esim. oppilaan ikään perustuen.

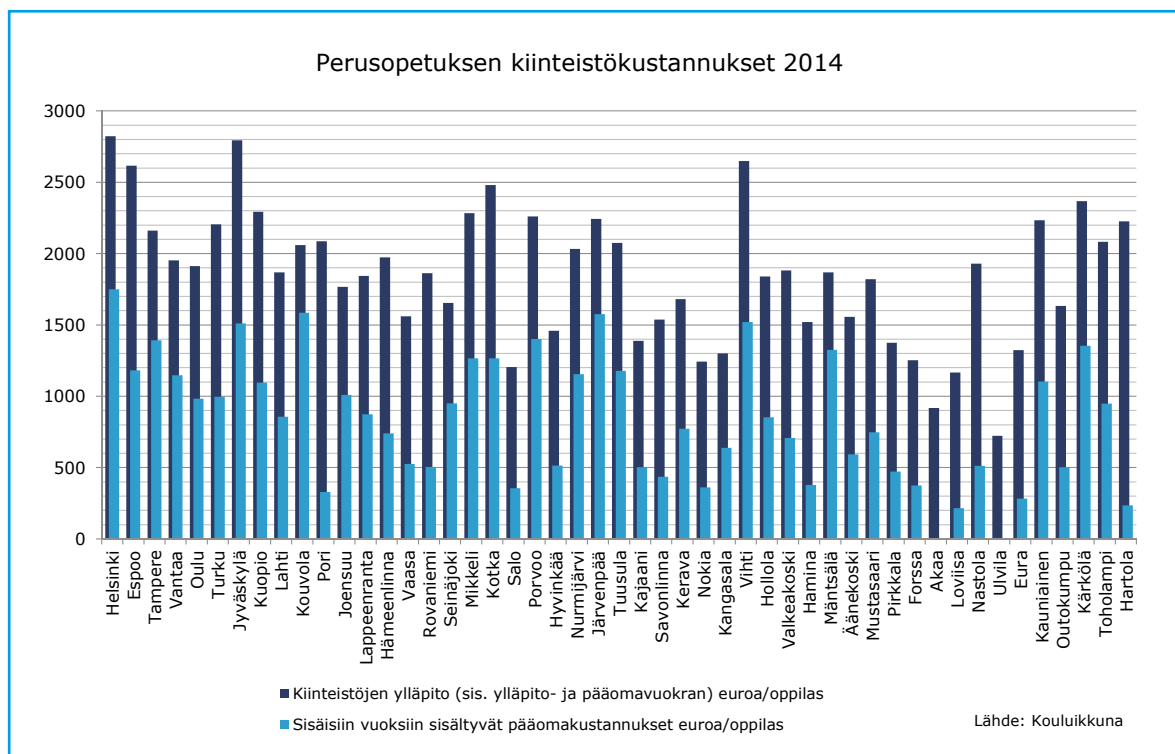
Vuonna 2014 koulukuljetuskustannukset olivat keskimäärin 1 553 euroa kuljetettavaa oppilasta kohden, joka on 1,9 % enemmän kuin vuoteen 2013 verrattuna.

Yli 100 000 asukkaan vertailuryhmällä kustannukset olivat 1 210 euroa/kuljettava oppilas ja muutos edelliseen vuoteen -0,8 %. 50 000 - 100 000 asukkaan kuntien keskimääräiset kuljetuskustannukset olivat 1 864 euroa kuljetettavaa oppilasta kohden ja muutos +3,7 %. 20 000 - 50 000 asukkaan kunnilla kustannukset kasvoivat ko. mittarilla 2,2 % ja tunnusluvun keskiarvo oli 1 676 euroa per kuljetettava oppilas. Alle 20 000 asukkaan kunnilla keskiarvo oli 1 378 euroa/kuljetettava oppilas ja se oli noussut 3,4 % vuodesta 2013.

2.7 Kiinteistökustannukset

Vuonna 2014 yli 100 000 asukkaan kunnissa oppilaskohtaiset kiinteistökustannukset pääomakustannukset mukaan lukien olivat keskimäärin 2 292 euroa oppilasta kohden, 50 000-100 000 asukkaan kunnissa 1 957 €/oppilas ja keskisuurissa 20 000-50 000 asukkaan kunnissa 1 828 €/oppilas. Alle 20 000 asukkaan kuntien keskimääräiset kiinteistömenot olivat 1 642 €/oppilas. Vertailukuntien keskimääräiset kiinteistökustannukset pääomakustannuksineen olivat 1 912 €/oppilas.

Kuvan tummansiniset pylväät kuvaavat kiinteistömenoja oppilasmäärään suhteutettuna. Vaaleansiniset pylväät kuvaavat ns. pääomavuokran osuutta kiinteistöjen ylläpidon kokonaiskustannuksista.

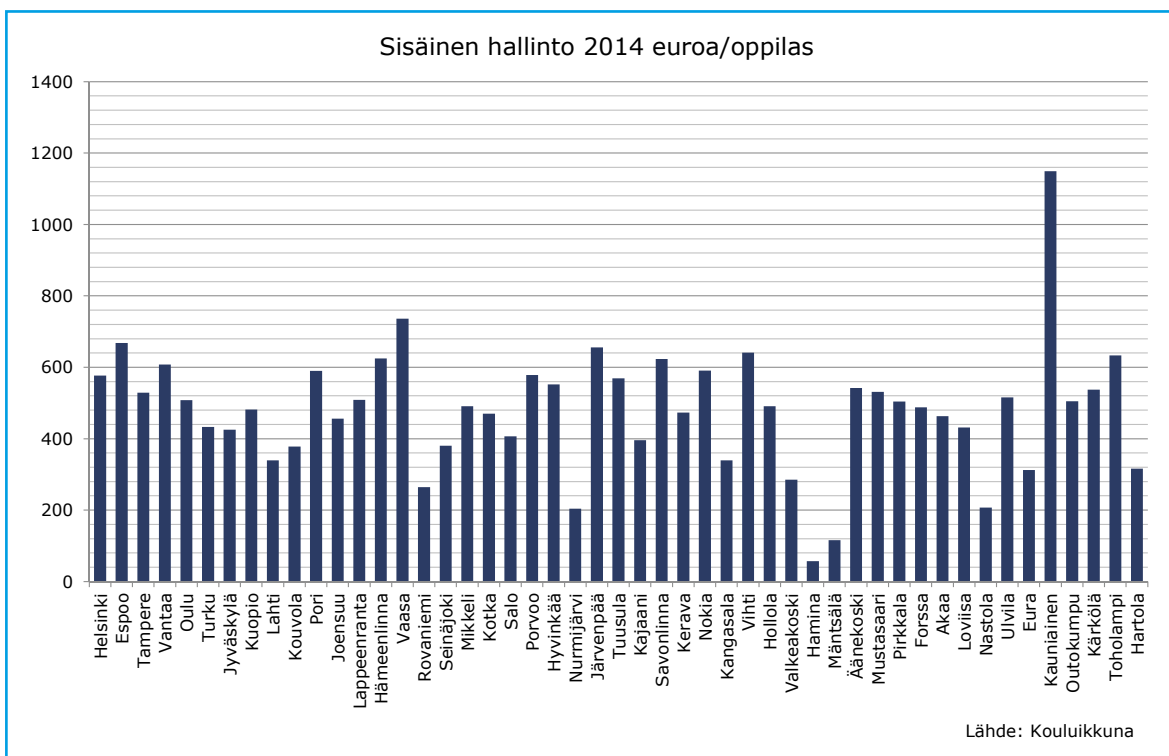

Yli 100 000 asukkaan kunnissa oppilasmäärään suhteutetut kiinteistökustannukset kasvoivat vuodesta 2013 noin 2,3 %. 50 000–100 000 asukkaan kuntien keskiarvossa kasvua oli 9,1 % ja 20 000–50 000 asukkaan kunnissa 1,6 %. Alle 20 000 asukkaan kuntakokoryhmässä keskiarvo pysyi lähes ennallaan pienentyen kuitenkin 0,8 %. Kaikki vertailuryhmän kunnat mukaan lukien kiinteistökustannukset kasvoivat 2,8 % vuoteen 2013 verrattuna.

Vuonna 2014 sisäisiin vuokriin sisältyvien pääomakustannusten osuus kiinteistöjen kokonaiskustannuksista oli keskimäärin 44,3 %. Pienemmissä kunnissa sisäisiin vuokriin sisältyvien pääomakustannusten osuus oli suhteellisesti pienempi kuin muissa kuntakokoryhmissä. Alle 20 000 asukkaan kunnissa pääomakustannusten osuus kiinteistöjen kokonaismenoista oli 30,1 %. Yli 100 000 asukkaan kunnissa sisäisiin vuokriin sisältyvien pääomakustannusten osuus oli keskimäärin 52,7 %, 50 000–100 000 asukkaan kunnissa 46,0 % ja 20 000–50 000 asukkaan kunnissa 47,9 %.

2.8 Sisäinen hallinto

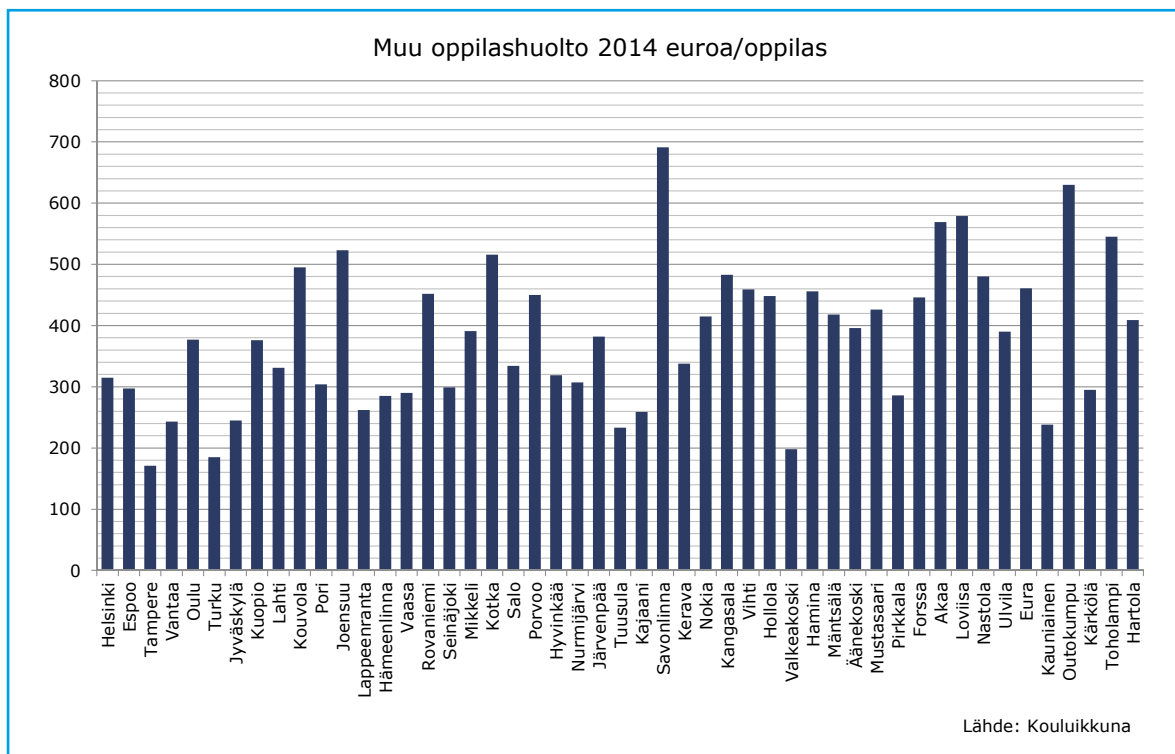
Vertailukunnissa perusopetuksen sisäiseen hallintoon käytettiin vuonna 2014 keskimäärin 472 euroa oppilasta kohden, mikä on 3,9 % enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Sisäisen hallinnon kustannukset nousivat kaikissa kuntakokoryhmissä pois lukien suurimmat yli 100 000 asukkaan kaupungit, joiden kustannukset pysyivät lähes ennallaan laskien 0,8 %.

Yli 100 000 asukkaan kuntien keskimääräiset kustannukset olivat 508 €/oppilas. 50 000–100 000 asukkaan kuntakokoryhmässä kustannusten kasvua oli 6,0 prosenttia kustannusten ollessa 490 euroa oppilasta kohden. 20 000–50 000 asukkaan kunnissa hallintoon kului 441 €/oppilas ja menot kasvoivat 5,9 prosenttia. Alle 20 000 asukkaan kunnissa sisäisen hallinnon kustannukset nousivat 3,0 prosentilla kustannusten ollessa 466 euroa oppilasta kohden.

2.9 Muu oppilashuolto

Kouluikkunassa oppilashuoltoa on tarkasteltu kapea-alaisesti. Muun oppilashuollon kustannuksiin sisältyvät ainoastaan koulunkäyntiavustajien palkat, oppilashuoltoryhmien toiminta, tapaturmien hoidosta aiheutuneet kustannukset sekä oppilaiden tapaturmavakuutusmaksut ja oppilastestaukset kuten luki-testit. Kustannuksiin ei sisälly vammaisoppilaiden kustannuksia eikä kansanterveys- ja lastensuojelulain alaista toimintaa, kuten kouluterveydenhuollosta, koulupsykologista ja koulukuraattorista aiheutuneita kustannuksia.

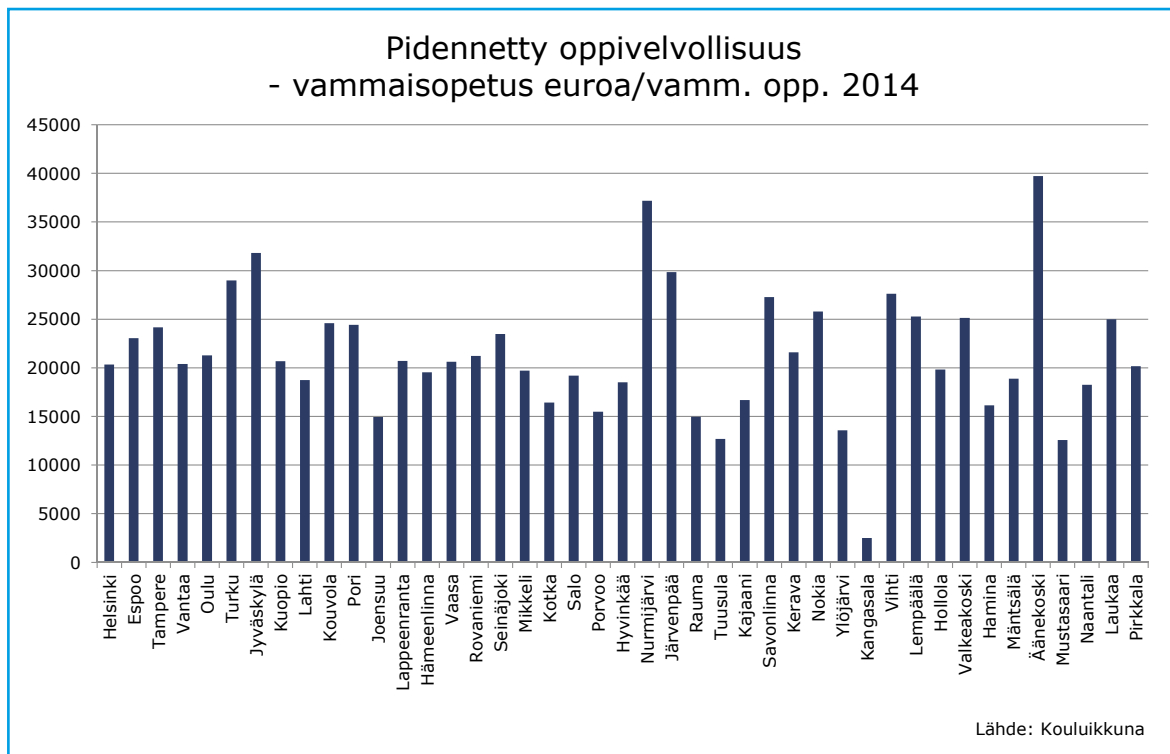

Vuonna 2014 vertailukunnissa muun oppilashuollon keskimääräiset kustannukset olivat 374 euroa oppilasta kohden. Muutos vuoteen 2013 verrattuna oli -2,0 %. Muun oppilashuollon kustannukset vaihtelivat eri kuntakokoryhmien ja kuntien välillä. Kuntakoolla kustannuksiin ei näyttänyt olevan merkittävää vaikutusta.

Yli 100 000 asukkaan kuntakokoryhmässä keskimääräiset kustannukset kohosivat 3,8 prosenttia kustannusten ollessa 282 euroa oppilasta kohden. Keskimääräiset kustannukset nousivat myös 50 000–100 000 asukkaan kuntakokoryhmässä, jossa kasvu oli 5,0 prosenttia. Sen sijaan 20 000–50 000 asukkaan kuntien keskiarvo laski 2,1 % ja oppilaskohtaiset kustannukset olivat 400 €/oppilas. Eniten muun oppilashuollon kustannukset laskivat pienillä alle 20 000 kunnilla, joiden keskiarvo oli 411 €/oppilas. Keskiarvo oli 11,7 % edellisestä vuodesta pienempi.

2.10 Vammaisopetus

Vammaisoppilaiden kustannuksista laskettiin tunnusluku käyttämällä pidennettyä oppivelvollisuutta suorittavien oppilaiden kustannuksia ja ko. oppilaiden oppilasmäärää. Lukuun sisältyvät siis kaikki vaikeasti kehitysvammaiset ja muut vammaisoppilaat sekä näistä aiheutuvat kustannukset opetuksen, kuljetuksen, ruokailun ynnä muiden toimintojen osalta.

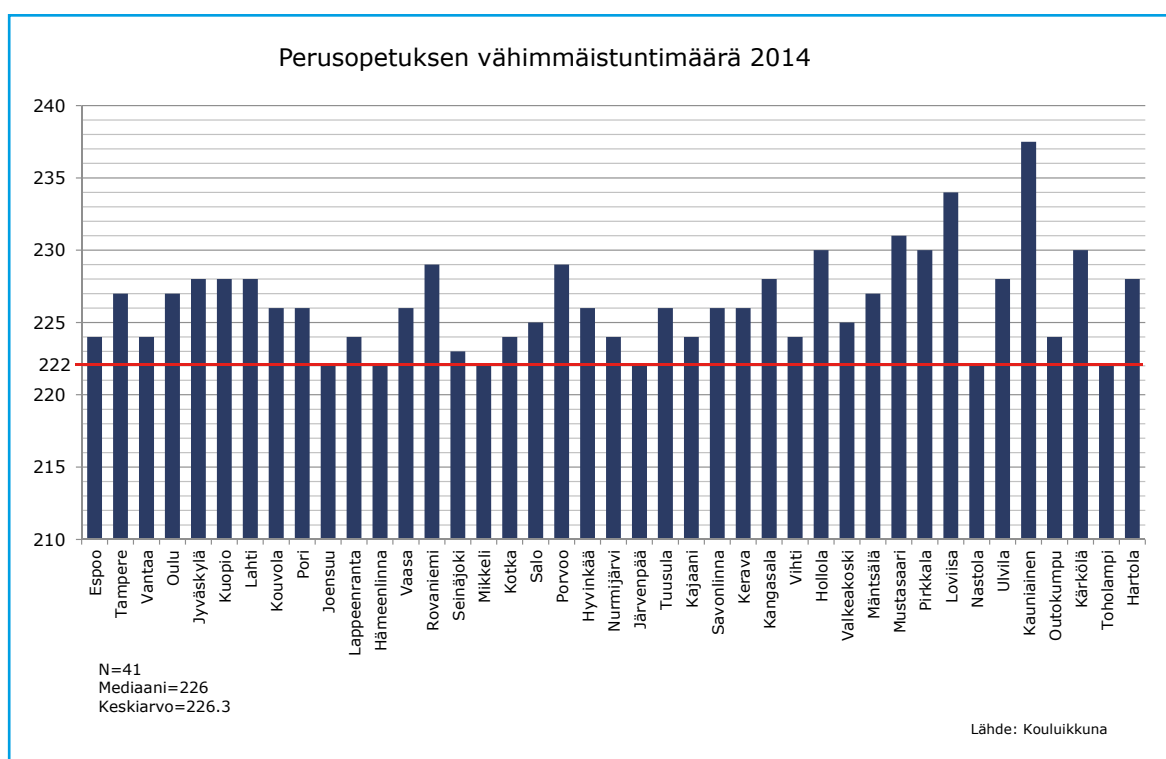
Vammaisoppilaiden vuoden 2014 oppilaskohtaiset kustannukset olivat 21 494 € per vammaisoppilas. Tunnusluvun arvo laski 2,7 % edellisestä vuodesta. Vaikeasti kehitysvammaisten osalta muutos oli -1,5 ja muiden vammaisoppilaiden osalta -2,8 %.

Yli 100 000 asukkaan kunnilla vammaisopetuksen kustannukset olivat vuonna 2014 keskimäärin 23 276 €/vammaisoppilas. Keskiarvo nousi 2,9 % vuoteen 2013 verrattaessa. Myös 50 000–100 000 asukkaan kuntakokoryhmässä tunnusluvun keskiarvo kasvoi 2,9 % ja se oli 20 565 €/vammaisoppilas. Pienin arvo 18 237 €/vammaisoppilas oli 20 000–50 000 asukkaan kunnilla laskien 13,4 % edellisestä vuodesta. Alle 20 000 asukkaan kunnilla kustannukset pysyivät käytännössä ennallaan (muutos +0,2 %) vuonna 2014 kustannusten ollessa 22 846 euroa vammaisoppilasta kohden.

3 Toiminnallisten tietojen vertailu

3.1 Vähimmäistuntimäärä

Nykyinen voimassa oleva perusopetuksen tuntijaon minimituntimäärä koko peruskoulun aikana on 222 vuosiviikkotuntia. Vuonna 2014 vertailukunnista 14,6 prosenttia eli 6 kuntaa (N = 41) ilmoitti käyttävänsä valtakunnallista vähimmäistuntimäärää. Niiden kuntien osalta, joissa tuntijaosta ei ole päätetty kuntatasolla, tieto on ilmoitettu kunnan koulu- tai aluekohtaisten tuntimäärien keskiarvona.

Kunnista (85,4 %) ilmoitti antavansa opetusta yli valtakunnallisen vähimmäistuntimäärän. Vertailukuntien vähimmäistuntimäärän mediaani oli 226 vuosiviikkotuntia ja keskiarvona laskettuna 226,3 vaihteluvälillä ollessa 222–237. Kunnan koolla ei näyttänyt olevan suoraan vaikutusta annettavan vähimmäistuntimäärän suuruuteen, mutta vaihtelu oli suurempaa pienten kuntien välillä.

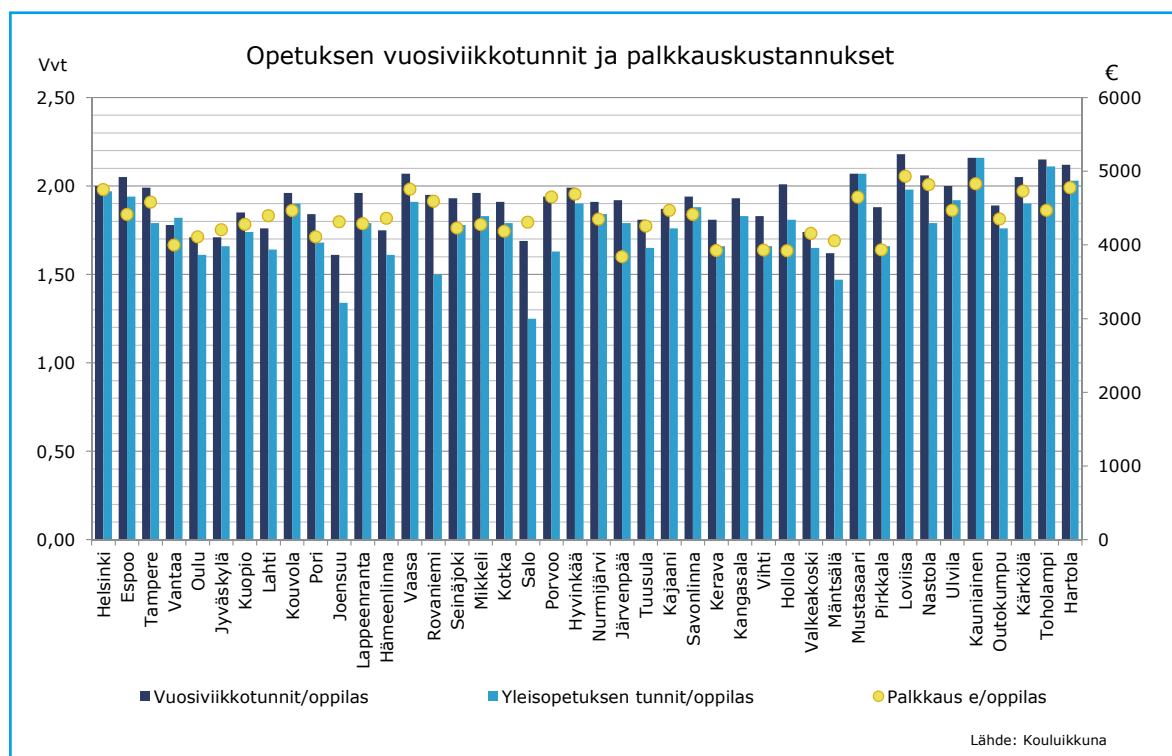
Kuntakohtaiset vähimmäistuntimäärien mediaani ja keskiarvo pysyivät ennallaan edelliseen vuoteen verrattuna. Vuonna 2013 vähimmäistuntimäärän mediaani oli 226 ja keskiarvo 226,1. Vuonna 2013 vertailukunnista 14,6 prosenttia ilmoitti käyttävänsä valtakunnallista vähimmäistuntimäärää. Loput kunnista (85,4 %) ilmoitti antavansa opetusta yli valtakunnallisen vähimmäistuntimäärän. Vertailussa on huomioitava, että vuoden 2014 tieto muuttui määritelmältään hieman. Niiden kuntien osalta, joilla ei ole yhteisesti määriteltyä kuntakohtaista vähimmäistuntimäärää on vuoden 2013 ja aikaisemmaksi tiedoksi ollut mahdollista antaa valtakunnallinen minimimäärä, eli 222 vuosiviikkotuntia.

3.2 Opetusresurssi vuosiviikkotunteina

Alla olevassa kuviossa tummansiniset pylväät kuvaavat kaikkia perusopetuksessa ja lisäopetuksessa annettuja vuosiviikkotunteja yhtä oppilasta kohden. Lukuun on sisällytetty myös erityisopetus, joustava perusopetus ja perusopetukseen valmistava opetus.

Yleisopetuksen tunnit on kuvattu vaaleansinisillä pylväillä ja niihin on sisällytetty tukiopetustunnit, kerho-
tunnit ja erityistehtäviin liittyvät tunnit. Tunnissa on mukana myös osa-aikaisen erityisopetuksen tunnit, mutta ei luokkamutoista erityisopetusta. Mukaan ei ole laskettu myöskään joustavaa perusopetusta, lisäopetusta eikä perusopetukseen valmistavaa opetusta.

Kuvassa on esitetty myös opetuksen palkkakustannukset euroina oppilasta kohden (oikeanpuoleinen asteikko). Kustannukset ja oppilasmäärä koskevat 9 vuoden oppivelvollisuutta suorittavia ja perusopetukseen valmistavassa opetuksessa olevia oppilaita.

Keskimääräisissä vuosiviikkotuntien määrissä ei tapahtunut merkittäviä muutoksia edelliseen vuoteen verrattuna.

Vuonna 2014 vertailukunnissa käytettiin keskimäärin 1,91 vuosiviikkotuntia oppilasta kohden, joka on sama määrä kuin vuosien 2013 ja 2012 vertailuaineistossa. Yleisopetukseen käytetty tuntimäärä oli 1,77 vvt/oppilas, joka sekkin pysyi ennallaan edelliseen vuoteen verrattuna.

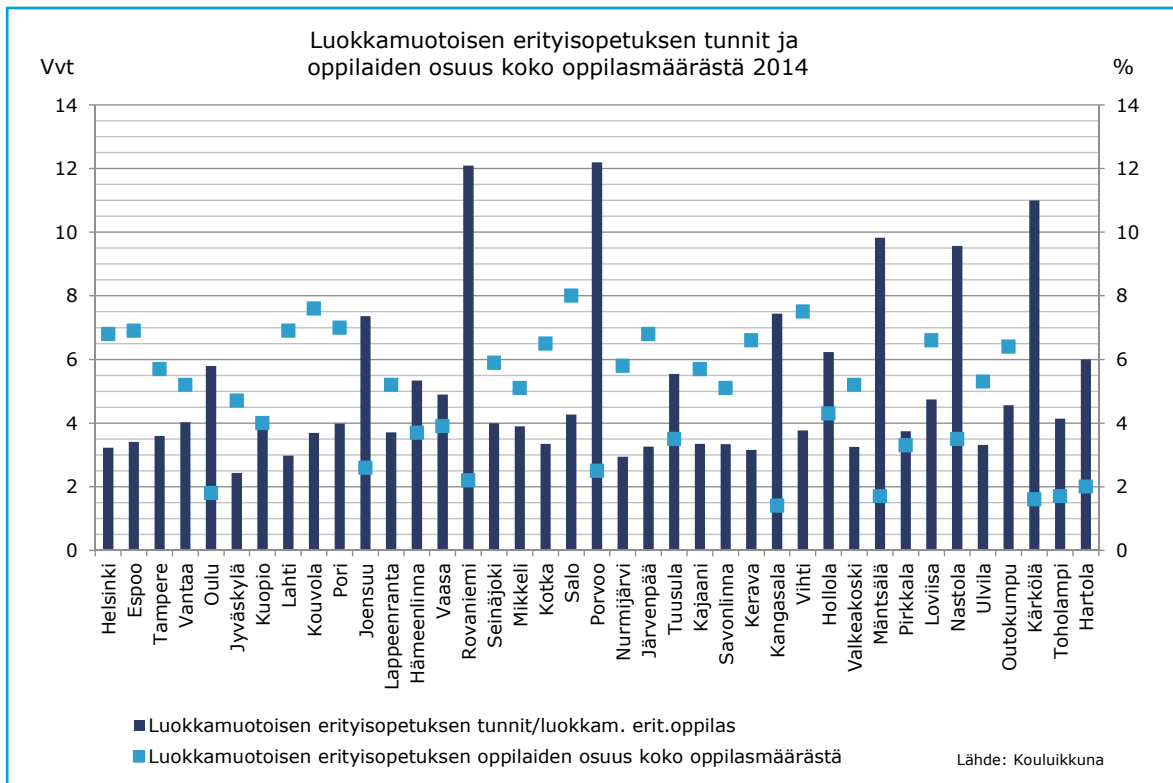
Alle 20 000 asukkaan kunnissa keskimääräinen vuosiviikkotuntien kokonaismäärä oli 2,06 vvt/oppilas, keskiuurissa 20 000–50 000 asukkaan kunnissa 1,87 vvt/oppilas ja 50 000–100 000 asukkaan kunnissa 1,88 vvt/oppilas (muutos -0,01 yks.). Suurissa yli 100 000 asukkaan kunnissa vuosiviikkotuntien määrä oli 1,86 vvt/oppilas (muutos -0,02 yks.).

Yleisopetuksen tuntimäärä oli alle 20 000 asukkaan kunnilla keskimäärin 1,94 vvt/oppilas, keskiuurilla 20 000–50 000 asukkaan kunnilla 1,73 vvt/oppilas, 50 000–100 000 asukkaan kunnilla 1,67 vvt/oppilas ja yli 100 000 asukkaan kunnilla 1,77 vvt/oppilas.

Alle 20 000 asukkaan kuntakokoryhmässä perusopetuksen palkkakustannuksiin käytettiin 4 527 €/oppilas, keskiuurissa 20 000–50 000 asukkaan kunnissa 4 220 €/oppilas ja 50 000–100 000 asukkaan kunnissa 4 353 €/oppilas. Yli 100 000 asukkaan kuntakokoryhmässä opetuksen palkkakustannukset olivat keskimäärin 4 325 €/oppilas.

3.3 Luokkamuotoisen erityisopetuksen vuosiviikkotunnit

Luokkamuotoisen erityisopetuksen opetustuntien määritelmään on sisällytetty mukaan erityisopetuksen lähiovetustunnit, tukiovetustunnit, kerhotunnit ja erityistehtävät. Alla olevassa kuviossa on esitetty luokkamuotoisen erityisopetuksen tunnit sekä luokkamuotoisen erityisopetuksen oppilaiden osuus koko oppilasmäärästä.

Vuonna 2014 vertailukunnissa käytettiin luokkamuotoiseen erityisopetukseen keskimäärin 5 vuosiviikkotuntia yhtä luokkamuotoisessa erityisopetuksessa olevaa oppilasta kohden. Vuotta aikaisemmin vertailuku oli noin 4,7 vvt.

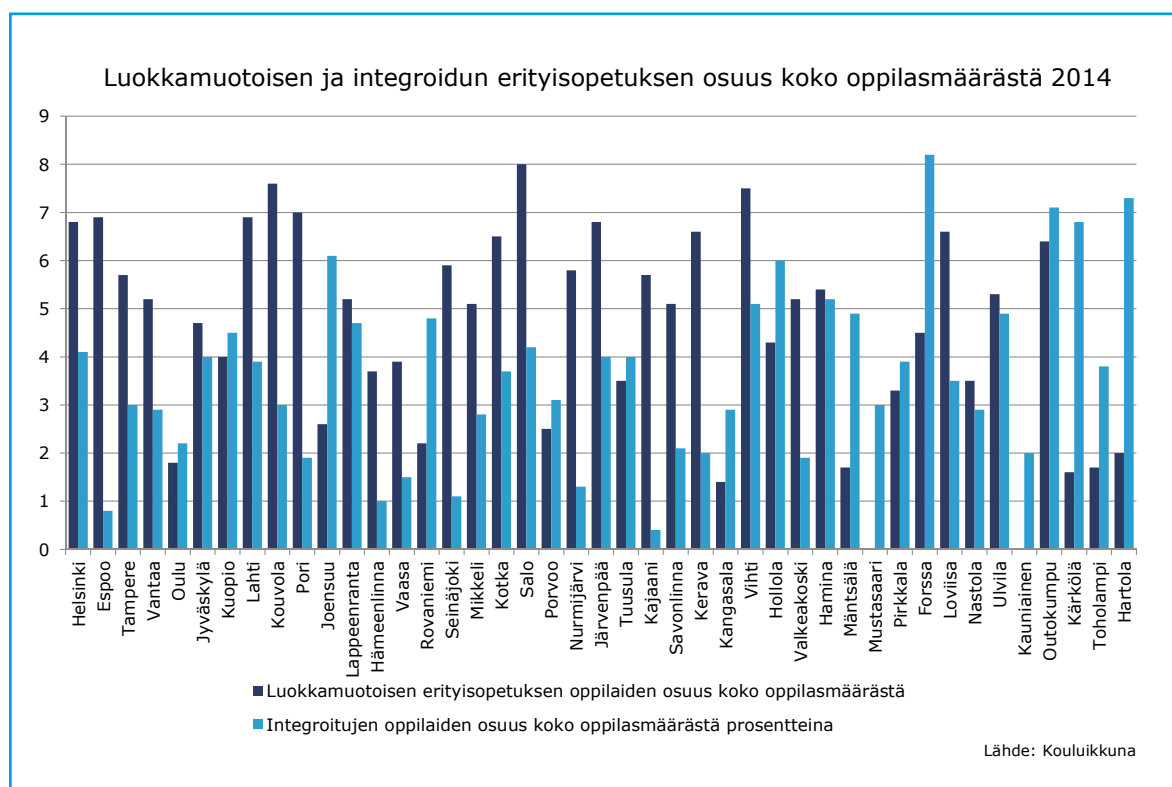
Vertailukunnissa luokkamuotoisen erityisopetuksen piirissä olevien oppilaiden osuus koko oppilasmäärästä oli 4,6 %, kun se vuotta aiemmin oli 4,5 %. Vaihteluväli oli yli yhdestä prosentista kahdeksaan prosenttiin silloin, kun luokkamuotoista erityisopetusta oli järjestetty.

Luokkamuotoisen erityisopetuksen oppilaita oli keskimäärin isompi osuus asukasluvultaan suuremmissa kunnissa. Yli 100 000 asukkaan kunnilla keskimääräinen osuus oli 5,3 % ja 50 000–100 000 asukkaan kunnilla 5,2 %. 20 000–50 000 asukkaan kuntien keskiarvo oli 4,7 % ja alle 20 000 asukkaan kuntien 3,2 prosenttia.

Kuntien välisiin eroihin vaikuttaa suurelta osin se, miten erityisopetus on kussakin kunnassa järjestetty, eli missä määrin oppilaiden opetus on integroituna yleisopetusryhmiin ja missä määrin erityisopetuksen pienryhmiin. Lisäksi erityisoppilaat voivat olla ominaisuuksiltaan erilaisia eri kunnissa.

3.4 Luokkamuotoinen ja integroitu erityisopetus

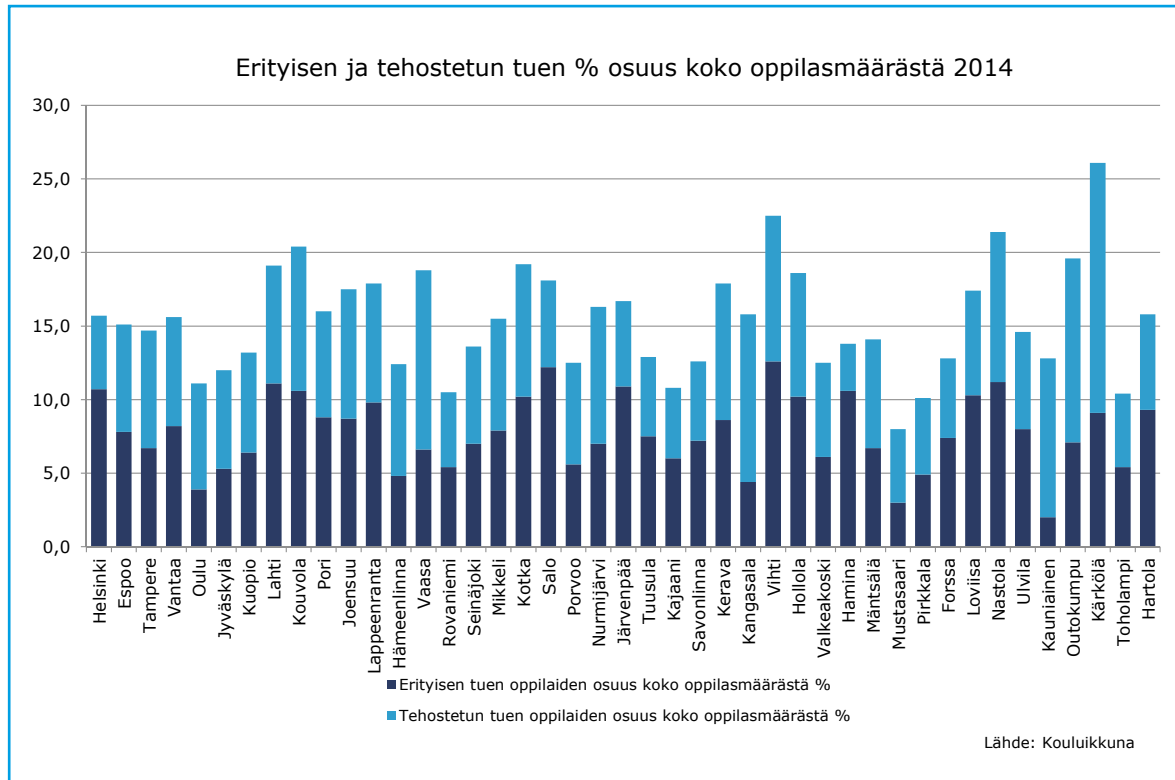
Kunnista 60 %:lla luokkamuotoinen erityisopetus oli yleisempää kuin yleisopetukseen integroiminen. toisin sanoen vertailukunnista 40 %:lla integroiminen oli yleisempää kuin luokkamuotoinen erityisopetus. Tältä osin ei tapahtunut muutosta edelliseen vuoteen verrattuna, kuten aikaisempina vuosina. Vuonna 2012 kunnista 70 % käytti erityisen tuen piirissä olevien oppilaiden osalta luokkamuotoista erityisopetusta integroinnin sijasta.

Vuonna 2014 luokkamuotoisen erityisopetuksen piirissä olevien erityisoppilaiden määrä oli keskimäärin 4,6 %, kun se vuotta aikaisemmin oli ollut 4,5 %. Yleisopetukseen integroitujen erityisoppilaiden määrä oli vuonna 2014 3,6 %, kun se vuotta aikaisemmin oli 3,8 %. Erityisoppilaiden jakautumisessa luokkamuotoiseen erityisopetukseen ja integroituu yleisopetukseen on viime vuosina tapahtunut lievää siirtymistä luokkamuotoisesta erityisopetuksesta integroituu opetukseen yleisopetuksen puolelle. Vuosien 2013–2014 vertailussa ei näy vastaavaa muutosta, vaan osuudet ovat pysyneet käytännössä ennallaan.

3.5 Erityinen ja tehostettu tuki

Oppimisen ja koulunkäynnin tuen osalta kunnilta kerättiin tiedot erityisen ja tehostetun tuen piirissä olevista oppilaista ja laskettiin näiden oppilaiden suhteellinen osuus koko oppilasmäärästä.

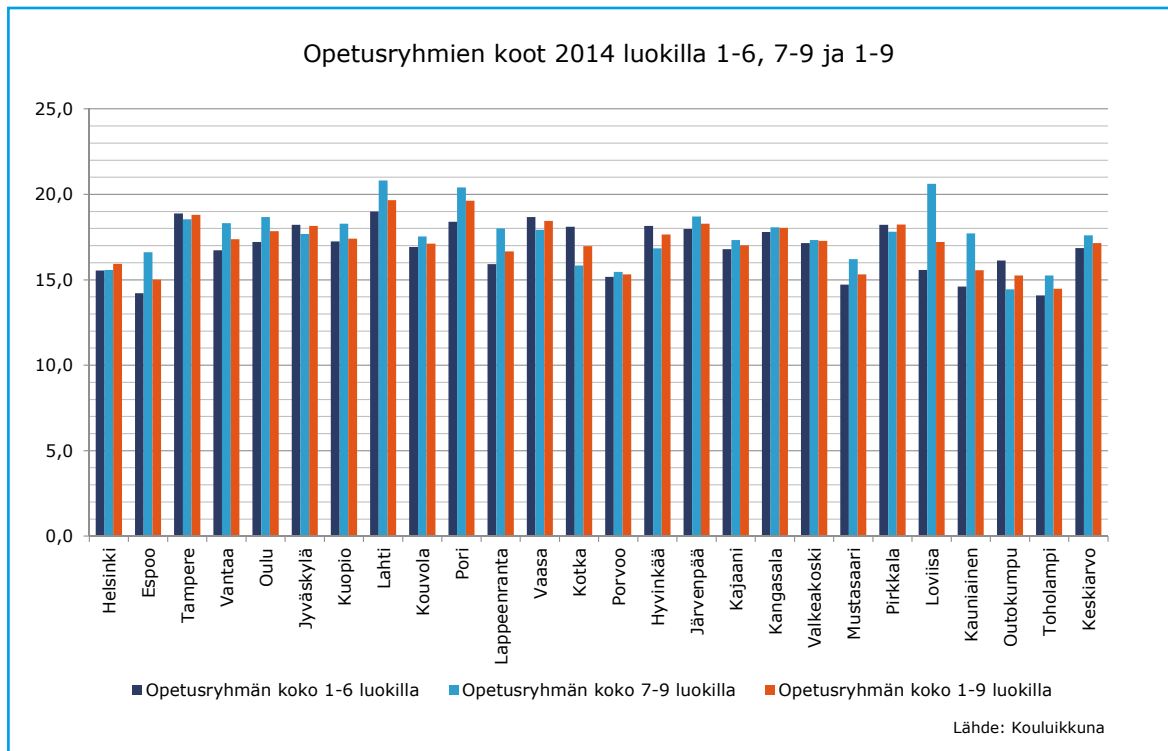
Vuonna 2014 erityisen tuen piirissä oli keskimäärin 7,7 % koko oppilasmäärästä. Vuonna 2013 vastaava luku oli 7,6 %. Vertailukunnissa erityisen tuen piirissä olevien oppilaiden määrä pysyi siis suhteellisesti lähes ennallaan edelliseen vuoteen verrattuna.

Tehostetun tuen piirissä sen sijaan oli vuonna 2014 keskimäärin 7,7 % koko oppilasmäärästä. Edellisellä vuotena tehostettua tukea sai 6,5 % oppilaista. Tehostettua tukea saavien oppilaiden osuus on kasvanut myös aikaisempina vuosina. Tehostetun tuen piirissä olevien oppilaiden osuus on noussut 2,7 prosenttiyksikköä vuoteen 2012 verrattuna ja 4,4 prosenttiyksikköä vuoteen 2011 verrattuna.

Tämä viittaa siihen, että tehostetun tuen käyttö kunnissa on yleistynyt merkittävästi. Erityisen tuen piirissä olevien osuus on ollut viime vuosina hieman laskussa, mutta muutos näyttäisi pysähtyneen ainakin vuosien 2013 ja 2014 vertailussa.

3.6 Opetusryhmien koko

Opetusryhmien koko määriteltiin käyttäen niin sanottua Helsinki-Vantaan mallia. Laskentamallissa kyseisen vuosiluokan tuntijaon mukaiset opetustunnit kerrotaan kyseisen vuosiluokan oppilaiden kokonaismäärällä. Näin saatu vuosiviikkotuntimäärä jaetaan kyseistä vuosiluokkaa opettavien opettajien työjärjestyksen mukaisilla opetustunneilla, joissa on mukana jakotunnit.

Vuoden 2014 aikana opetusryhmäkokojen osalta ei ole tapahtunut oleellisia muutoksia tarkasteltaessa kuntien keskimääräisiä laskennallisia ryhmäkokoja. Vertailussa mukana olevissa kunnissa vuosiluokkien 1–6 keskimääräinen opetusryhmäkoko oli 16,9. Vuosiluokilla 7–9 opetusryhmäkoko oli keskimäärin 17,6. Vuosiluokkien 1–9 keskimääräinen opetusryhmäkoko oli 17,1.

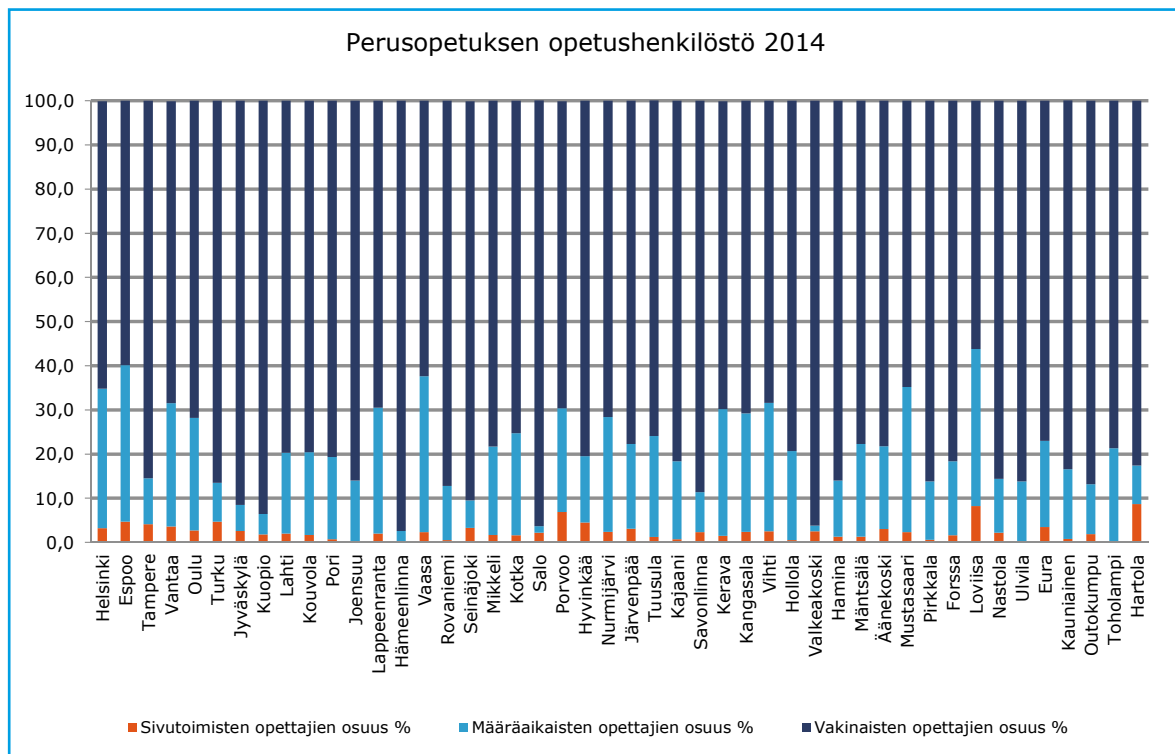
Vuoteen 2013 verrattuna opetusryhmäkoossa tapahtui vain pieniä muutoksia. Vuonna 2013 vuosiluokkien 1-6 keskimääräinen opetusryhmäkoko oli 16,8, joten laskennallinen ryhmäkoko kasvoi 0,1 oppilaalla. Vuosiluokilla 7–9 opetusryhmäkoko oli vuonna 2013 keskimäärin 17,9 ja 0,3 prosenttiyksikköä pienempi kuin vuonna 2014. Vuosiluokkien 1–9 keskimääräinen opetusryhmäkoko pieneni vuoden 2013 17,2:sta 0,1 oppilaalla.

Perusopetuksen ryhmäkoko	2013	2014	Muutos
Vuosiluokat 1-6	16,8	16,9	0,1
Vuosiluokat 7-9	17,9	17,6	-0,3
Vuosiluokat 1-9	17,2	17,1	-0,1

Lähde: Kouluikkuna

3.7 Opetushenkilöstö

Vertailukunnista kerättiin 31.12. tilanteeseen perustuvat opetushenkilöstön määrätiedot. Määritelmänä käytettiin virka- tai työsuhteen vakinaisuutta ja määräaikaaisuutta. Sen lisäksi kerättiin erikseen tieto sivutoimisen opetushenkilöstön määrästä.

Vakinaiset opettajat

Yli 100 000 asukkaan kunnissa vakinaisten opettajien osuus opetushenkilöstöstä oli vuonna 2014 keskimäärin 78,0 % (v. 2013 77,7 %). 50 000–100 000 asukkaan kunnissa se oli 82,1 % (v. 2013 81,4 %) ja 20 000–50 000 asukkaan kunnissa 78,1 % (v. 2013 80,1 %). Alle 20 000 asukkaan kunnissa vakinaisten osuus oli 79,0 % (v. 2013 76,3 %). Sivutoimisten tuntiopettajien osuus vertailukunnissa oli keskimäärin 2,7 % (v. 2013 3,3 %).

Määräaikaiset ja sivutoimiset opettajat

Määräaikaisten opettajien osuus opetushenkilöstöstä yli 100 000 asukkaan kunnissa vuonna 2014 oli 18,7 % (v. 2013 19,4 %) ja sivutoimisten osuus 3,3 % (v. 2013 2,9 %). 50 000–100 000 asukkaan kunnissa määräaikaisten opettajien osuus oli 16,4 % (v. 2013 17,0 %) ja sivutoimisten 1,5 % (v. 2013 1,6 %). 20 000–50 000 asukkaan kuntaryhmässä määräaikaista oli keskimäärin 19,5 % (v. 2013 16,0 %) ja sivutoimisia 2,4 % (v. 2013 3,9 %). Alle 20 000 asukkaan kunnissa määräaikaisten osuus oli 18,3 % (v. 2013 19,6 %) ja sivutoimisten osuus 2,7 % (v. 2013 4,1 %).

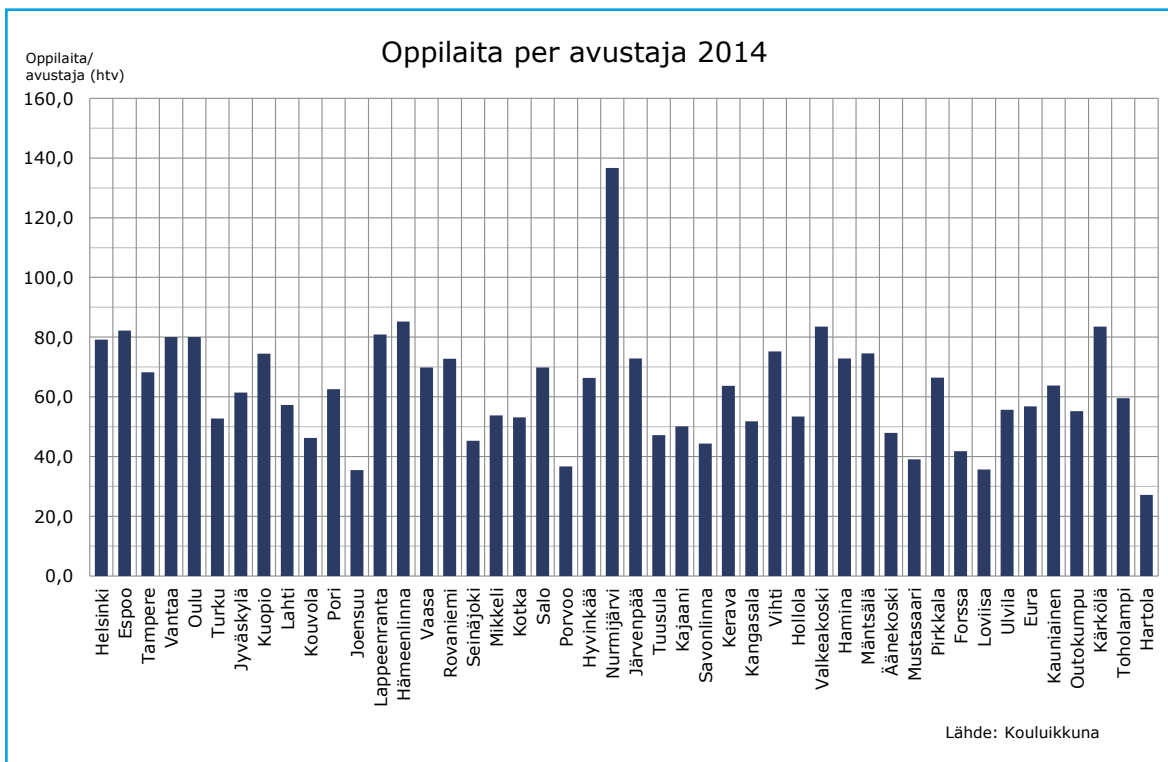
Yhteenveto

Vuoden 2014 määräaikaisen ja vakinaisen henkilöstön keskimääräiset osuudet pysyivät lähes ennallaan vuoteen 2013 verrattuna. Kaikkien vertailukuntien osalta vakinaisen henkilöstön osuudeksi muodostui

79,3 % (muutos +0,3 prosenttiyksikköä) ja määräaikaisten osuudeksi 18,3 % (muutos +0,5 prosenttiyksikköä). Sivutoimisten osuus oli 2,4 % ja se laski hieman edellisestä vuodesta muutoksen ollessa -0,8 prosenttiyksikköä.

3.8 Koulunkäyntiavustajat

Koulunkäyntiavustajista tiedot kerättiin henkilötyövuosina. Mukaan luettiin sekä vakituisessa että määräaikaisessa työsuhteessa olevat koulunkäyntiavustajat, koulunkäynnin ohjaajat ja muut tehtäviltään vastaavat ammattinimikkeet. Vertailtavassa tunnusluvussa avustajaresurssi on suhteutettu koko oppilasmäärään.

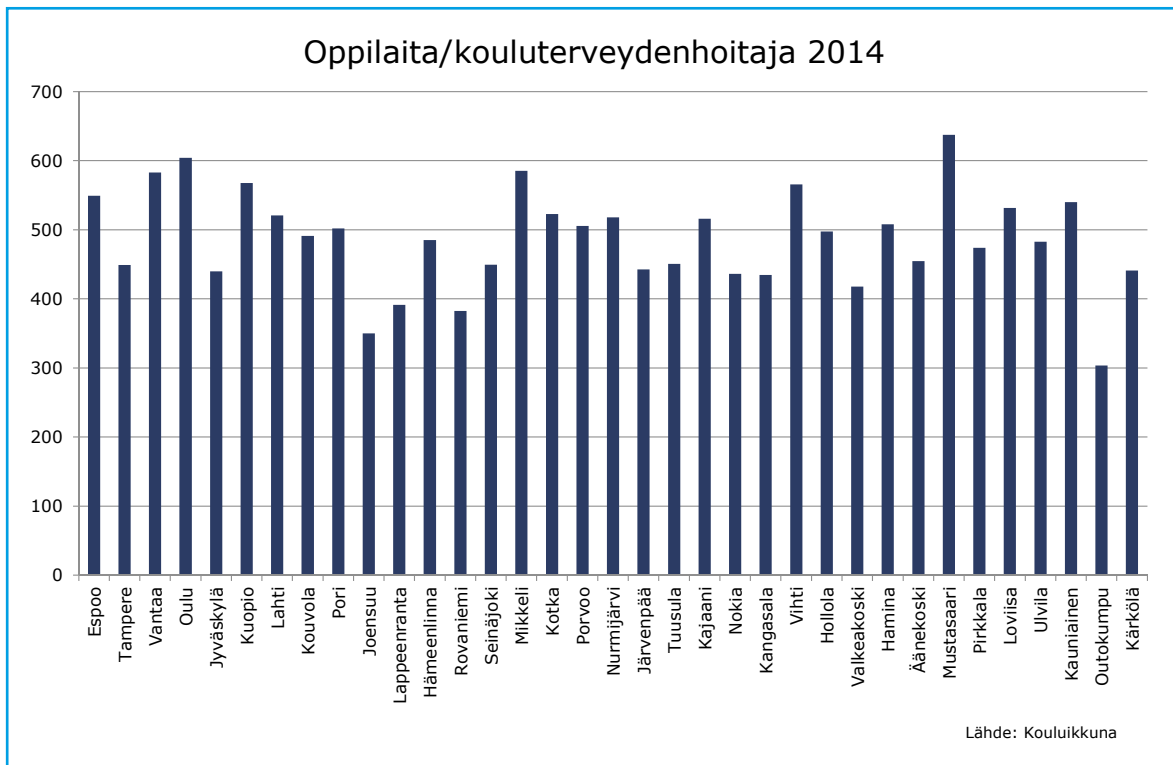
Vertailukunnissa oli vuonna 2014 keskimäärin 62,5 oppilasta yhtä koulunkäyntiavustajan henkilötyövuotta kohden. Yli 100 000 asukkaan kunnissa oli 70,6 oppilasta avustajaa kohden, 50 000–100 000 asukkaan kunnissa 61,4 ja 20 000–50 000 asukkaan kunnissa 66,4 oppilasta avustajaa kohden. Alle 20 000 asukkaan kunnissa oli keskimäärin 52,7 oppilasta yhtä avustajaa kohti.

Vuonna 2014 avustajien määrä suhteessa oppilasmäärään laski edelliseen vuoteen verrattuna hieman. Eli kääntäen ilmaistuna vuonna 2014 yhtä avustajaa kohden oli enemmän oppilaita verrattuna vuoteen 2013. Vuonna 2013 vertailukunnissa oli 57,4 oppilasta yhtä avustajaa kohden, mikä on 5,1 oppilasta vähemmän kuin vuonna 2014. Muutos oli samansuuntainen kaikissa kuntakoon luokissa.

Avustajamääriä vertailtaessa on syytä ottaa huomioon, että avustajapalvelut resursoidaan kuntien omien tarpeiden mukaan. Avustajien määrään vaikuttaa muun muassa se, kuinka paljon kunnassa käytetään pienryhmäopetusta, samanaikaisopetusta ja miten laajaa on osa-aikaisen erityisopetuksen käyttö sekä oppilasaines.

3.9 Kouluterveydenhoitajat

Oppilashuollon henkilöstötietona kerättiin myös vakinaisissa tai määräaikaissa työsuhteessa toimivien kouluterveydenhoitajien henkilöstöresurssi henkilötyövuosina. Kuntien vertailemiseksi henkilötyövuosi-resurssi suhteutettiin kunkin kunnan koko perusopetuksen oppilasmäärään.

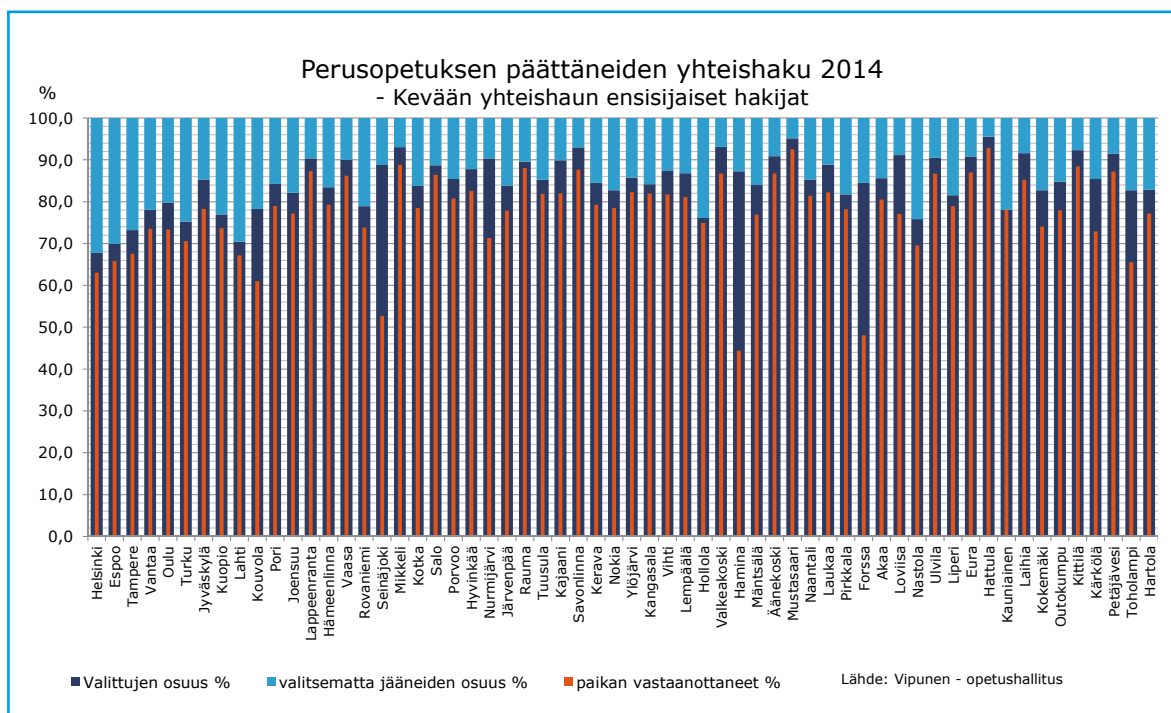
Kaikkien tiedon antaneiden kuntien vuoden 2014 keskiarvo oli 487 oppilasta yhtä kouluterveydenhoitajan henkilötyövuotta kohden. Terveydenhoitajien ja oppilaiden suhdeluvussa ei tapahtunut merkittävää muutosta edelliseen vuoteen verrattaessa. Vuonna 2013 kouluterveydenhoitajien keskimääräinen resurssi oli 481 oppilasta per henkilötyövuosi.

Kuntakokoon perustuvissa keskiarvoissa ei ollut merkittävää eroa. Yli 100 000 asukkaan kunnilla keskiarvo oli 530 oppilasta, joka on hieman muita kuntakokoryhmiä korkeampi. 50 000–100 000 asukkaan kuntien keskiarvoksi muodostui 462 oppilasta. 20 000–50 000 asukkaan kunnilla keskiarvo oli 481 ja alle 20 000 asukkaan kunnilla 483 oppilasta per kouluterveydenhoitajan henkilötyövuosi.

4 Tietoja perusopetuksen päättäneistä

4.1 Peruskoulunsa päättäneiden yhteishaku

Perusopetuksen päättäneiden koulutukseen hakeutumista verrattiin opetushallituksen tilastopalvelu Vipusen aineistolla. Vertailuun valittiin perusopetuksen 2014 päättäneiden kevään yhteishaussa hakeneiden tiedot.

Vuoden 2014 kevään yhteishaussa perusopetuksen päättäneistä ensi sijaisista hakijoista koulutukseen valittiin keskimäärin 84,7 % ja hakijoista 77,5 % otti paikan vastaan. Valitsematta jääneitä oli tässä vaiheessa 15,3 % hakeneista.

Yli 100 000 asukkaan kuntakoryhmissä tutkintotavoitteiseen koulutukseen pääseminen oli vaikeampaa kuin muissa kuntaryhmissä, kun verrataan koulutukseen valittujen suhdetta koulutukseen hakeneisiin.

Koulutukseen valittujen osuus 2014 oli yli 100 000 asukaan kunnissa keskimäärin 75,2 %. 50 000–100 000 asukkaan kunnista koulutukseen valittujen osuus oli keskimäärin 85,6 %. 20 000–50 000 asukkaan kunnilla valittujen osuus oli 86,5 % ja 20 000–50 000 asukkaan kunnilla 86,5. Alle 20 000 asukkaan kuntien hakijoista valittiin keskimäärin 86,8 %.

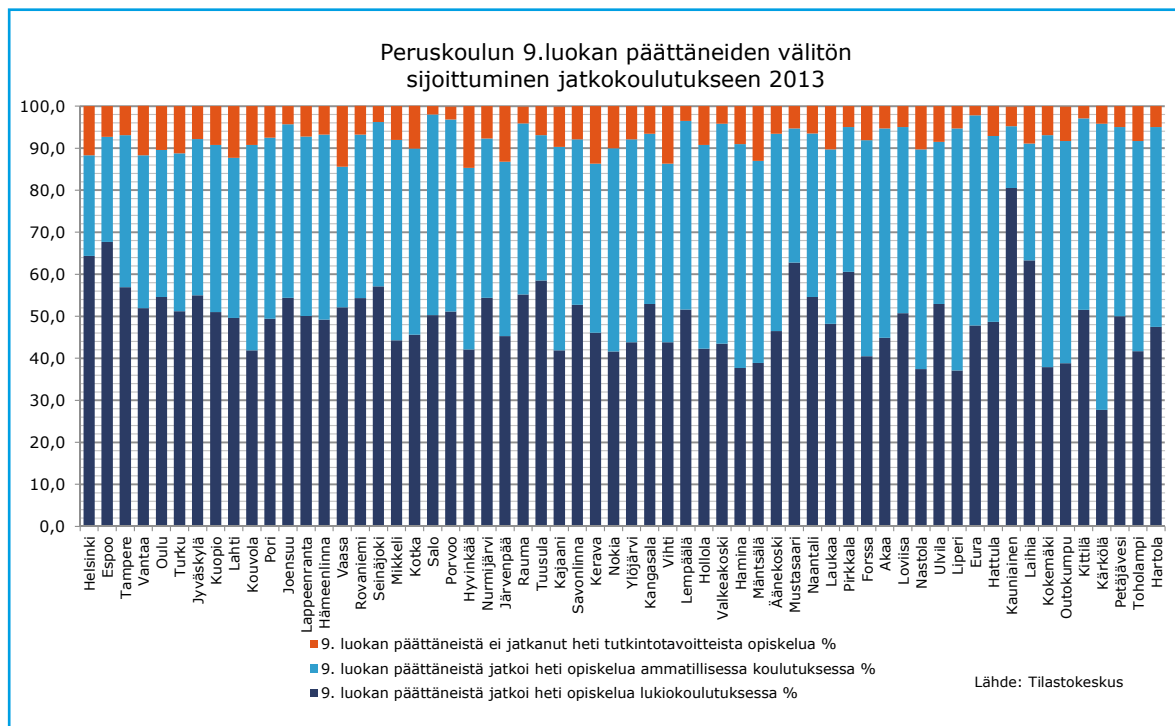
Vertailua tulkittaessa on huomioitava, että siitä ei voi päätellä kuinka moni lopulta jää kokonaan koulutuksen ulkopuolelle kyseisenä vuonna. Yhteishaun lisäksi koulutuspaikkaa voi esimerkiksi hakea lisähaus-

sa tai saada koulutuspaikan yhteishaun ulkopuolella. Lisäksi ns. nivelvaiheessa moni tutkintotavoitteiseen koulutukseen sijoittumaton jatkaa lisäopetuksessa, työpajatoiminnassa, valmistavassa koulutuksessa tai muussa tutkintoon johtamattomassa koulutuksessa.

4.2 Sijoittuminen jatkokoulutukseen

Koulutustakuun ulkopuolelle jääneet -tunnusluvun avulla kerättiin tietoja niistä oppilaista, jotka eivät päässeet tutkintotavoitteiseen koulutukseen eivätkä sijoittuneet lisäopetukseen, oppisopimuskoulutukseen, työpajoihin, kuntoutukseen tai muuhun valmistavaan nivelvaiheen koulutukseen. Vuonna 2014 tiedot antaneissa kunnissa (N = 38) 61 peruskoulunsa päättäneitä oppilasta jäi koulutustakuun ulkopuolelle. Määrä on noin 0,26 % vastaavien kuntien perusopetuksen 2014 päättäneistä. Vuonna 2013 koulutustakuun ulkopuolelle jääneitä oli 0,51 % peruskoulun päättäneistä. Vuoden 2013 otoksessa oli 38 kuntaa ja 108 koulutustakuun ulkopuolelle jäänyttä oppilasta. Vuonna 2012 koulutustakuun ulkopuolelle jääneitä oli 0,47 %

Peruskoulunsa päättäneiden tietoja verrattiin myös sijoittumisena tutkintotavoitteiseen koulutukseen vuonna 2013. Alla olevassa kuviossa koulutukseen sijoittuneeksi on katsottu peruskoulun 9. vuosiluokan päättänyt oppilas, joka oli saman vuoden viimeisenä päivänä (31.12.2013) tutkintotavoitteisessa koulutuksessa. Aineisto perustuu Tilastokeskuksen sijoittumispalvelun tilastoaineistoon ja Kouluikkunapalvelun laskelmiin.

Pääkaupunkiseudulla ja suurissa kaupungeissa peruskoulunsa päättäneistä suhteellisesti suurempi osuus sijoittuu lukiokoulutukseen. Vuonna 2013 yli 100 000 asukkaan kunnissa perusopetuksen päättäneistä lukiokoulutukseen sijoittui keskimäärin 55,8 % (55,7 % v. 2012) ja ammatilliseen koulutukseen 34,4 % (33,5 % v. 2012). Keskisuurissa 50 000–100 000 asukkaan kunnissa 49,9 % (48,4 % v. 2012) oppilaista sijoittui lukiokoulutukseen ja 42,8 % (44,1 % v. 2012) ammatilliseen koulutukseen. 20 000–50 000

asukkaan kunnissa 46,9 % (47,2 % v. 2012) sijoittui lukiokoulutukseen ja 44,9 % (45,1 % v. 2012) ammatilliseen koulutukseen. Alle 20 000 asukkaan kunnissa lukiokoulutuksen sijoittuneiden osuus oli 48,7 % (44,2 % v. 2012) ja ammatillisen koulutuksen sijoittuneiden 44,9 % (47,3 % v. 2012).

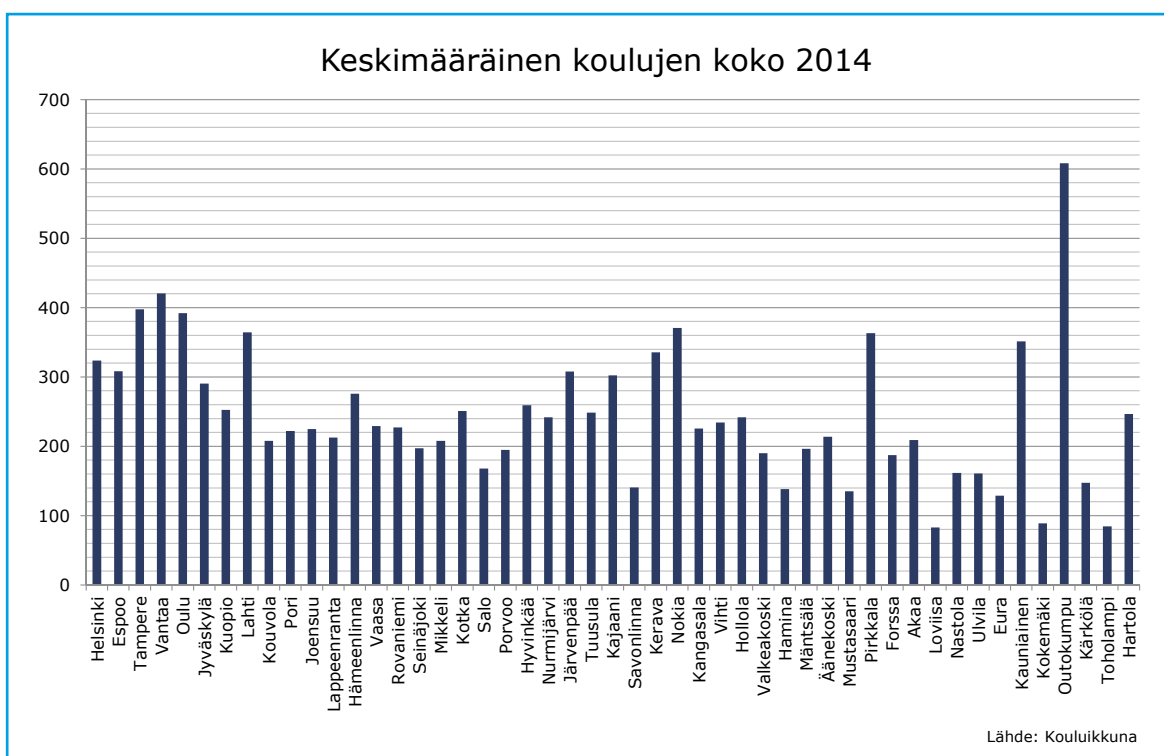
Vuonna 2013 useampi peruskoulunsa päättänyt jatkoi suoraan tutkintotavoitteisessa koulutuksessa verrattaessa vuoteen 2012. Eniten tutkintotavoitteisen koulutuksen ulkopuolelle jääneitä oli pääkaupunkiseudulla ja suurissa kaupungeissa. Suurilla kaupungeilla koulutuksen ulkopuolelle jääneiden keskimääräinen osuus laski kuitenkin edellisestä vuodesta. Myös 50 000–100 000 asukkaan kunnilla koulutuksen ulkopuolelle jääneiden osuus oli laskussa vuodesta 2012. 20 000–50 000 ja alle 20 000 asukkaan kunnilla koulutuksen ulkopuolelle jääneitä oli sen sijaan suhteellisesti hieman edellistä vuotta enemmän.

Yli 100 000 asukkaan kunnissa keskimäärin 9,8 % (10,8 % v. 2012) peruskoulun päättäneistä oppilasta ei sijoittunut välittömästi tutkintotavoitteiseen koulutukseen. 50 000–100 000 asukkaan kunnissa 7,3 % (7,5 % v. 2012) ja 20 000–50 000 asukkaan kunnissa keskimäärin 8,8 % (7,7 % v. 2012) ei jatkanut suoraan tutkintotavoitteisessa koulutuksessa. Pienissä alle 20 000 asukkaan kunnissa tutkintotavoitteisen opiskelun ulkopuolelle jääneiden osuus oli pienin 6,4 % (6,1 % v. 2012).

5 Perusopetuspalvelujen saavutettavuus

5.1 Koulujen koko

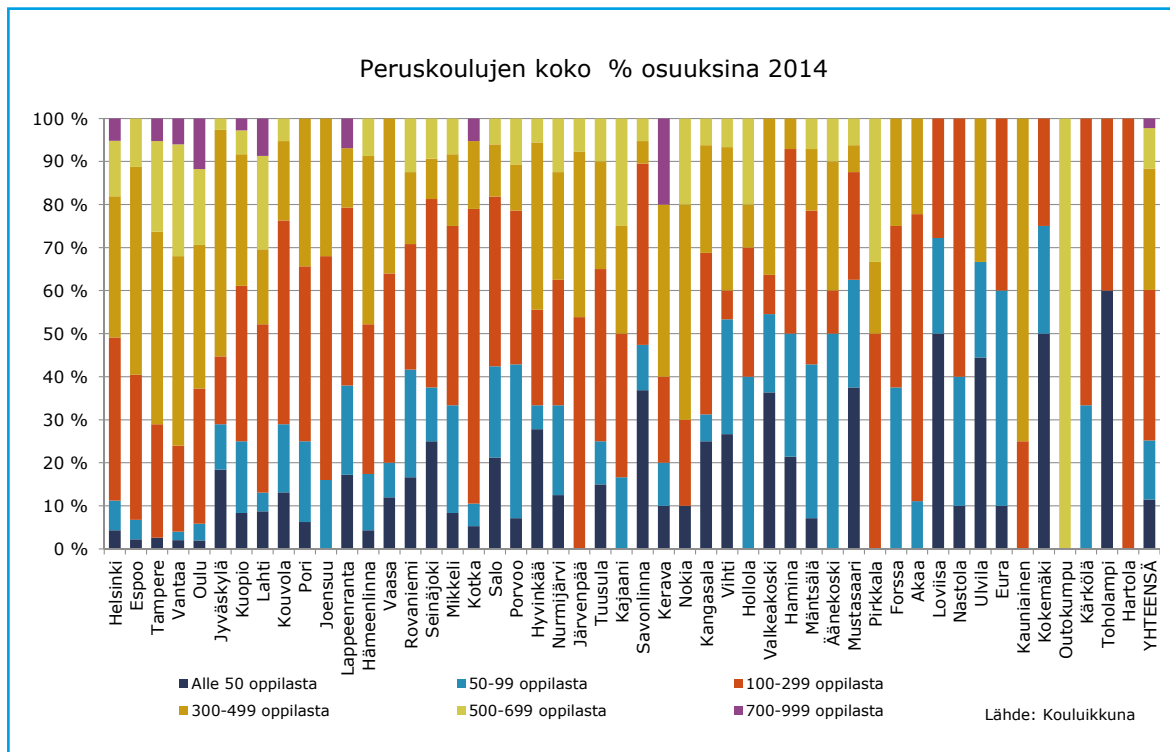
Koulujen kokoa ja määrää selvitettiin keräämällä ala-, ylä- ja yhtenäiskoulujen määrät kokoluokittain. Yksinkertaistettu kunnittainen vertailuluku laskettiin jakamalla oppilasmäärä koulujen määrällä. Ohessa on esitetty kuntien keskimääräiset koulukoot asukasluvun mukaisessa järjestyksessä.

Asukasluvultaan pienemmissä kunnissa keskimääräinen koulujen koko on tyypillisesti pienempi kuin isommissa kaupungeissa. Toisaalta pienistä oppilas- ja koulujen määristä johtuen myös kuntien välistä vaihtelua on huomattavasti enemmän. Koko aineistossa keskimääräinen kunnan koulukoko oli 244 oppilasta ja mediaani 226 oppilasta. Keskimääräinen koulujen koko kasvoi kaikkien kuntakoryhmien osalta edellisestä vuodesta. Vuonna 2013 kaikkien kuntien keskimääräinen koulujen oli 239 oppilasta.

Vuonna 2014 Yli 100 000 asukkaan kunnilla keskimääräinen koulujen koko oli 344 oppilasta ja vuonna 2013 se oli 335 oppilasta. 50 000–100 000 asukkaan kuntien keskiarvo oli 221 oppilasta, kun se edellisellä vuonna oli 218 oppilasta. 20 000–50 000 asukkaan kunnilla keskiarvoksi muodostui 242 ja edellisen vuoden keskiarvoksi 229. Pienimmillä alle 20 000 asukkaan kunnilla vuoden 2014 keskiarvo oli 211 oppilasta ja edellisen vuoden keskiarvo 204.

Seuraava kuvassa esitetään tarkemmin kunkin kunnan koulujen kokojakauma. Kuvaa varten on laskettu erikokoisten koulujen osuus koulujen kokonaismäärästä kunnittain.

Vuoden 2014 vertailuaineistossa oli mukana 1 097 koulua, joista yhtenäiskouluja oli 199, joka on 18,1 % koulujen kokonaismäärästä. Vuotta aikaisemmin yhtenäiskoulujen osuus oli 17,5 %, joten niiden osuus kasvoi hieman vuodesta 2013. Yleisin koulukoko oli 100–299 oppilaan koulut, joita oli 35,0 % (34,9 % v. 2013) koulujen kokonaismäärästä. Toiseksi yleisin koulukoko oli 300–499 oppilaan koulut, joita oli 28,2 % (27,9 % v. 2013) kouluista. 50–99 oppilaan koulujen osuus oli 13,7 % (14,7 % v. 2013) ja alle 50 oppilaan 11,5 % (11,9 % v. 2013). 500–699 oppilaan kouluja oli 9,4 % (8,3 % v. 2013) ja 700–999 oppilaan kouluja 2,3 % (2,4 % v. 2013) koulujen kokonaismäärästä.

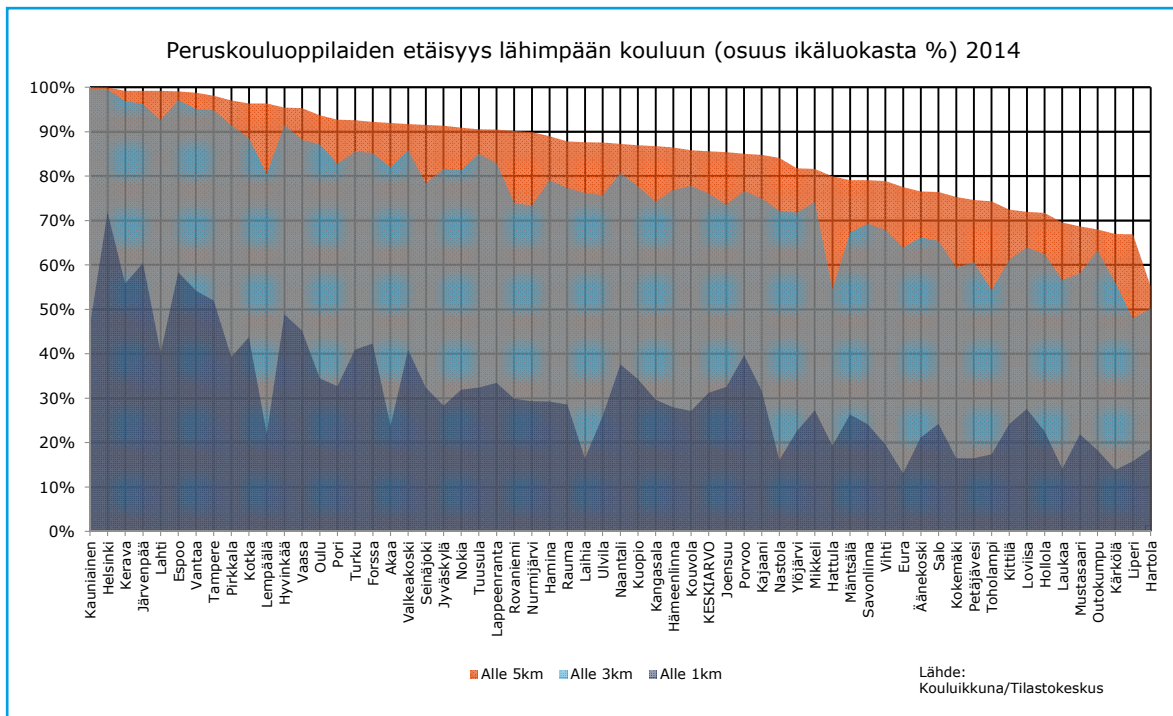
Yli 100 000 asukkaan kuntakokoryhmässä alle sadan oppilaan koulujen osuus oli keskimäärin 10,9 % (11,3 % v. 2013). 50 000–100 000 asukkaan kunnissa alle sadan oppilaan koulujen osuus oli yhteensä 29,3 % (30,5 % v. 2013) ja 20 000–50 000 asukkaan kunnissa 34,6 % (40,6 % v. 2013). Alle 20 000 asukkaan kunnissa alle sadan oppilaan koulujen osuus oli 49,2 % (51,8 % v. 2013). Suurten yli 500 oppilaan koulujen osuus yli 100 000 asukkaan kunnissa oli 18,8 % (17,0 % v. 2013).

5.2 Perusopetuksen saavutettavuus

Perusopetuspalvelujen saavutettavuutta tarkasteltiin myös oppilaiden koulumatkojen pituuden perusteella. Aineisto luokiteltiin sen perusteella kuinka suuri osuus oppilaista asui alle 1 km, alle 3 km ja alle 5 km päässä lähimmästä koulusta. Koulumatkan pituus mitattiin tietä pitkin. Perusaineistona käytettiin Tilastokeskukselta hankittuja väestö- ja paikkatietoja.

Alla olevassa kuviossa on esitetty peruskoulua käyvien oppilaiden koulumatkan pituus jaoteltuna alle 1 kilometrin, alle 3 km:n ja alle 5 km:n mukaan. Valkoiseksi jäävä alue kuvaa siis niiden oppilaiden osuutta

ikäluokasta, joiden etäisyys koulusta oli yli 5 kilometriä. Kuntien järjestys kuviossa on alle 5 km etäisyydellä asuvien osuuden mukaan suurimmasta pienimpään.

Yleisesti voidaan todeta, että vertailussa mukana olevissa kunnissa perusopetuksen saavutettavuus oli korkealla tasolla, joskin saavutettavuudessa on tapahtunut hienoista laskua edelliseen vuoteen verrattuna.

Vuonna 2014 alle kilometrin päässä lähimmästä koulusta asuvien oppilaiden osuus oli 43,3 % (muutos ed. vuodesta -0,9 prosenttiyksikköä) alle 3 kilometrin päässä asuvien 86,2 % (muutos -0,8 prosenttiyksikköä) ja alle 5 kilometrin etäisyydellä 92,6 % (muutos -0,4 prosenttiyksikköä).

Koko aineistosta lasketut kuntien mediaanit olivat 30,1 % (29,3 % v. 2013) alle kilometrin, 76,6 % (77,8 % v. 2013) alle kolmen kilometrin ja 87,3 % (87,1 % v. 2013) alle viiden kilometrin etäisyydellä asuvien peruskoululaisten osalta.

Vuosiluokkien 1-6 osalta alle kilometrin päässä lähimmästä ala- tai yhtenäiskoulusta asui 48,8 % (muutos -0,9 prosenttiyksikköä) vastaavasta ikäluokasta. 90,5 % asui (muutos -0,7 prosenttiyksikköä) alle kolmen kilometrin ja 95,4 % (muutos -0,5 prosenttiyksikköä) alle viiden kilometrin etäisyydellä lähimmästä koulusta.

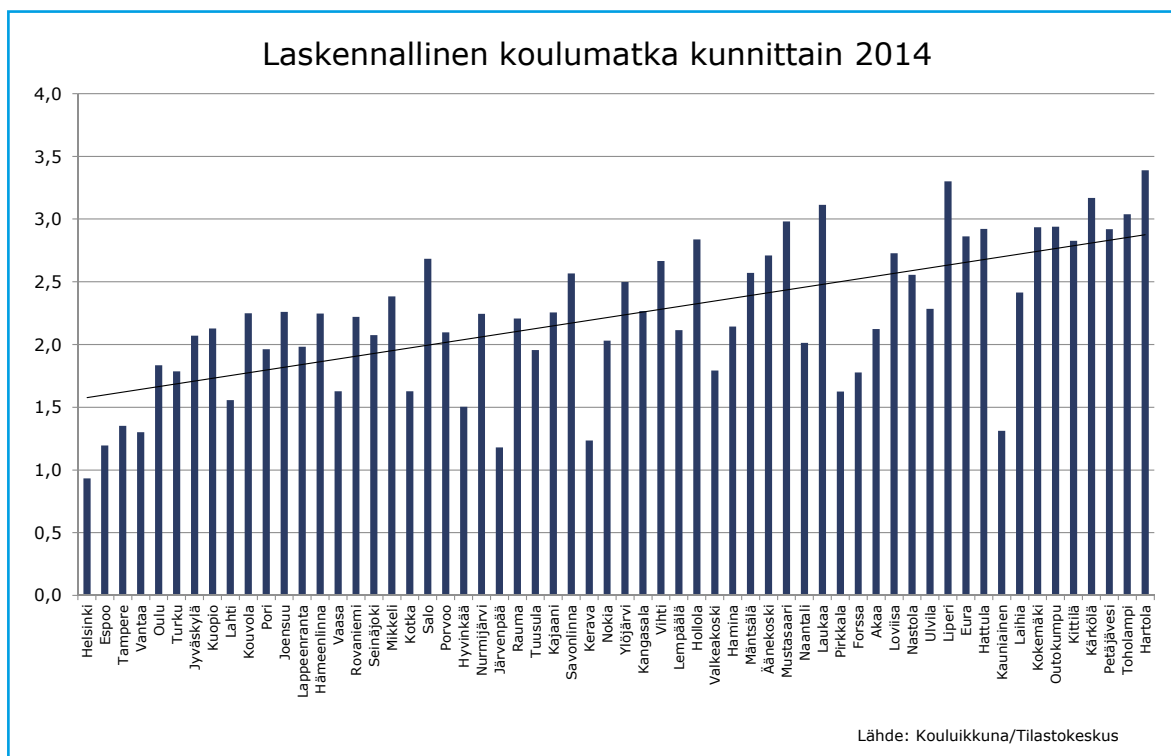
Vuosiluokkien 7-9 osalta alle kilometrin päässä lähimmästä ylä- tai yhtenäiskoulusta asui 29,1 % (muutos -1,0 prosenttiyksikköä) vastaavasta ikäluokasta. Alle kolmen kilometrin päässä asui 74,8 % (muutos -1,1 prosenttiyksikköä) ja alle viiden kilometrin etäisyydellä 85,4 % (muutos -0,5 prosenttiyksikköä) oppilaista.

Kunnan koko ja asukastiheys vaikuttivat peruskoulupalvelujen saavutettavuuteen. Kauniaisissa ja Helsingissä käytännössä kaikki oppilaat asuivat alle 5 kilometrin päässä lähimmästä koulusta. 50 000–100 000

asukkaan kunnissa ja keskiuurissa 20 000–50 000 asukkaan kunnissa oppilaista vajaa 90 % asui alle 5 kilometrin etäisyydellä lähimmästä koulusta. Alle 20 000 kunnissa noin 80 % asui alle 5 kilometrin päässä lähimmästä koulusta.

5.3 Kouluverkko ja koulumatkojen pituus

Koulujen ja väestön paikkatiedoista laskettiin myös yksinkertaistettu laskennallinen koulumatkan pituus kuntien vertailemiseksi. Laskennassa eri etäisyyksillä lähimmästä koulusta asuvien väestöryhmien määrät kerrottiin etäisyyteen perustuvilla kertoimilla ja jaettiin koko ikäluokan määrällä. Alle kilometrin etäisyydellä lähimmästä koulusta asuvien kerroin oli puoli (0,5), yhdestä kolmeen kilometrin etäisyydellä asuvien kertoimena oli 2, kolmesta viiteen kilometrin etäisyydellä asuvien 4 ja yli viiden kilometrin päässä asuvien 5,5. Kuvassa kunnat ovat asukasluvun mukaisessa järjestyksessä.

Kuvasta voidaan havaita, että pelkkä asukasluvu ei selitä yksittäisten kuntien välisiä eroja koulumatkojen etäisyyksissä kovin vahvasti, vaikka keskimäärin trendi on selkeästi nouseva. Muita selittäviä tekijöitä ovat ainakin asukastiheys, taajama-aste, kouluverkon tiheys, tieverkon rakenne ja julkisten kulkuyhteyksien määrä.

Koko aineistosta laskettu koulumatkan laskennallinen etäisyys oli 1,8 kilometriä. Luvussa painottuu isojen kaupunkien isompi väestömäärä. Kunnittain laskettujen laskennallisten etäisyyksien keskiarvo oli 2,2 kilometriä. Alakouluikäisten osalta laskennallinen etäisyys oli koko aineistossa 1,5 km ja kuntien keskiarvo 1,9 kilometriä. Yläkouluikäisten laskennallinen koulumatka oli koko aineistossa 2,3 km ja kuntien keskiarvo 2,8 km.

6 Yhteenveto ja johtopäätökset

Perusopetuksen nimellisillä kokonaiskustannuksilla laskettu yksikköhinta kasvoi vuoteen 2013 verrattuna 1,1 % Tilastokeskuksen kuntatalouden opetustoimen hintaindeksin kasvaessa 1,4 %. Yksikköhinta kasvoi vähiten yli 100 000 ja 20 000–50 000 asukkaan kuntakokoryhmissä, joissa oppilaskohtaiset kustannukset pysyivät käytännössä ennallaan muutoksen ollessa alle puoli prosenttia. 50 000–100 000 asukkaan kunnissa menojen kasvua oli 3,6 % ja alle 20 000 asukkaan kunnissa 1,0 %. Vertailukuntien oman perusopetuksen yhteenlasketut euromääräiset menot kasvoivat 2,3 % ja oppilasmäärä 1,0 %. Kustannuseristä eniten kasvoivat kiinteistömenot ja hallinnon menot. Pienintä kasvu oli opetuksen, kuljetuksen ja vammaisopetuksen toiminnoilla.

Tarkasteltaessa kuntakokoryhmien välisiä kustannuseroja voidaan todeta, että kuntakoko vaikuttaa perusopetuksen oppilaskohtaisiin kustannuksiin. Yleisesti voidaan todeta, että 20 000–50 000 ja 50 000–100 000 asukkaan kunnat tuottivat opetuspalvelut keskimäärin hieman pienempiä ja isompia kuntakokoryhmiä edullisemmin. On kuitenkin syytä huomata, että erityisesti yli 100 000 asukkaan kuntakokoryhmässä sisäisiin vuokriin sisältyvät pääomakustannukset nostavat merkittävästi perusopetuksen kokonaiskustannuksia. Edellä mainitussa kuntakokoryhmässä kiinteistökustannusten lisäksi myös sisäiseen hallintoon käytettiin suhteellisesti enemmän rahaa kuin pienissä kunnissa. Pienemmissä kunnissa oppilasruokailun, koulukuljetusten ja muu oppilashuollon kustannusten suhteellinen osuus kokonaiskustannuksista oli suurempi kuin isommilla kunnilla.

Vuosiviikkotuntien määrä oppilasta kohden on keskimäärin hieman sitä pienempi, mitä suurempi asukasluvultaan kunta on. Eri kuntakoon mukaisten ryhmien keskiarvot eivät kuitenkaan poikenneet merkittävästi koko aineiston keskiarvosta. Vain noin alle viidennes kunnista antoi opetusta vähimmäistuntimäärän mukaan, eli valtaosalla opetusta annettiin yli laissa säädetyn vähimmäistuntimäärän. Tarkastelussa mukana olleiden neljän kuntakokoryhmän välillä ei ollut myöskään merkittäviä eroja itse opetustuntien vähimmäistuntimääriä verrattaessa. Sen sijaan yksittäisten kuntien välisiä eroja löytyi.

Oppimisen ja koulunkäynnin tuen osalta erityistä tukea saavien oppilaiden osuus koko oppilasmäärästä pysyi ennallaan, mutta tehostettua tukea saavien osuus kasvoi. Tehostetun tuen osuus saavutti erityisen tuen osuuden ja vuonna 2014 molempia tukimuotoja käytettiin keskimäärin yhtä paljon. Tehostetun tuen käyttö on yleistynyt myös aikaisempina vuosina. Luokkamuotoisessa erityisopetuksessa olevien oppilaiden osuus oppilasmäärästä oli hieman integroitujen oppilaiden osuutta suurempi. Osuudet pysyivät käytännössä ennallaan, joten yleisopetukseen integroitava erityisopetus ei kasvattanut osuuttaan, kuten edellisenä vuonna.

Perusopetuksen opetushenkilöstöstä noin 80 % oli vakinaista henkilöstöä. Vakinaisten ja määräaikaisen henkilöstön osuudet pysyivät edellisen vuoden tasolla. Sivutoimisten osuus väheni lievästi vuoden takaisesta, kun se sitä edellisellä vuonna oli kasvanut hieman. Koulukäynnin avustavan henkilöstön määrä oppilasmäärään suhteutettuna laski hieman edellisestä vuodesta. Vuonna 2014 oli 62,5 oppilasta avustajan henkilötyövuotta kohden, kun vuotta aikaisemmin oppilaita oli 57,4.

Peruskoulunsa päättäneiden osalta jatkokoulutuspaikkaan pääsy helpottui suurissa yli 100 000 asukkaan kaupungeissa. Alle 20 000 asukkaan kunnissa jatkokoulutukseen pääseminen oli kuitenkin edelleen keskimäärin helpompaa kuin muissa tarkastelussa mukana olleissa kuntakokoryhmissä. Suurissa kaupungeissa suuntauksena on ollut jo pitkään, että valtaosa jatkokoulutukseen jatkavista oppilaista sijoittuu

lukiokoulutukseen. Myös keskisuurissa kunnissa lukiokoulutukseen sijoittuminen oli yleisempää, mutta ero ammatillisen ja lukiokoulutuksen välillä oli pienempi.

Yleisin koulukoko oli 100–299 oppilaan koulut, joita oli 35,0 % kaikista kouluista. Osuus pysyi edelliseen vuoteen verrattuna ennallaan. Keskimääräinen kunnan koulukoko oli 244 oppilasta ja se oli kasvanut viidellä oppilaalla edellisestä vuodesta. Yhtenäiskoulujen osuus kouluista oli 18,1 % ja niiden määrä yleistyi hiukan.

Perusopetuspalvelujen saavutettavuus oli hieman edellistä vuotta matalampi, mutta yhä hyvällä tasolla. Vuosiluokkien 1–6 oppilaista 95,4 % asui alle viiden kilometrin etäisyydellä lähimmästä koulusta, mikä on 0,5 prosenttiyksikköä edellistä vuotta vähemmän. Yläkouluikäisistä 85,4 % asui alle viiden kilometrin etäisyydellä lähimmästä koulusta. Luku on 0,5 prosenttiyksikköä edellistä vuotta pienempi.

7 Lukiokoulutuksen kustannukset

Vuosimuutoksen vertailu tehtiin niiden kuntien tiedoilla, joista oli mahdollista käyttää tietoja molemmilta vertailuvuosilta. Vertailuun valikoitui 36 kuntaa. Vertailuluvut ovat kuntakohtaisista arvoista laskettuja keskiarvoja.

Vuonna 2014 lukiokoulutuksen keskimääräinen yksikköhinta kasvoi 3,3 prosenttia vuoteen 2013 verrattuna. Ilman poistoja, arvonalentumisia ja sisäisten vuokrien pääomakustannuksia muutos oli 1,9 %. Samoin kuin perusopetuksenkin osalta lukiokoulutuksen kustannuksissa ei ole otettu huomioon kustannustason muutosta. Tilastokeskuksen mukaan opetustoimen hintaindeksi kasvoi vuodesta 2013 vuoteen 2014 1,4 prosentilla.

Lukiokoulutuksen toimintamenot euroa/opiskelija	2013	2014	Muutos %	Osuus toimintamenoista (2014)%
Käyttömenot	7360	7601	3,3	
Käyttömenot*	6730	6856	1,9	
Opetus	4723	4847	2,6	65,9
Ruokailu	418	410	-2,0	5,6
Kiinteistömenot yhteensä	1377	1467	6,6	19,6
Kiinteistöjen ylläpito	830	797	-4,1	10,5
Sisäisiin vuokriin sisältyvät pääomakust.	546	671	22,8	9,1
Sisäinen hallinto	545	579	6,3	8,0
Muu opiskelijahuolto	8	13	53,9	0,2
Pienet hankkeet	251	243	-3,4	0,8
Muut menot	205	210	2,5	
Poistot	85	75	-11,7	

*Ilman poistoja, arvonalentumisia ja sisäisiin vuokriin sisältyviä pääomakustannuksia

Vuonna 2014 lukioiden kiinteistöjen tutkinto-opiskelijoiden määrään suhteutetut kokonaismenot nousivat noin 6,6 prosenttia. Kiinteistöjen ylläpitoon tilastoitiin kustannuksia 4,1 % edellistä vuotta vähemmän ja sisäisiin vuokriin sisältyviin pääomakustannuksiin 22,8 % edellistä vuotta enemmän. Kiinteistöjen ylläpito- ja pääomakustannusten muutos on suureksi osaksi kirjanpidollista ja tilastollista muutosta, jossa kiinteistökustannuksia on kirjattu edellistä vuotta enemmän pääomakustannuksiksi. Opetukseen liittyvien kustannusten yksikköhinta kasvoi 2,6 % ja ruokailumenot laskivat 2,0 % edelliseen vuoteen verrattuna. Sisäisen hallinnon kustannuksissa kasvua oli 6,3 %.

Koko vertailuaineistossa lukiokoulutuksen toimintamenoista opetuksen osuus oli keskimäärin noin kaksi kolmasosaa eli 65,9 % ja se laski edellisestä vuodesta 0,7 prosenttiyksikön verran. Kiinteistömenojen osuus lukiokoulutuksen kokonaiskustannuksista oli 19,6 %, josta kiinteistöjen ylläpidon osuus 10,5 % ja sisäisiin vuokriin sisältyvien pääomakustannusten osuus 9,1 %. Kiinteistömenojen osuus oli 0,3 prosentti yksikköä korkeampi edellisen vuoden aineistoon verrattuna. Oppilasruokailun osuus kustannuksista oli 5,6 % ja sisäisen hallinnon osuus 8,0 %. Ruokailun ja sisäisen hallinnon osuuksissa ei tapahtunut merkittävää muutosta.

Vertailujoukon yhteenlasketut toimintamenot kasvoivat 1,5 % vuodesta 2013 vuoteen 2014. Menolajien osalta kasvu johtui pääosin lisääntyneistä kustannuksista muissa menoissa, joiden osuus kasvoi 3,8 %. Palkkakustannusten muutos oli vain 0,3 %. Kiinteistökustannukset olivat kokonaismenoja eniten

kasvattava kustannuserä ja niiden muutos oli 5,6 %. Kiinteistömenoja puolestaan kasvattivat sisäisiin vuokriin sisältyvien pääomakustannusten kasvu, joissa oli kasvua 10,5 %. Kiinteistöjen ylläpitovuokra ja muut ylläpidon kustannukset nousivat 1,5 %. Lukiokoulutuksen hallinnon kustannukset laskivat 2,3 % edellisestä vuodesta. Opetuksen ja ruokailun osalta kustannukset pysyivät edellisen vuoden tasolla. Muun opiskelijahuollon muutoksen (n. 50 %) kohdalla on huomioitava, että niiden osuus on 0,2 % kokonaismenoista, joten niillä ole käytännössä merkitystä kokonaiskustannusten kannalta, vaikka prosentuaalinen muutos näyttäytyy isona.

Lukiokoulutuksen toimintamenot	Palkkaus, muutos (%) 2013-2014	Muut menot, muutos (%) 2013-2014	Yhteensä, muutos (%) 2013-2014
Opetus	0,0	0,1	0,0
Ruokailu	-90,6	0,8	0,2
Sisäinen hallinto	0,1	-8,8	-2,3
Kiinteistömenot yhteensä	10,4	5,6	5,6
Kiinteistöjen ylläpito	10,4	1,3	1,5
Sisäisiin vuokriin sisältyvät pääomakust.	-	10,5	10,5
Muu opiskelijahuolto	75,3	32,2	53,4
Muut menot	-7,4	-0,7	-2,7
Yhteensä	0,3	3,8	1,5

Lähde: Kouluikkuna

Opiskelijamäärä väheni vertailujoukon jokaisessa kuntakokoryhmässä. Tällä oli ainakin laskennallisesti yksikkökustannuksia kasvattava merkitys. Koko vertailuaineistossa opiskelijamäärä laski 1,7 %. Nuorille tarkoitettua vähintään 75 kurssin oppimäärää opiskeli 1,3 % vähemmän opiskelijoita kuin edellisellä vuonna. Aikuisille tarkoitettua oppimäärän (vähintään 44 kurssia) opiskelijamäärä väheni lähes kymmenen prosenttia. Aineopiskelijoiden määrä sen sijaan kasvoi 1,3 % vuodesta 2013.

Opiskelijamäärä	Muutos (%) 2013-2014
Lukiokoulutus, nuorten oppimäärä	-1,3
Lukiokoulutus, aikuisten oppimäärä	-9,4
Opiskelijat yhteensä	-1,7
Aineopiskelijat	1,3

Lähde: Kouluikkuna

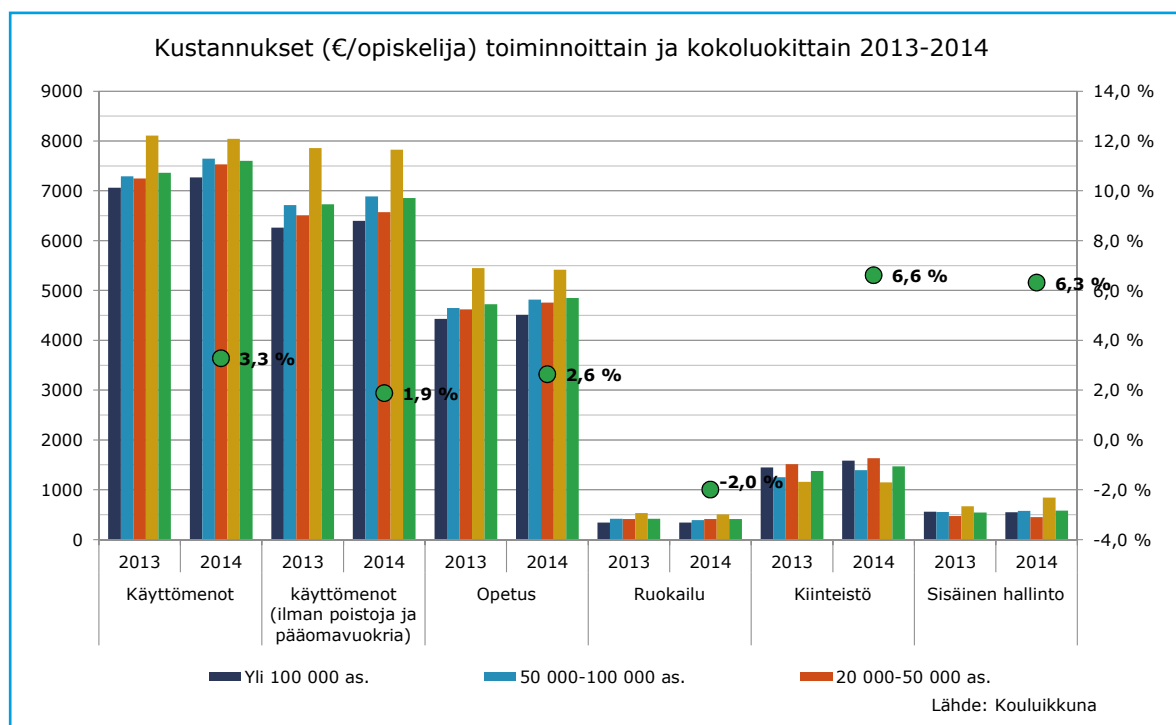
7.1 Lukiokoulutuksen kustannukset kuntakoon ryhmissä

Vuonna 2014 lukiokoulutuksen opiskelijakohtaiset kokonaiskustannukset olivat keskimäärin 7 601 euroa opiskelijaa kohti. Kustannuksissa ovat mukana poistot, arvonalentumiset ja sisäisiin vuokriin sisältyvät pääomakustannukset. Kuntakokoryhmittäin kokonaiskustannukset jakautuivat seuraavasti

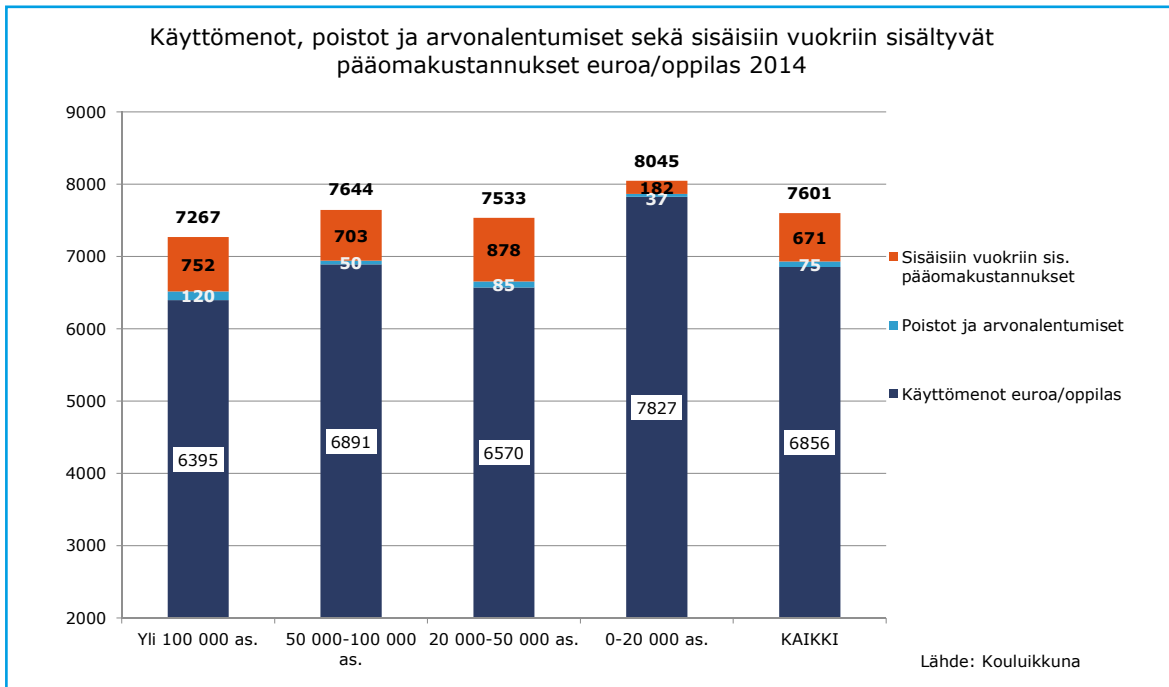
- Yli 100 000 asukkaan kunnat 7 267 €, muutos +2,9 % (v. 2013, 7 063 €)
- 50 000–100 000 asukkaan kunnat 7 644 €, muutos +4,8 % (v. 2013, 7 291 €)
- 20 000–50 000 asukkaan kunnat 7 533 €, muutos +3,9 % (v. 2013, 7 247€)
- Alle 20 000 asukkaan kunnat 8 045 €, muutos -0,8 % (v. 2013, 8 107 €)
- Kaikki kunnat 7 601 €, muutos +3,3 % (v. 2013, 7 360 €)

Kun kustannuksia tarkasteltiin ilman poistoja, arvonalentumisia ja sisäisiin vuokriin sisältyviä pääomakustannuksia lukiokoulutuksen keskimääräiset kustannukset olivat 6 856 €/opiskelija. Kuntakokoryhmittäin kustannukset jakautuivat seuraavasti.

- Yli 100 000 asukkaan kunnat 6 395 €, muutos +2,2 % (v. 2013, 6 260 €)
- 50 000–100 000 asukkaan kunnat 6 891 €, muutos +2,6 % (v. 2013, 6 715 €)
- Keskiuuret 20 000–50 000 asukkaan kunnat 6 570 €, muutos +1,0 % (v. 2013, 6 507 €)
- Alle 20 000 asukkaan kunnat 7 827 €, muutos -0,4 % (v. 2013, 7 860 €)
- Kaikki kunnat 6 856 €, muutos +1,9 % (v. 2013 6 730 €)

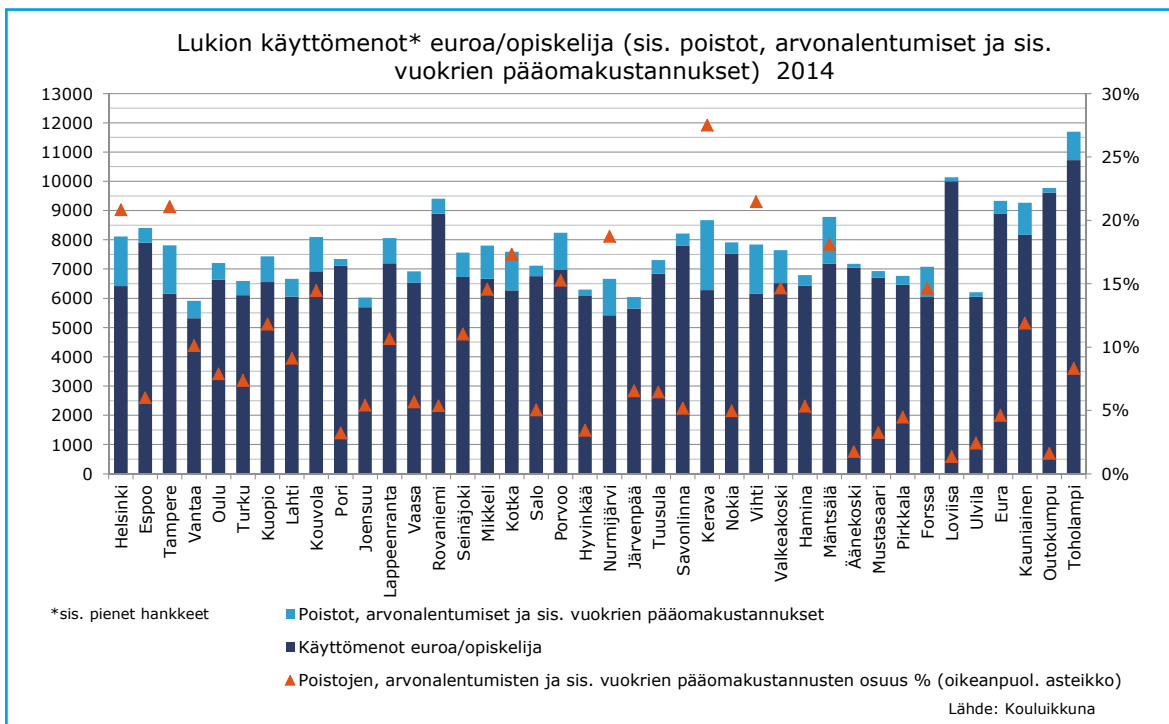

Seuraavassa vertailussa sisäisiin vuokriin sisältyvien pääomakustannusten osuus on esitettyä oranssilla sekä suunnitelman mukaisten poistojen ja arvonalentumisten osuus vaaleansinisellä värillä. Tummansininen osa pylvästä kuvaa lukiokoulutuksen kokonaiskustannuksia ilman edellä mainittuja kustannuseriä.

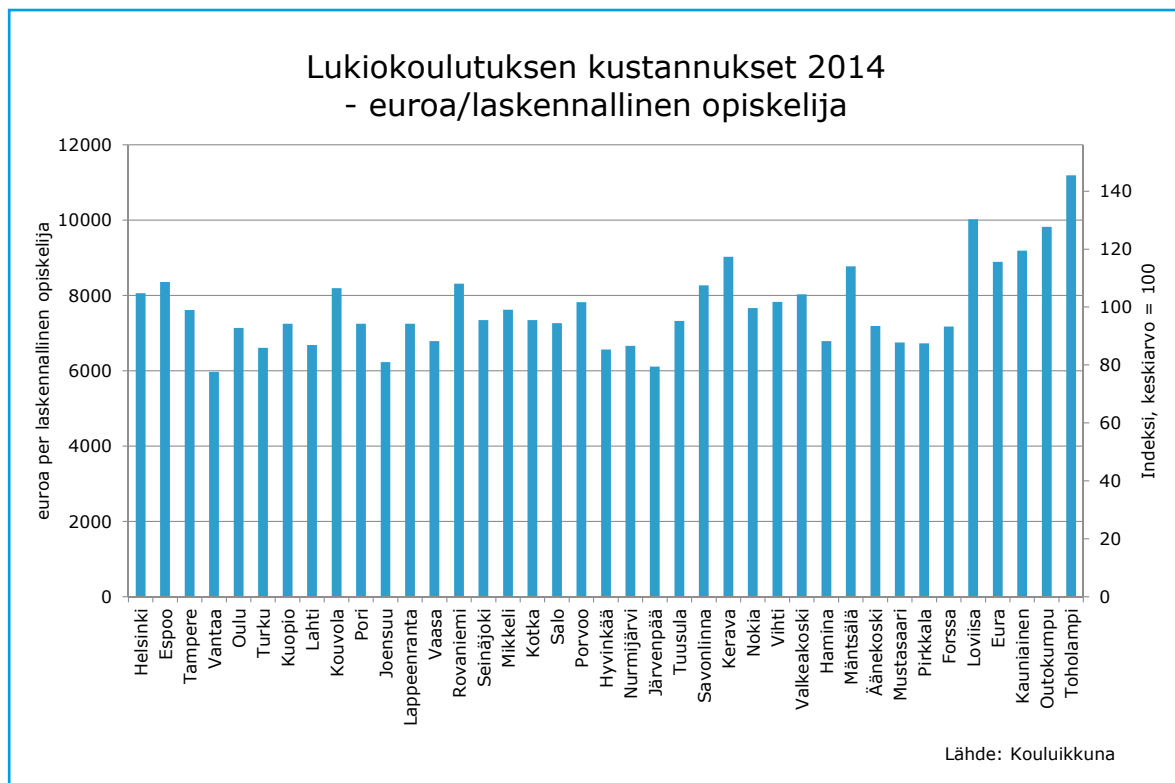
Poistojen, arvonalentumisien ja sisäisiin vuokriin sisältyvien pääomakustannusten osuus kokonaiskustannuksista oli kaikkein pienin alle 20 000 asukkaan kuntakokoryhmässä, mutta suurin jo seuraavassa 20 000–50 000 asukkaan kokoryhmässä. Käyttöomaisuuden suunnitelman mukaisten poistojen ja arvonalentumisten osuus oli suurin yli 100 000 asukkaan kokoluokassa.

Alla olevassa kuviossa näkyy myös poistojen, arvonalentumisten ja sisäisiin vuokriin sisältyvien pääomakustannusten prosentuaalinen osuus lukion kokonaiskustannuksista kunnittain (oranssi kolmio).

Tavallisen yksikköhinnan laskennassa käytetään opiskelijamääränä tutkintoperusteisten opiskelijoiden, eli nuorten tai aikuisten oppimäärää opiskelevien opiskelijoiden määrää sellaisenaan. Aineopiskelijat eivät näin ollen ole mukana laskennassa, vaikka heistä aiheutuvia kustannuksia on mukana toimintamenoissa. Lisäksi aikuisopiskelijoista aiheutuvat kustannukset ovat todellisuudessa pienemmät kuin ns. tavallisilla opiskelijoilla esimerkiksi lyhyemmän oppimäärän vuoksi. Eri opiskelijatyypeistä on kuitenkin mahdollista muodostaa laskennallinen opiskelijamäärä, jossa em. seikkoja on otettu huomioon.

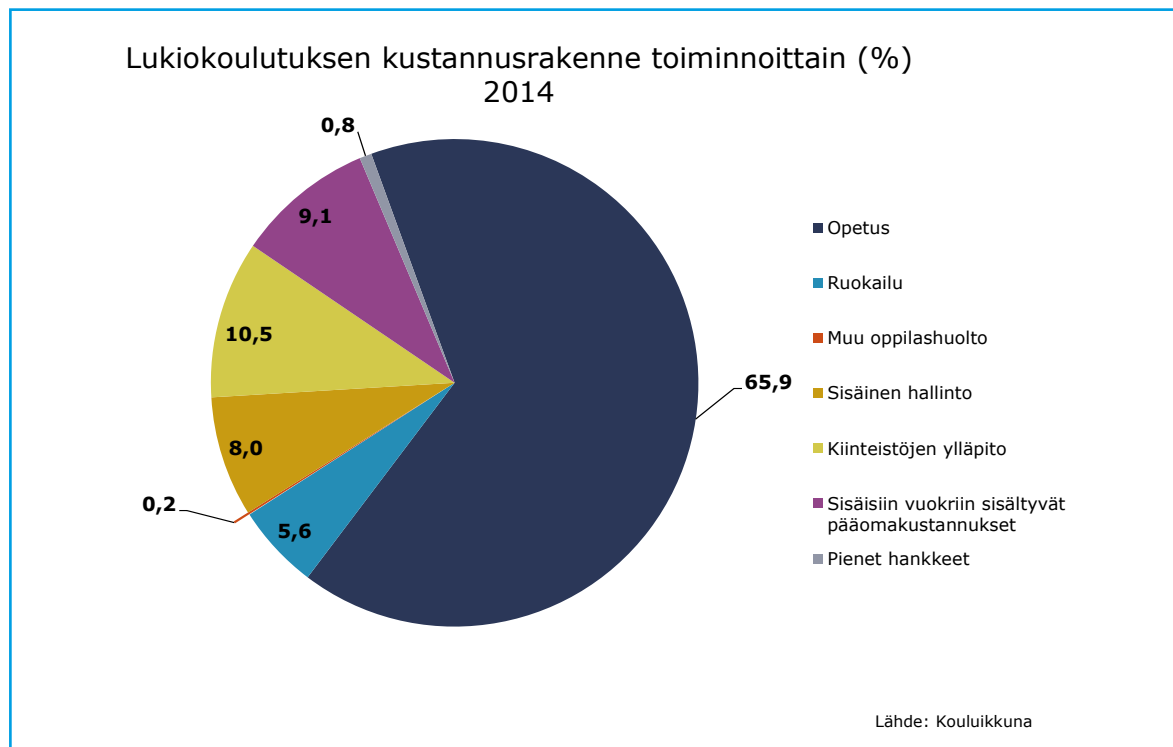
Laskennallinen opiskelijamäärä muodostettiin käyttämällä kustannuspainokertoimia sekä aineopiskelijoiden kurssien määriä. Kertoimina käytettiin koulutuksenjärjestäjälle myönnettävän rahoituksen perusteena olevia painokertoimia. Tavallista nuorten oppimäärää opiskelevien opiskelijoiden määrä lasetaan sellaisenaan, joten kerroin on 1. Aikuisten oppimäärän opiskelijoiden ja aineopiskelijoiden kerroin on 0,58. Aineopiskelijoiden määrä saadaan jakamalla suoritettujen valtionosuusperusteiden mukaisten kurssien määrä viidellätoista. Kustannuksina ovat bruttokäyttökustannukset ilman toiselle koulutuksenjärjestäjälle maksettavia *kotikunnan maksusuuksia* sekä valtionosuuspohjaan kuulumattomia ns. *muuta menoja*.

Laskennallisella opiskelijamäärällä laskettujen yksikkökustannusten keskiarvo oli 7 670 euroa. Yli 100 000 asukkaan kunnilla yksikkökustannukset olivat keskimäärin 7 210 €/lask.opisk. Seuraavissa 50 000–100 000 asukkaan kuntien kokoryhmässä keskiarvoksi muodostui 7 360 €/lask.opisk. ja 20 000–50 000 asukkaan kokoluokassa 7 573 €/lask.opisk. Pienimpien alle 20 000 asukkaan kuntien keskiarvo oli 8 551 euroa per laskennallinen opiskelija.

7.2 Lukiokoulutuksen kustannusrakenne

Lukiokoulutuksen kustannusrakennetta tarkasteltiin laskemalla eri toiminnoittaisten kustannusten osuus niiden kokonaiskustannuksista. Alla olevassa kuviossa on esitetty kunnittain lukiokoulutuksen eri toimintojen prosentuaalinen osuus kokonaiskustannuksista. Kustannuksiin on luettu mukaan myös pienet hankkeet.

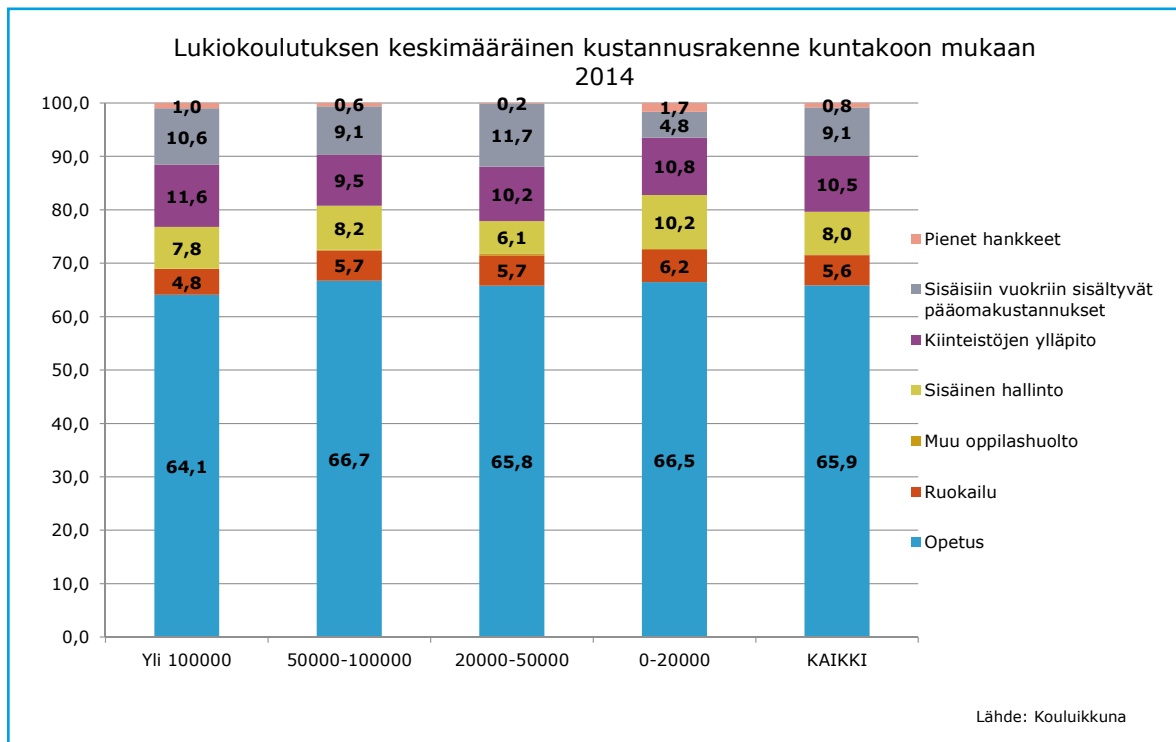

Vuonna 2014 keskimääräiset opetukseen käytetyt kustannukset olivat 65,9 % (66,6 % v. 2013) kaikista toimintamenoista. Opiskelijaruokailuun käytettiin keskimäärin 5,6 % (5,8% v. 2013) toimintamenoista. Sisäiseen hallinnon osuus oli 8,0 % (7,7 % v. 2013). Kiinteistömenojen osuus oli keskimäärin 19,6 % (19,3 % v. 2013) lukiokoulutuksen toimintamenoista. Kiinteistömenoista kiinteistöjen ylläpitoon liittyvien kustannuserien osuus oli 10,5 % ja pääomakustannuserien osuus 9,1 %.

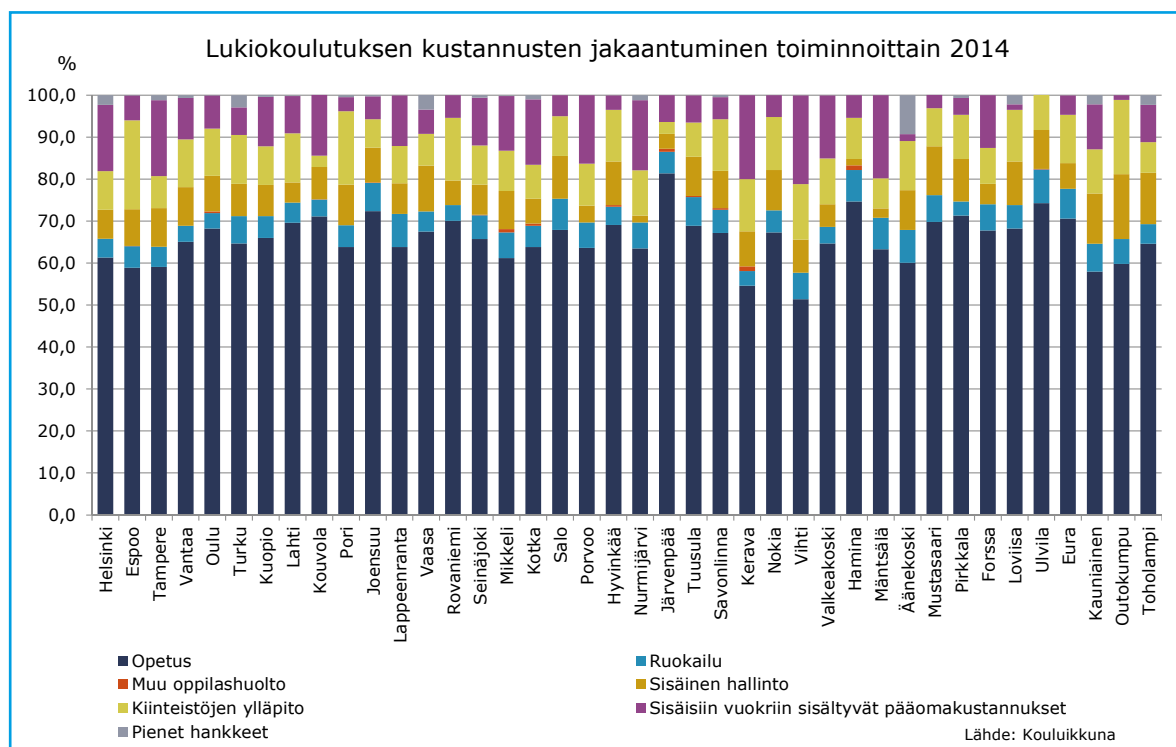
Vuonna 2014 alle 20 000 asukkaan kuntakoryhmässä opetukseen liittyvien kustannusten osuus oli 66,5 %. 20 000–50 000 asukkaan kunnissa opetuksen osuus oli 65,8 % ja 50 000–100 000 asukkaan kunnissa 66,7 %. Suurimmissa yli 100 000 asukkaan kunnissa opetuksen osuus oli 64,1 %.

Lukiolaisten ruokailukustannukset olivat suhteellisesti suurimmat alle 20 000 asukkaan kuntakoko-ryhmässä, jossa opiskelijaruokailun osuus kustannuksista oli keskimäärin 6,2 %. 20 000–50 000 asukkaan kunnissa ruokailun osuus oli 5,7 % ja 50 000–100 000 asukkaan kunnissa 5,7 %. Yli 100 000 asukkaan kunnissa opiskelijaruokailuun käytettiin 4,8 % lukion toimintamenoista.

Sisäiseen hallintoon liittyvien kustannusten osuus oli suurin alle 20 000 asukkaan kunnissa. Alle 20 000 asukkaan kunnissa lukion hallintoon käytettiin keskimäärin 10,2 %, 20 000–50 000 asukkaan kunnissa 6,1 % ja 50 000–100 000 asukkaan kunnissa 8,2 % sekä yli 100 000 asukkaan kuntakoryhmässä 7,8 %.

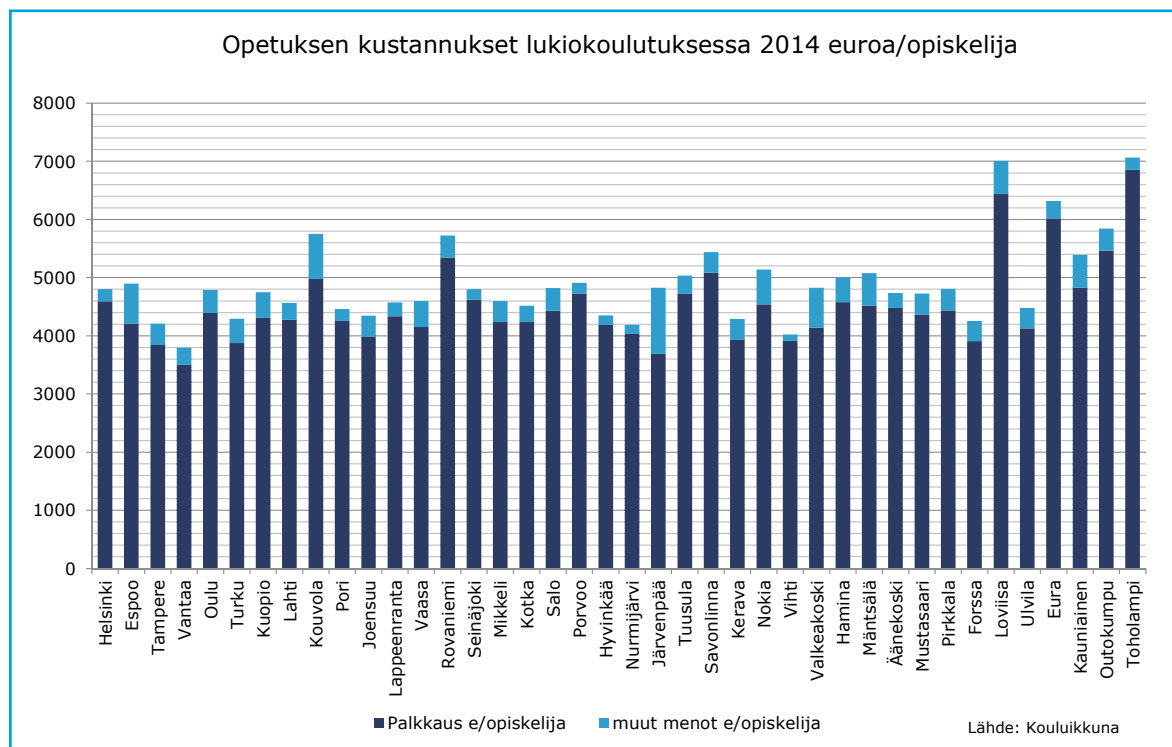

Lukion kiinteistökustannusten osuus kokonaismenoista oli suurin yli 100 000 asukkaan kunnissa ja pienin alle 20 000 asukkaan kuntakoryhmässä. Alle 20 000 asukkaan kunnissa lukion kiinteistökustannuksiin kokonaiskustannuksista käytettiin 15,6 %, 20 000–50 000 asukkaan kunnissa 22,0 % ja 50 000–100 000 asukkaan kunnissa 18,6 % sekä yli 100 000 asukkaan kunnissa 22,2 %.

7.3 Opetuksen kustannukset

Seuraava kuviossa on opetuksen kustannukset jaettu menolajien mukaisesti palkkakustannuksiin ja muihin menoihin. Palkkakustannukset on esitetty tummansinisillä ja muut menot vaalean sinisillä pylväillä. Kuviossa opetuksen kustannukset on esitetty kuntakoon mukaisessa järjestyksessä.

Vertailukunnissa lukio-opetukseen käytettiin vuonna 2014 keskimäärin 4 847 euroa opiskelijaa kohti, mikä on 2,6 % enemmän kuin vuonna 2013. Summasta opetushenkilöstön palkkojen osuus oli 4 459 €/opiskelija (92,0 %) ja muihin menoihin käytettiin 388 (8,0 %) €/opiskelija.

Alle 20 000 asukkaan kuntakoryhmissä opetukseen käytettiin 5 416 €/opiskelija, 20 000–50 000 asukkaan kunnissa 4 759 €/opiskelija ja 50 000–100 000 asukkaan kunnissa 4 819 €/opiskelija. Yli 100 000 asukkaan kunnissa opetukseen kului keskimäärin 4 513 €/opiskelija.

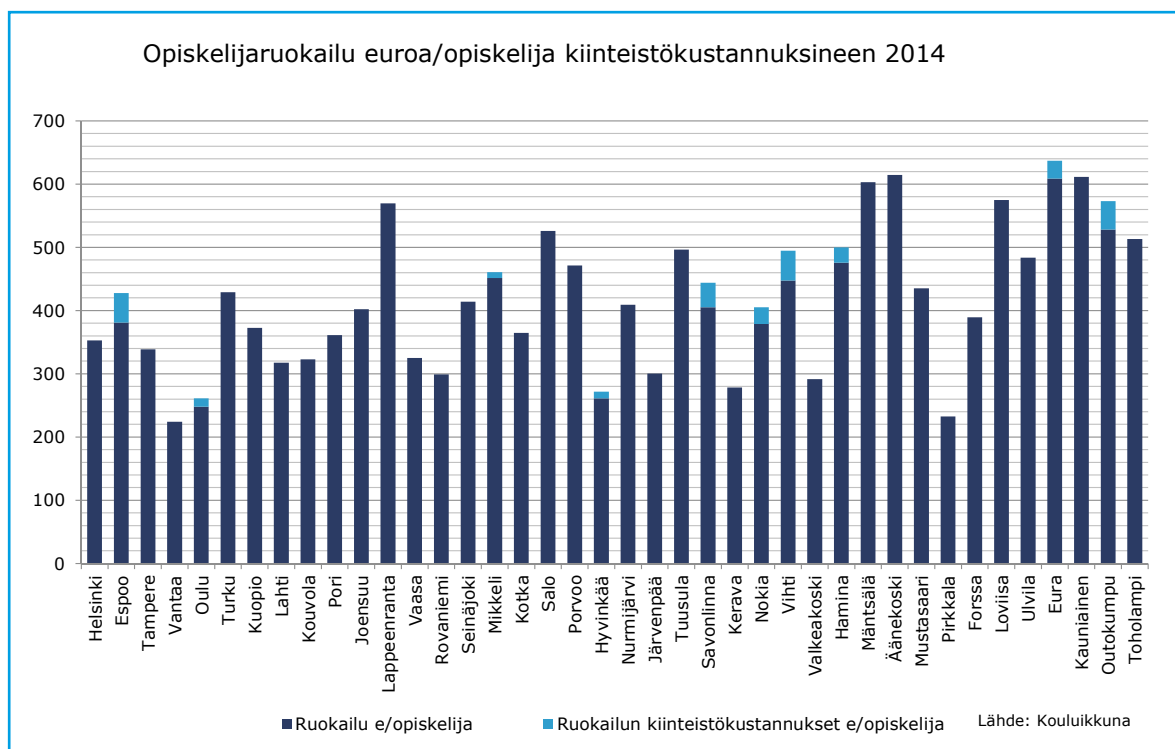
Edelliseen vuoteen verrattuna yli 100 000 asukkaan kuntakoryhmissä opetuksen kustannukset kasvoivat 1,9 %. 50 000–100 000 asukkaan kunnissa kustannukset kasvoivat 3,6 % ja 20 000–50 000 asukkaan kunnissa 3,0 %. Alle 20 000 asukkaan kunnissa kustannukset sen sijaan laskivat 0,6 %.

Palkkakustannuksien suhteellinen osuus eri kuntakoryhmissä jokseenkin samansuuruinen. Yli 100 000 asukkaan kunnissa palkkauksen osuus oli 91,4 % ja 50 000–100 000 asukkaan kunnissa 92,7 %. 20 000–50 000 asukkaan kunnissa palkkauksen osuus oli 91,3 % ja Alle 20 000 asukkaan kunnissa 93,1 %.

7.4 Opiskelijaruokailun kustannukset

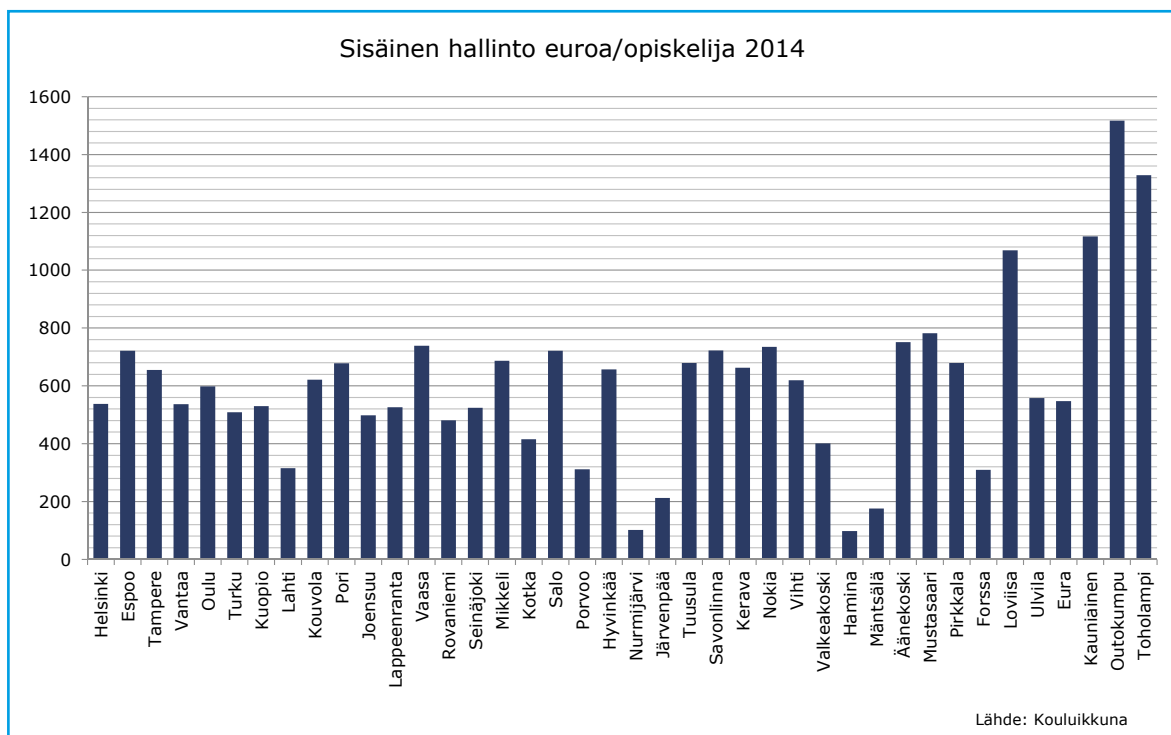
Vuonna 2014 vertailukunnissa käytettiin opiskelijaruokailuun keskimäärin 410 euroa lukiolaista kohti. Opiskelijakohtaiset ruokailukustannukset olivat suurimmat alle 20 000 asukkaan kuntakokoryhmässä, jossa ruokailuun käytettiin 507 €/opiskelija, 20 000–50 000 asukkaan kuntien keskiarvon ollessa 414 €/opiskelija ja 50 000–100 000 asukkaan kuntien 391 €/opiskelija. yli 100 000 asukkaan kuntakokoryhmässä keskiarvo oli 341 €/opiskelija. Keskimääräiset opiskelijaa kohden lasketut kustannukset laskivat tai pysyivät ennallaan kaikissa kuntakoon luokissa. Edelliseen vuoteen verrattuna kustannukset laskivat keskimäärin 2,0 %.

Kuviossa vaalean sininen osa pylvästä kuvaa valmistuskeittiön kiinteistökustannusten osuutta. Keittiön kiinteistökustannukset on kerätty lisätietona. Tämän tiedon ovat antaneet pääasiassa ne kunnat, jotka tuottavat ruokahuoltopalvelunsa itse.

7.5 Sisäinen hallinto

Vuonna 2014 lukiokoulutuksen sisäiseen hallintoon käytettiin keskimäärin 579 €/opiskelija, joka on noin 6,3 % edellistä vuotta enemmän. Alle 20 000 asukkaan kunnissa sisäisen hallinnon kustannukset olivat jonkin verran suuremmat kuin muissa kuntakokoryhmissä ollen 843 euroa/opiskelija. 20 000–50 000 asukkaan kunnissa sisäisen hallinnon kustannukset olivat 448 €/opiskelija ja 50 000–100 000 asukkaan kunnissa 574 €/opiskelija. Yli 100 000 asukkaan kunnissa lukiokoulutuksen sisäiseen hallintoon käytettiin 550 €/opiskelija.

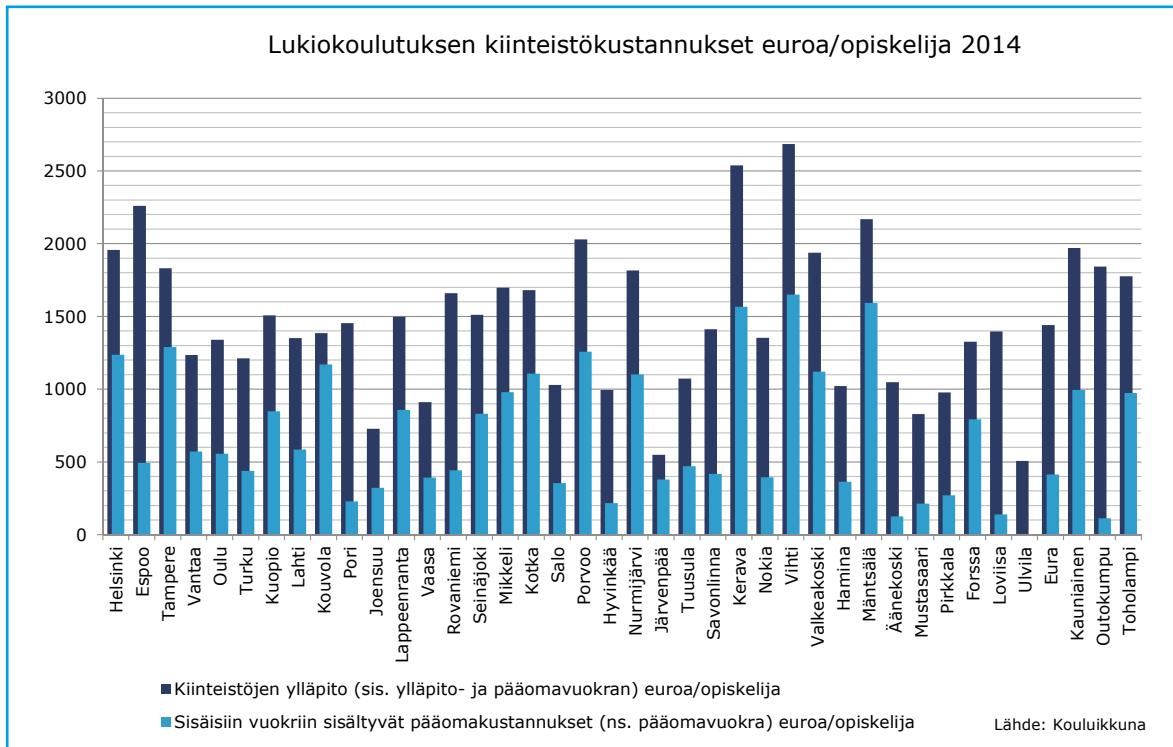

7.6 Kiinteistökustannukset

Kiinteistökustannuksia esittävässä kuvassa on tumman sinisillä pylväillä kuvattu lukiokoulutuksen kiinteistömenojen kokonaiskustannuksia. Niihin on sisällytetty kiinteistöjen ylläpitoon ja sisäisiin vuokriin sisältyvät pääomakustannukset. Vaalean siniset pylväät kuvaavat ns. pääomavuokran osuutta kiinteistöjen kokonaiskustannuksista. Vaalean sinisen päälle jäävä tumman sininen osuus kuvaa kiinteistöjen ylläpitoon liittyviä kustannuksia.

Yli 100 000 asukkaan kuntakokoryhmässä kiinteistöjen ylläpito- ja pääomakustannukset olivat keskimäärin 1 586 euroa opiskelijaa kohti. 50 000–100 000 asukkaan kuntien keskimääräiset kiinteistökustannukset olivat 1 391 €/opiskelija ja 20 000–50 000 asukkaan kunnissa 1 631 €/opiskelija. Alle 20 000 asukkaan kuntien kiinteistömenot olivat 1 149 €/opiskelija.

Vertailukunnissa kiinteistöjen keskimääräiset kokonaiskustannukset olivat 1 467 €/opiskelija. Kasvua edelliseen vuoteen oli 6,6 %. Kiinteistömenot kasvoivat kaikilla kuntakokoryhmillä lukuun ottamatta alle 20 000 asukkaan kuntaryhmää. Yli 100 000 asukkaan kuntien kiinteistömenot kasvoivat keskimää-

rin 9,4 % ja 50 000–100 000 asukkaan kuntien 11,0 %. 20 000–50 000 asukkaan kuntien keskimääräiset kiinteistökustannukset nousivat 7,6 % ja alle 20 000 asukkaan kuntien laskivat 1,0 %.

Sisäisiin vuokriin sisältyvät pääomakustannukset olivat yli 100 000 asukkaan kuntakoryhmässä keskimäärin 752 €/opiskelija ja 50 000–100 000 asukkaan kunnissa 668 €/opiskelija. 20 000–50 000 asukkaan kunnissa sisäisten vuokrien pääomakustannukset olivat 878 €/opiskelija ja alle 20 000 asukkaan kunnissa 403 €/opiskelija. Kaikkien kuntien keskiarvo oli 682 €/opiskelija

Koko aineistossa yli 100 000 asukkaan kuntakoryhmässä sisäisiin vuokriin sisältyvien pääomakustannusten osuus kiinteistömenoista oli keskimäärin 47,4 %, 50 000–100 000 asukkaan kunnissa 48,4 %, 20 000–50 000 asukkaan kunnissa 50,5 % ja pienissä alle 20 000 asukkaan kunnissa 27,5 %. Koko aineistossa pääomakustannusten osuus oli keskimäärin 43,6 %.

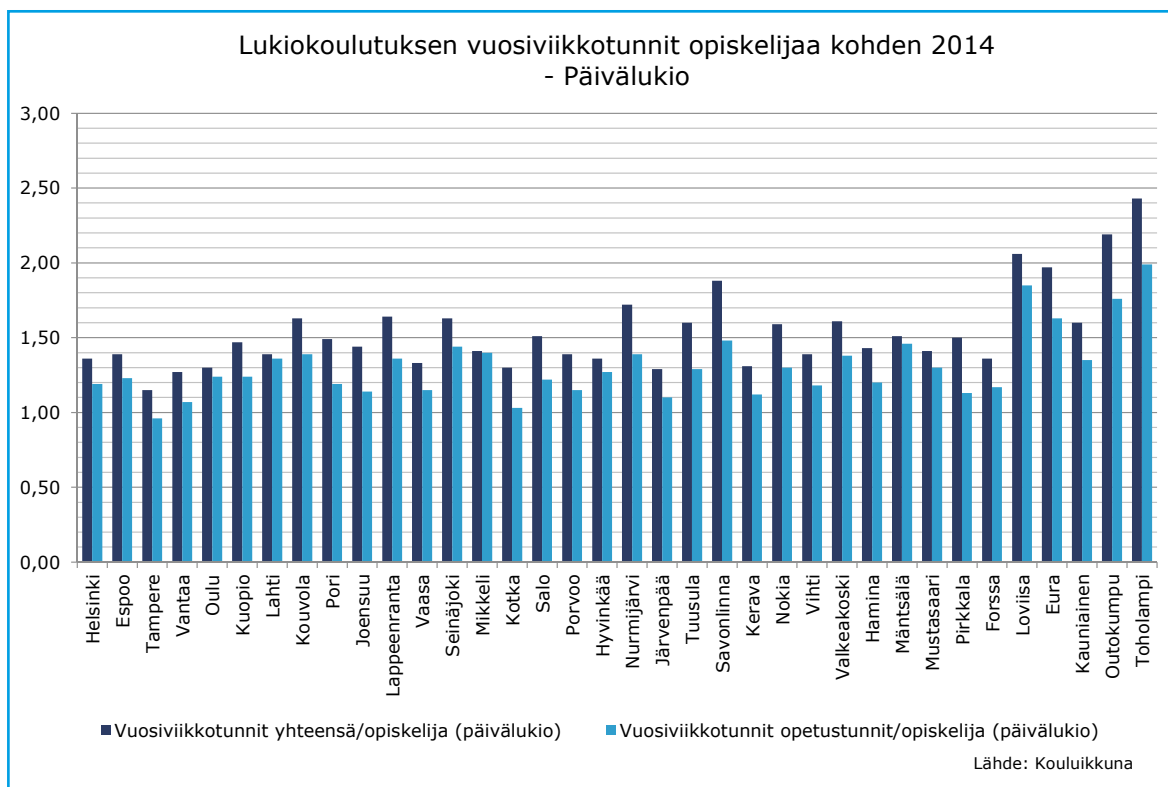
8 Toiminnallisten tietojen vertailu

8.1 Lukiokoulutuksen opetusresurssit vuosiviikkotunteina

Alla olevassa kuviossa on esitetty päivälukioissa annettu opetus vuosiviikkotunteina opiskelijaa kohden.

Vuosiviikkotunnit yhteensä/opiskelija on kuvattu tumman sinisillä pylväillä ja tunteihin sisältyy eri oppiaineiden luokkatunnit, oppilaan ohjauksen luokkatunnit, tukiovetus- ja kerhotunnit sekä demonstraatioiden valmistelutunnit.

Vuosiviikkotunnit opetustunnit/opiskelija on merkitty vaalean sinisillä pylväillä. Niihin sisältyvät lukiokoulutuksen luokkaopetustunnit mukaan lukien oppilaan ohjaus. Tunteihin ei sisälly tukiovetusta, demonstraatioiden valmistelu- tai muita tunteja, jotka eivät ole varsinaista luokkaopetusta.

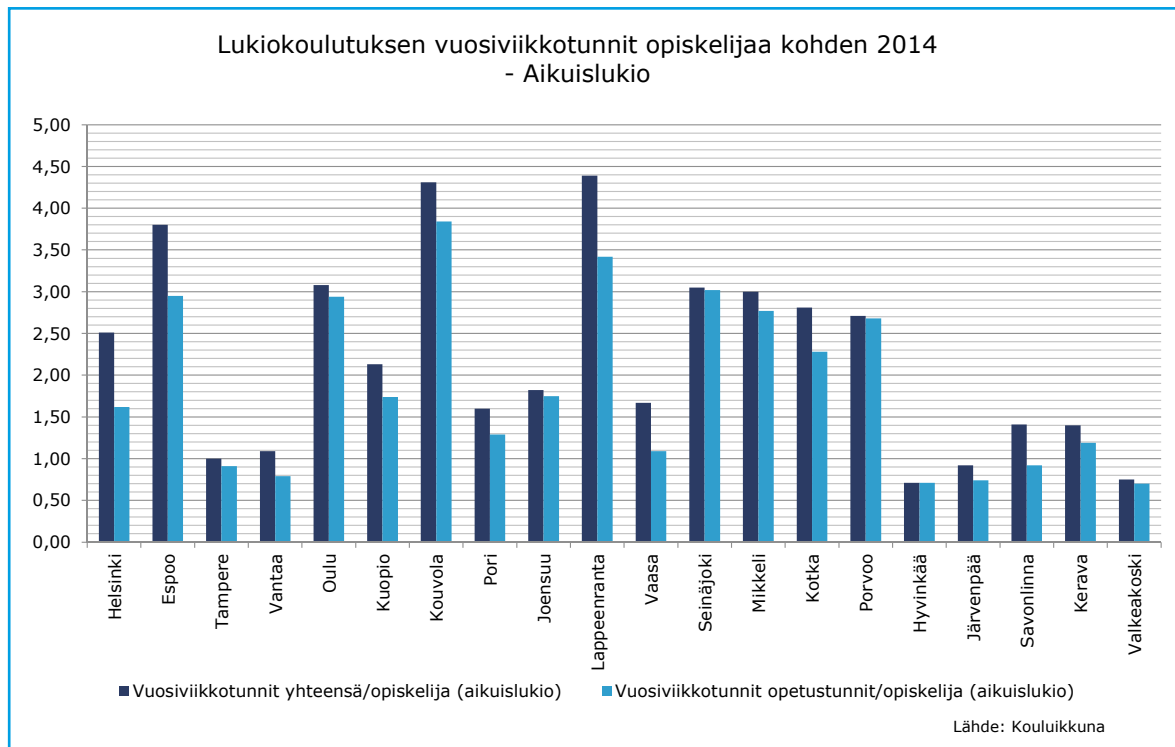

Vertailukunnissa keskimääräinen lukiokoulutuksen vuosiviikkotuntien määrä päivälukioissa oli 1,54 vvt/opiskelija. Varsinaiseen opetukseen käytettiin keskimäärin 1,31 vvt/opiskelija.

Alle 20 000 asukkaan kuntakoryhmissä keskimääräinen vuosiviikkotuntien määrä oli 1,82 vvt/opiskelija. Keskiuurissa 20 000–50 000 asukkaan kunnissa vuosiviikkotunteja oli 1,51 opiskelijaa kohden ja 50 000–100 000 asukkaan kunnissa 1,49 vvt/opiskelija. Yli 100 000 asukkaan kuntakoryhmissä vuosiviikkotuntien oli keskimäärin 1,33 per opiskelija.

Varsinaiseen opetukseen käytettiin alle 20 000 asukkaan kunnissa keskimäärin 1,52 vvt/opiskelija, 20 000–50 000 asukkaan kunnissa 1,28 vvt/opiskelija, 50 000–100 000 asukkaan kunnissa 1,26 vvt/opiskelija ja yli 100 000 asukkaan kunnissa 1,18 vvt/opiskelija.

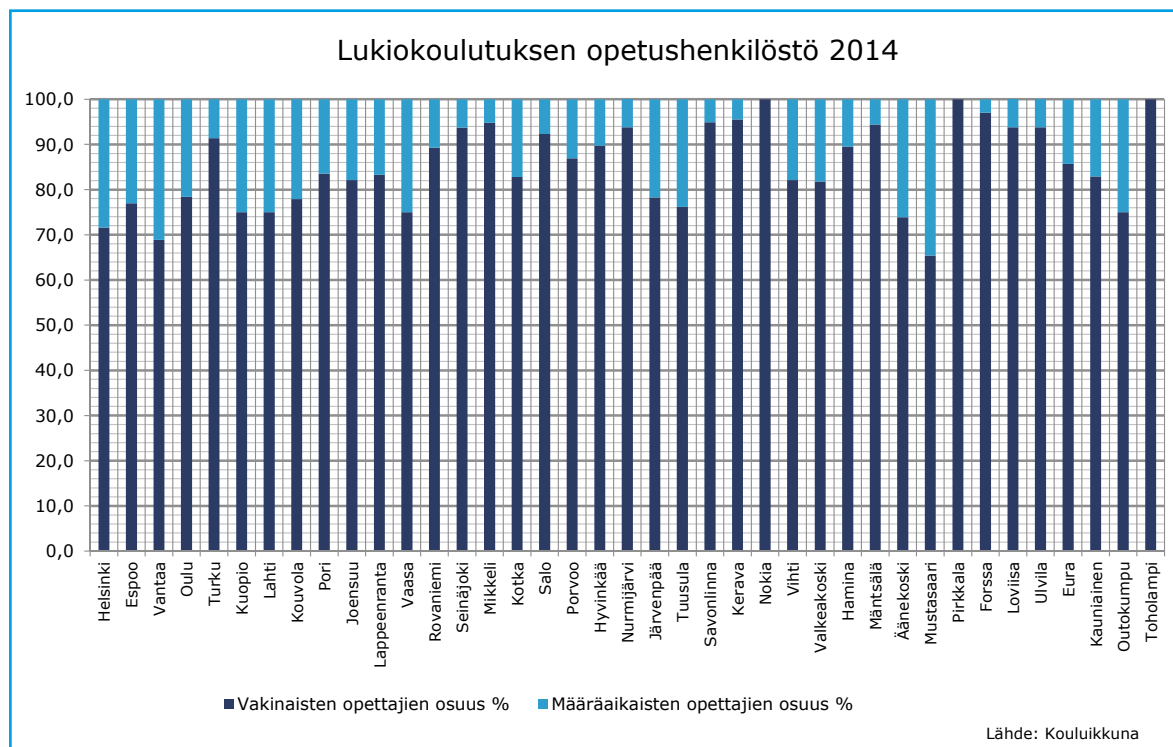
Kuntakoolta ja opiskelijamäärällä näyttää olevan suora vaikutus lukiokoulutuksen vuosiviikkotuntimääriin. Pienemmissä kuntakokoryhmissä opiskelijaa kohden laskettu vuosiviikkotuntimäärä oli suurempi kuin suuremmissa kaupungeissa.

Aikuislukioissa kaikkien opetustuntien määrä oli keskimäärin 2,21 vuosiviikkotuntia opiskelijaa kohden ja varsinaisen opetuksen tunnint 1,87 vuosiviikkotuntia opiskelijaa kohden.

8.2 Opetushenkilöstö

Lukiokoulutuksen henkilöstön osalta kerättiin mm. opetustehtävissä toimivien henkilöiden määrä 31.12. tilanteen mukaan. Mukaan luettiin kaikki virka- tai työsuhteessa olevat opettajat, tuntiopettajat ja rehtorit. Tieto jaoteltiin työ- tai virkasuhteiden vakinaisuuden ja määräaikaisuuden perusteella.

Vuonna 2014 vakinaisten opettajien osuus yli 100 000 asukkaan kuntakokoryhmässä oli 76,8 % (v. 2013 78,7 %). 50 000–100 000 asukkaan kunnissa vakinaisen henkilöstön osuus oli 85,5 % (v. 2013 84,9 %) ja 20 000–50 000 asukkaan kunnissa 88,6 % (v. 2013 87,9 %) Opetushenkilöstöstä. Alle 20 000 asukkaan kuntakokoryhmässä vakinaisia opettajia oli 86,6 % (v. 2013 85,4 %). Kunnittain laskettu kaikkien kuntien vakinaisen henkilöstön osuuksien keskiarvo oli 85,2 % (v. 2013 84,9 %).

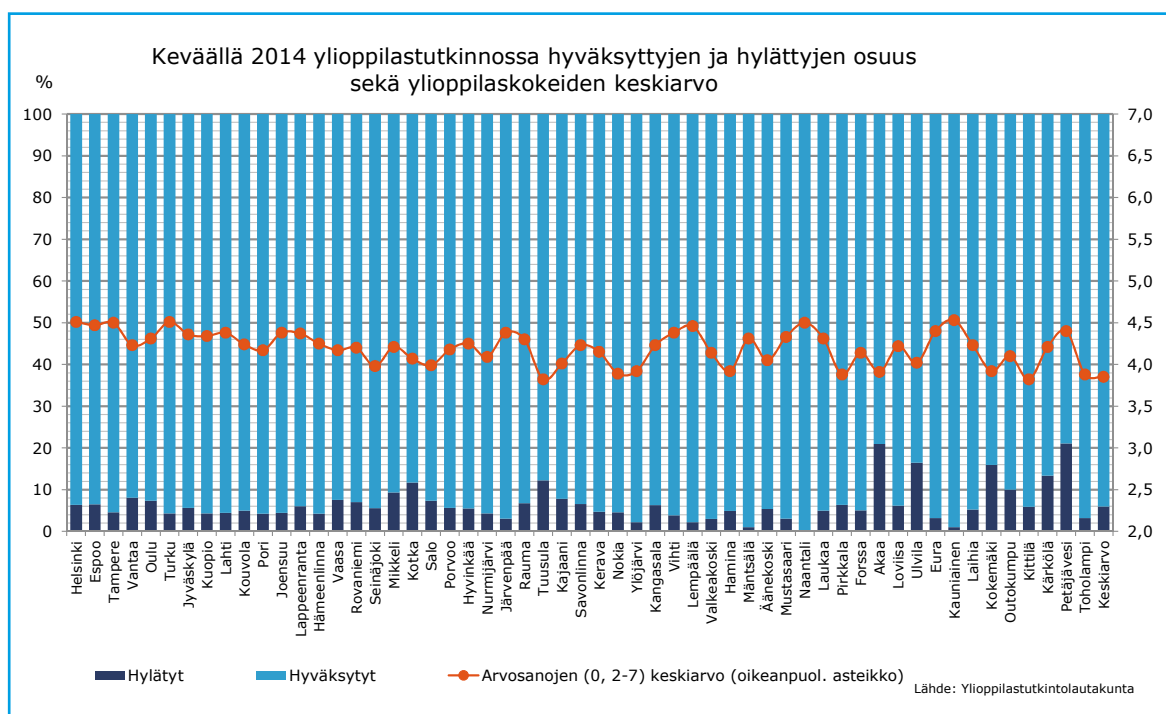
Määräaikaisia opettajia oli yli 100 000 asukkaan kunnissa 23,3 % (v. 2013 21,3 %). 50 000–100 000 asukkaan kunnissa määräaikaisessa työ- tai virkasuhteessa oli 14,5 % (v. 2013 15,1 %) ja 20 000–50 000 asukkaan kunnissa 11,4 % (v. 2013 12,1 %) henkilöstöstä. Alle 20 000 asukkaan kunnissa määräaikaisten osuus oli keskimäärin 13,3 % (v. 2013 14,6 %). Kaikkien kuntien keskiarvo oli määräaikaisten osalta 14,8 % (v. 2013 15,1 %).

Yli 100 000 kunnilla lukiokoulutuksen vakinaisen henkilöstön osuus väheni ja määräaikaisten hieman kasvoi edelliseen vuoteen verrattuna. Muiden kuntakokoryhmien keskimääräinen muutos oli päinvastainen, eli vakinaisten opettajien osuus väheni ja määräaikaisten opettajien osuus kasvoi. Koko aineistossa vakinaisen henkilöstön osuus kasvoi 0,3 prosenttiyksikköä ja määräaikaisten väheni vastaavasti.

9 Lukiokoulutuksen laatu- ja vaikuttavuustietoja

9.1 Ylioppilastutkinnon suorittaneet

Lukiokoulutuksen vaikuttavuuden osalta tarkasteltiin ylioppilastutkinnoissa hyväksytyjen ja hylättyjen opiskelijoiden määriä. Samassa yhteydessä tarkasteltiin kuntakohtaisesti ylioppilastutkintolautakunnan antamia arvosanojen keskiarvoja (asteikko 2–7).

Kevään 2014 ylioppilaskirjoituksissa hyväksytysti ylioppilaskirjoitukset suoritti 93,5 % kokelaista. Yli 100 000 asukkaan kuntakokoryhmässä hyväksytyjen määrä oli keskimäärin 94,3 %. 50 000–100 000 asukkaan kunnissa ylioppilastutkinnoissa hyväksymisprosentti oli keskimäärin 93,4 %. 20 000–50 000 kunnissa ylioppilastutkinnoissa läpäisi 95,0 %. Alle 20 000 asukkaan kuntakokoryhmässä ylioppilaskokeista hyväksyttiin 91,8 %.

Hylättyjä suorituksia kevään 2014 ylioppilaskirjoituksissa oli yli 100 000 asukkaan kuntakokoryhmässä 5,7 %, 50 000–100 000 asukkaan kunnissa 6,6 ja 20 000–50 000 as. kunnissa 5,0 % sekä alle 20 000 as. kunnissa keskimäärin 8,2 %. Koko aineistossa hylkäysprosentti oli 6,5, joka on 0,7 prosenttiyksikköä edellistä vuotta enemmän.

Yli 100 000 asukkaan kunnilla hylättyjä suorituksia oli 0,6 prosenttiyksikköä edelliseen vuoteen verrattuna enemmän. 50 000–100 000 asukkaan kunnilla hylkäysprosentti laski 0,2 prosenttiyksikköä ja

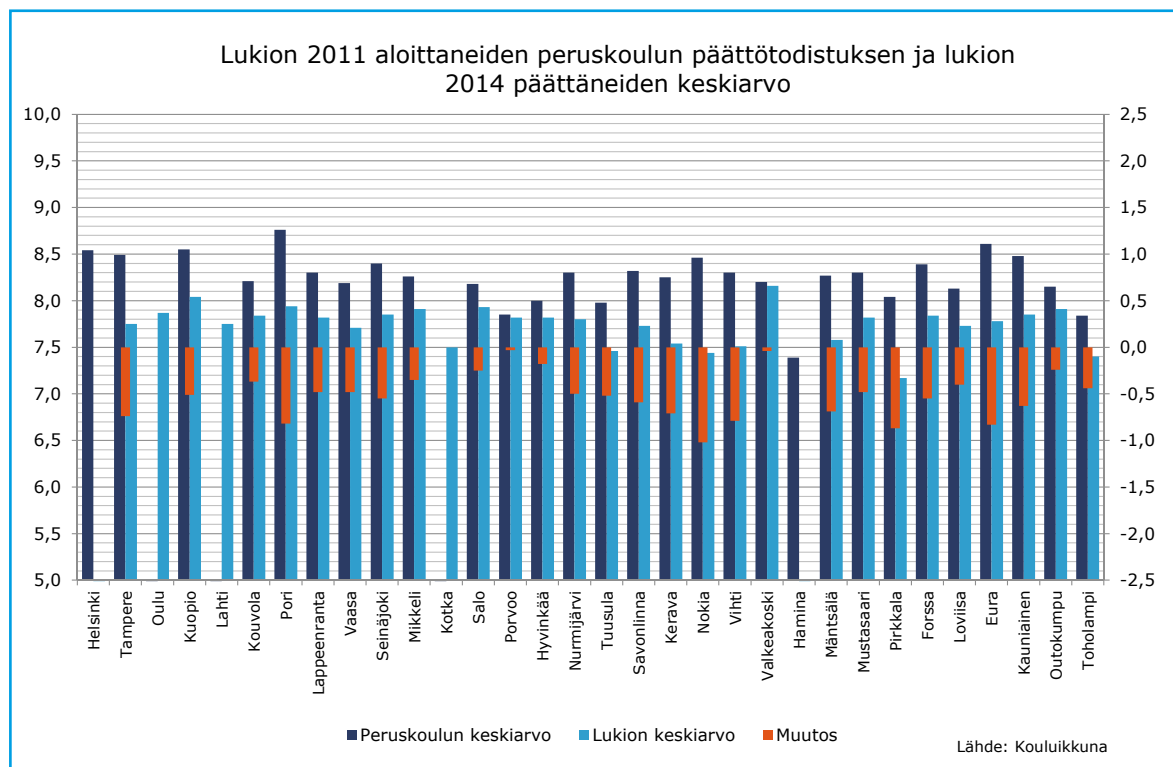
20 000–50 000 asukkaan kunnilla samoin 0,2 prosenttiyksikköä. Alle 20 000 asukkaan kunnilla se kasvoi 2,1 prosenttiyksikköä.

Yli 100 000 asukkaan kunnissa ylioppilastutkinnon suorittaneiden arvosanojen keskiarvo oli 4,40, 50 000–100 000 asukkaan kunnissa 4,18 ja 20 000–50 000 asukkaan kunnissa 4,16. Myös alle 20 000 asukkaan kuntakokoryhmässä arvosanojen keskiarvo oli 4,16. Koko aineistossa ylioppilastutkintolautakunnan antamien arvosanojen keskiarvo oli 4,20, joka on 0,1 edellistä vuotta vähemmän.

Yli 100 000 asukkaan kuntien keskimääräinen arvosana nousi 0,3 pistettä. 50 000–100 000 asukkaan kunnilla arvosanojen keskiarvo pysyi ennallaan ja 20 000–50 000 asukkaan kunnilla se laski 0,5 pistettä. Alle 20 000 asukkaan kuntaryhmässä arvosanat pysyivät ennallaan.

9.2 Peruskoulun ja lukion päättötodistusten keskiarvovertailu

Lukiokoulutusta arvioitiin myös keräämällä lukion aloittaneiden peruskoulun päättötodistuksen keskiarvojen keskiarvo sekä lukion suorittaneiden keskiarvojen keskiarvo ja laskemalla niiden muutos. Kuvassa on esitetty päättötodistusten keskiarvovertailu, jossa lukion 2011 aloittaneiden peruskoulun päättötodistusten keskiarvoa verrattiin lukion 2014 päättötodistusten keskiarvoon. Tiedot koskevat suomenkielistä opetusta.

Lukiossa 2011 aloittaneiden peruskoulun päättötodistuksen keskiarvo oli vertailukunnissa keskimäärin 8,2. Lukion päättötodistusten keskiarvo 2014 oli keskimäärin 7,7, joten arvosanan muutos peruskoulusta lukioon oli keskimäärin -0,5. Peruskoulun päättötodistusten keskiarvo pysyi edelliseen vuoteen verrattuna samana. Lukion keskiarvo oli 0,1 edellistä vuotta pienempi.

Yli 100 000 asukkaan kuntakoryhmissä peruskoulun päättötodistuksen keskiarvo (8,53) oli muita ryhmiä korkeampi. 50 000–100 000 asukkaan kunnilla keskiarvojen keskiarvo oli 8,33 ja 20 000–50 000 asukkaan kunnilla 8,12. Alle 20 000 asukkaan kunnilla keskiarvo oli keskimäärin 8,24.

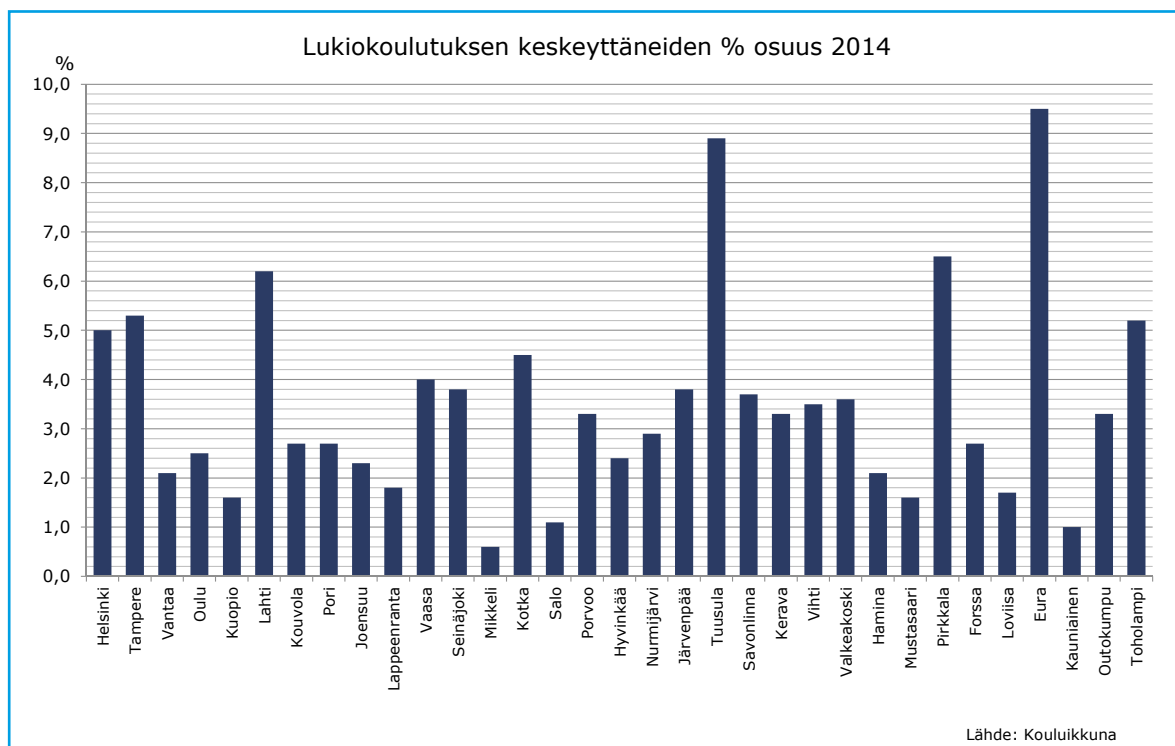
Myös lukion päättötodistusten keskiarvo oli suurimmilla kaupungeilla keskimäärin hieman muita kuntaryhmiä korkeampi, mutta erot olivat pienemmät verrattuna perusopetuksen keskiarvoihin. Päättötodistusten keskiarvo oli yli 100 000 asukkaan kunnilla 7,85 50 000–100 000 asukkaan kunnilla 7,81, 20 000–50 000 asukkaan kunnilla 7,69 ja alle 20 000 asukkaan kunnilla 7,69.

Suurissa kunnissa lukion ja peruskoulun keskiarvojen muutos oli kuitenkin hieman suurempi kuin pienemmissä kuntakoryhmissä. Yli 100 000 asukkaan kunnissa keskimääräinen arvosanojen lasku oli -0,63 ja 50 000–100 000 asukkaan kunnissa -0,47. 20 000–50 000 asukkaan kunnissa keskiarvon muutos oli keskimäärin -0,51 ja alle 20 000 asukkaan kunnissa -0,56.

9.3 Keskeyttäminen lukiokoulutuksessa

Lukiokoulutuksen keskeyttäneiden määrää tarkasteltiin lukuvuoden 2013–2014 aikana. Keskeyttäneiden määrään sisällytettiin lukuvuoden aikana kaikki ne lukiokoulutuksen keskeyttäneet, jotka eivät ole jatkaneet lukiokoulutuksen piirissä.

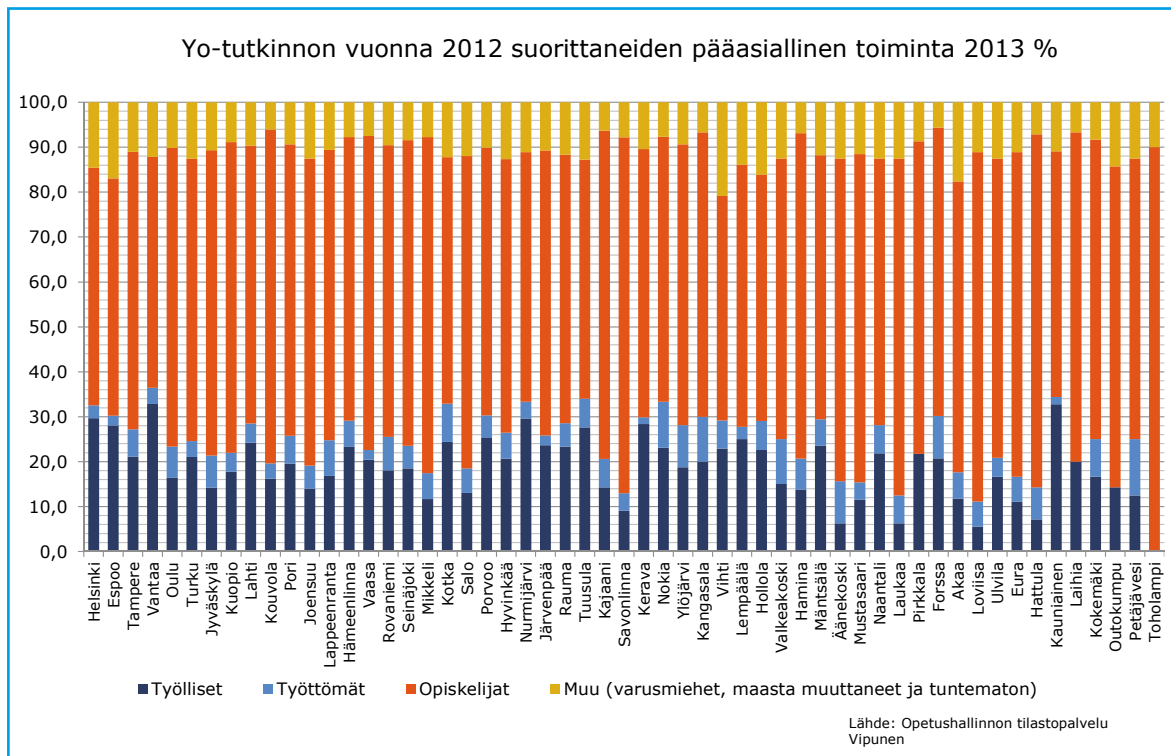
Mikäli opiskelija vaihtoi ammatilliseen koulutukseen, luettiin hänet tässä yhteydessä keskeyttäneisiin.

Vertailuaineiston kunnissa keskimääräinen lukion vuoden 2014 keskeyttämisprosentti oli 3,5 %, joka on 0,4 prosenttiyksikköä edellistä vuotta pienempi. Yli 100 000 asukkaan kunnissa keskeyttämisprosentti oli keskimäärin 3,8 %. 50 000–100 000 asukkaan kunnissa lukiokoulutuksen keskeytti 2,6 % opiskelijoista. 20 000–50 000 asukkaan kunnissa keskeyttäneiden oli 3,8 % ja alle 20 000 asukkaan kunnissa 3,9 % lukion opiskelijoista. Tiedot sisälsivät 33 kuntaa, joista 24 kunnassa (n. 73 %) keskeyttäneiden oli alle 4 % opiskelijoista.

9.4 Ylioppilastutkinnon suorittaneiden sijoittuminen

Ylioppilastutkinnon suorittaneiden opiskelijoiden asemaa selvitettiin tarkastelemalla sitä, mikä on heidän pääasiallinen toiminta vuoden kuluttua tutkinnon suorittamisesta. Aineistona käytettiin yo-tutkinnon vuonna 2012 suorittaneiden sijoittumista vuoden 2013 lopussa, joka oli tuorein käytettävissä oleva tilasto. Ylioppilaat ovat kunnan järjestämän lukiokoulutuksen opiskelijoita lukuun ottamatta Hämeenlinna ja Jyväskylää, joissa koulutuksen järjestäjänä on kuntayhtymä.

Yli 100 000 asukkaan kuntakoryhmässä vuoden 2012 ylioppilaista oli vuonna 2013 päätoimisia opiskelijoita 60,8 %. Toisissa ylioppilaista oli 22,8 % ja työttömänä 4,5 %. Muiden esimerkiksi varusmiesten, maasta muuttaneiden ja niiden, joiden sijoittumisesta ei ole tietoa osuus oli 11,9 %.

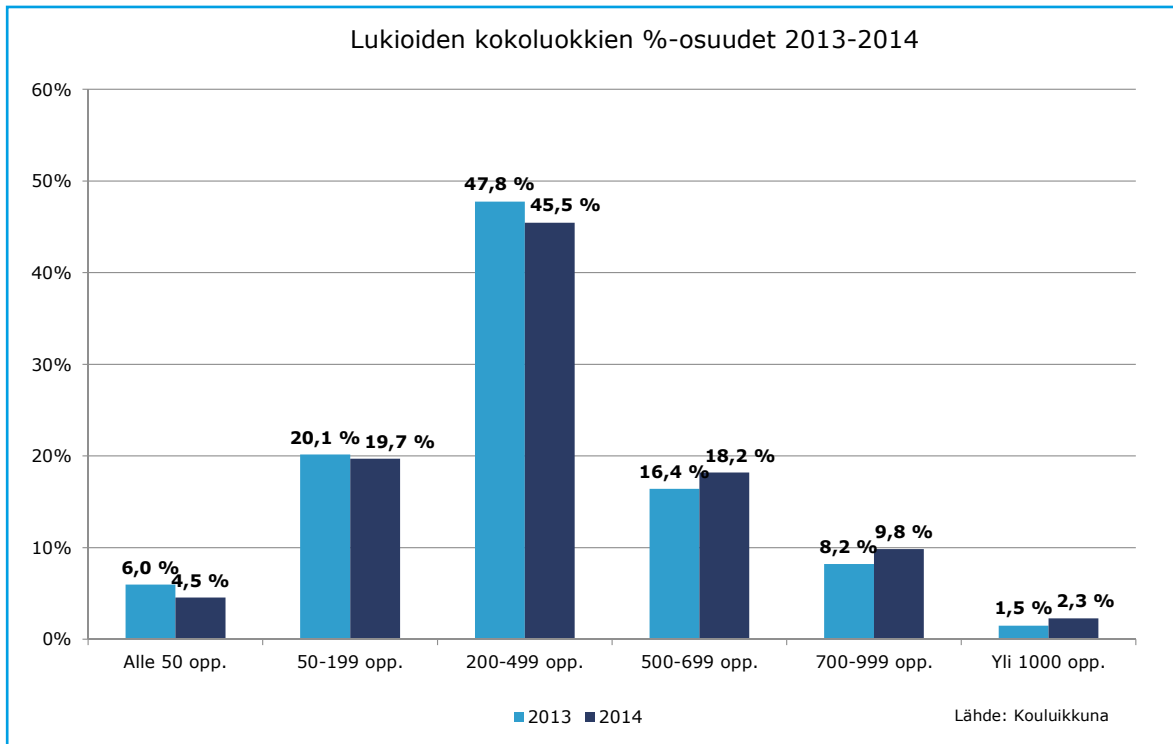
Vastaavasti 50 000–100 000 asukkaan kunnissa opiskelijoiden osuus oli 67,0 %, työllisten 17,8 %, työttömien 5,7 % ja niiden, joiden sijoittumisesta ei ole tarkempaa tietoa osuus oli 9,4 %. 20 000–50 000 asukkaan kuntakoryhmässä opiskelijoiden osuus oli keskimäärin 61,4 %, työllisten 21,5 %, työttömien 6,0 % ja kategorian muu 11,1 %.

Alle 20 000 asukkaan kunnissa vuonna 2012 valmistuneista ylioppilaista oli opiskelemissa keskimäärin 70,1 %, työelämässä oli 13,9 % ja työttömänä 5,1 % ja kategoriassa muu 10,9 %.

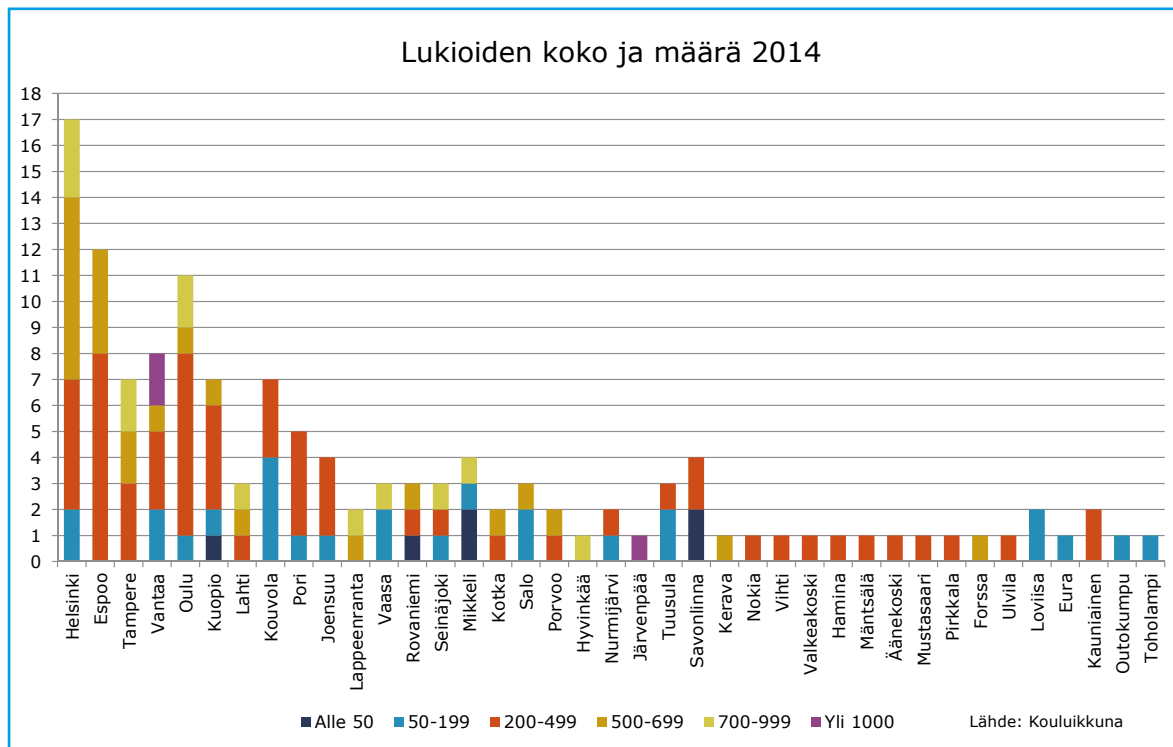
Koko vertailuaineistossa 2012 valmistuneista ylioppilaista oli vuoden 2013 lopussa opiskelemissa keskimäärin 65,1 %, työelämässä 18,6 % työttömänä 5,4 % ja muiden esimerkiksi varusmiesten, maasta muuttaneiden ja niiden, joiden sijoittumisesta ei ole tietoa osuus oli 10,8 %.

9.5 Oppilaitokset

Vuoden 2014 aineisto sisälsi yhteensä 132 lukiota. Näistä 60 eli 45,5 % oli 200–499 opiskelijan lukioita. Seuraavaksi eniten oli alle 200 opiskelijan lukioita, joita oli aineistosta 32 (24,2 %). 500–700 opiskelijan lukioita oli yhteensä 24 (18,2 %) ja yli 700 opiskelijan lukioita 13 (9,8 %). Yli 1000 opiskelijan lukiot sijaitsivat Vantaalla ja Järvenpäässä. Keskimääräinen lukiokokoo, eli tutkinto-opiskelijoiden määrä jaettuina lukioiden määrällä oli 383.

Lukioiden koko kasvoi edellisestä vuodesta hieman. Alle 200 ja 200–499 opiskelijan lukioiden osuus oli noin 2 prosenttiyksikkö pienempi kuin vuonna 2013. 500–699 opiskelijan lukioiden osuus kasvoi 1,8 prosenttiyksikköä ja yli 700 opiskelijan lukioiden 2,4 prosenttiyksikköä. Keskimääräinen lukiokokoo kasvoi 14 opiskelijalla, kun se oli edellisenä vuonna 369 opiskelijaa. Kunnittain laskettu lukiokoon mediaani oli 328 opiskelijaa vuonna 2014 ja 305 opiskelijaa vuonna 2013.

10 Yhteenveto ja johtopäätökset

Tarkasteltaessa eri kuntakokoryhmien välisiä kustannuseroja voidaan todeta, että kuntakoolla on vaikutusta lukiokoulutuksen eri toimintojen kustannuksiin ja kustannusrakenteeseen. Lukiokoulutuksen opiskelijakohtaiset kokonaismenot olivat pienillä kunnilla suuremmat kuin isoilla kunnilla. Kustannusrakenteessa tietyt toiminnot painottuivat kunnan koon mukaan.

Vuonna 2014 lukiokoulutuksen keskimääräiset kustannukset olivat 7 601 euroa opiskelijaa kohti. Kustannuksiin sisältyvät poistot, arvonalentumiset ja sisäisiin vuokriin sisältyvät pääomakustannukset. Vuoteen 2013 verrattuna yksikkökustannukset kasvoivat 3,3 %. Euromääräiset kustannukset kasvoivat 1,5 % ja opiskelijamäärä laski 1,7 %. Tilastokeskuksen opetustoimen hintaindeksi kasvoi vuodesta 2013 vuoteen 2014 1,4 %, joten reaalikasvuksi jäi noin 1,8 prosenttia.

Yli 100 000 asukkaan kunnat tuottivat eri kuntakokoryhmistä lukiopalvelut kaikkein edullisimmin. Niemellisillä kokonaiskustannuksilla laskettu keskimääräinen yksikköhinta kasvoi kuitenkin edelliseen vuoteen verrattuna 2,9 prosentilla. Suurimmat opiskelijakohtaiset kokonaismenot olivat alle 20 000 asukkaan kuntakokoryhmässä, mutta keskimääräinen yksikköhinta laski 0,8 %.

Toimintoittaisista kustannuseristä kiinteistömenot kasvattivat kustannuksia kaikkein voimakkaimmin, opetuksen ja opiskelijaruokailun kustannuksien pysyessä edellisen vuoden tasolla. Sisäisen hallinnon kustannukset laskivat hieman.

Pienemmissä kunnissa lukiokoulutuksen kokonaiskustannuksista opetukseen kohdentui suurempi osuus menoista kuin suurissa kunnissa. Opetuksen kustannusten osuus kokonaiskustannuksista vaihteli kuntakokoryhmien välillä 64,1 prosentista 66,7 prosenttiin.

Alle 20 000 asukkaan kuntakokoryhmässä opiskelijaruokailu vei suhteellisesti suuremman osuuden kokonaiskustannuksista verrattuna muihin kuntakokoryhmiin. Yli 100 000 asukkaan kunnissa puolestaan kiinteistömenoihin käytettiin suhteellisesti enemmän rahaa kuin pienissä kunnissa.

Kiinteistöjen kokonaiskustannukset olivat 1 467 euroa opiskelijaa kohti. Kiinteistöjen opiskelijakohtaiset kokonaiskustannukset kasvoivat vuodesta 2013 noin 6,6 prosentilla. Koko vertailuryhmän euromääräisten kiinteistökustannusten summa kasvoi 5,6 %. Suurimman osan kiinteistökustannuksista muodostivat pääomakustannukset. Ne olivat suurimmat, kuten edellisenäkin vuonna 20 000–50 000 asukkaan kuntakokoryhmässä.

Keskimäärin päivälukioissa käytettiin 1,54 vuosiviikkotuntia opiskelijaa kohti, josta varsinaiseen opetukseen 1,31 vuosiviikkotuntia. Vuosiviikkotuntien määrä vaihteli kuntakokoryhmittäin siten, että mitä pienemmästä kuntakokoryhmästä oli kyse, sitä suurempi oli opiskelijaa kohti laskettu vuosiviikkotuntimäärä.

Vuoden 2014 keväällä ylioppilastutkinnon hyväksytysti suoritti keskimäärin 93,5 prosenttia. Lukiolaisista keskeytti opintonsa keskimäärin 3,5 prosenttia, joka oli edellistä vuotta vähemmän. Vuonna 2012 ylioppilastutkinnon suorittaneista oli vuonna 2013 jatkamassa opintojaan 65,1 prosenttia, töissä kävi 18,6 prosenttia ja työttöminä oli 5,4 prosenttia.

Vertailukunnissa oli yhteensä 132 lukiota. Eniten lukioita oli Helsingissä, jossa niitä oli kaikkiaan 17. Toiseksi eniten lukioita oli Espoossa (12) ja Oulussa (11). Yleisin lukion koko opiskelijamäärällä mitattuna oli 200–499 opiskelijan lukio. Niitä oli kaikkiaan 60 eli lähes puolet (45,5 %) kaikista lukioista. Yli 700 opiskelijan lukioita oli 16 (12,1 %), joista yli 1000 opiskelijan lukiota tarkastelujoukossa oli kolme.